

Bokslut 2017

MARIEHAMNS
STAD

Stadens organisation

POLITISKA ORGAN	ADMINISTRATIVA ORGAN
MARIEHAMNS STAD	
STADSFULLMÄKTIGE	STADSLEDNINGEN
STADSSTYRELSEN	STADSDIREKTÖREN
	STABER
	Stadskansliet
	Finanskansliet
	Personalkansliet
Stadsutvecklingsnämnden	Stadsarkitektkansliet
Äldrerådet	
	SEKTORER
Socialnämnden	Socialsektorn
Infrastrukturnämnden	Infrastruktursektorn
Bildningsnämnden	Bildningssektorn
Kultur- och fritidsnämnden	
Byggnadsnämnden	Byggnadsinspektionen

Innehållsförteckning

Stadens organisation.....	1
Förtroendevalda.....	4
Stadsdirektörens överblick.....	6
Stadsfullmäktiges målluppfyllelse för verksamheterna 2017.....	9
Ekonomisk översikt	11
Resultaträkning	11
Balansräkning.....	12
Finansieringsanalys	13
Finansiella nyckeltal	14
Driftsnetto (årets överskott)	15
Investering	15
Den allmänna ekonomiska utvecklingen och utvecklingen inom kommunens område	16
Koncernen.....	19
Personal	29
Hållbarhet	34
Miljö	34
Demokrati.....	39
Stadsledningen.....	43
Stadsutvecklingsnämnden	54
Byggnadsnämnden.....	59
Socialnämnden.....	61
Bildningsnämnden	69
Kultur- och fritidsnämnden.....	77
Infrastrukturnämnden.....	84
Förtroendevalda i nämnder 2017.....	99
Redogörelse över hur kommunens interna tillsyn har ordnats	100
Bokslutsnoter.....	102
Behandling av årets resultat	115
Bokslutets undertecknande.....	115
Revisionsanteckning.....	116

Förtroendevalda

Stadsfullmäktige 2018

Camilla Gunell	S	Ordförande
Johan Ehn	M	I vice ordförande
Bert Häggblom	ObS	II vice ordförande
Ulla Andersson	S	
Christian Beijar	S	
Henrik Boström	M	
Petri Carlsson	M	
Jessy Eckerman	S	
Peter Enberg	M	
Nina Fellman	S	
Anders Holmberg	ObS	
Igge Holmberg	S	
John Holmberg	Lib	
Camilla Hägglund	M	
Joanna Isaksson	Lib	
Lennart Isaksson	M	
Roger Jansson	M	
Ingrid Johansson	Lib	
Axel Jonsson	ÅF	
Rauli Lehtinen	Lib	
Britt Lundberg	C	
Roger Nordlund	C	
Katrin Sjögren	Lib	
Erica Sjöström	C	
Barbro Sundback	S	
Pernilla Söderlund	Lib	
Stephan Toivonen	ÅD	

Övre raden, från vänster: Jörgen Pettersson, Jonny Andersen, Julia Birney, Tage Silander, Sara Kemetter.
Nedre raden, från vänster: Birgitta Johansson, Annelie Karlberg (ersättare), Henrik Löthman (ersättare).

Stadsstyrelsen 2018

Tage Silander	M	Ordförande
Sara Kemetter	S	I vice ordförande
Jörgen Pettersson	C	II vice ordförande
Nina Lindfors	M	
Tony Wikström	S	
Birgitta Johansson	ÅF	
Julia Birney	Lib	
Jonny Andersen	Lib	

Stadsdirektörens överblick

Resultatet för räkenskapsperioden 2017 visar ett överskott på hela fyra miljoner euro vilket är 3,7 miljoner bättre än budget. De totala skatteintäkterna 51,1 miljoner euro blev en miljon högre än budgeterat. Beloppet som inflöt från kommunalskatten blev lägre än budget, men var i alla fall 0,6 miljoner bättre än bokslut 2016. Den relativa arbetslösheten har minskat, även bland ungdomar. Sommarjobbsedlar som är ett stöd till arbetsgivare som anställer mariehamnsungdomar togs i bruk under året. Avvikelsen i kommunalskatt berodde på de i konkurrenskraftsavtalet överenskomna utökade skatteavdragen. Samfundsskatten 6,9 miljoner euro ökade i förhållande till budget, men minskade jämfört med 2016 då samfundsskatten låg på 7,2 miljoner euro. I budget 2018 är samfundsskatten beräknad till 6,6 miljoner euro. Skattebasen som fullmäktige antagit som mål att skall öka har hittills inte ökat i den takt fullmäktige önskat. Verksamhetsintäkterna översteg budget med närmare en miljon främst på grund av att försäljningsintäkterna ökade, bl.a intäkter från Medis uppdragsutbildning, Tallbackens tjänster och barnskyddstjänster samt intäkter från idrottsanläggningar. Lanskapsandelarna om 6,4 miljoner euro som utgör ca.nio procent i stadens budget blev närmare 0,4 miljoner euro lägre än föregående år. Det nya landskapsandelssystemet trädde i kraft 1.1.2018.

Verksamhetens kostnader om 68,5 miljoner euro steg med närmare en miljon jämfört med föregående år, men understeg budget rejält med över 1,5 miljoner euro. Den enskilt största orsaken till underskridningen beror på konkurrenskraftspaketet som för de kommunalt anställda innebar bland annat en sänkning av semesterpenningen med 30 %. Därtill har tjänster som lämnats vakanta bidragit till minskade lönekostnader. Eftersom konkurrenskraftspaketet godkändes först efter budgetbehandlingen fick förvaltningarna anvisningar om att lämna den beräknade andelen av inbesparingen orörd. Endast bildningssektorn fick i slutet av året tillstånd att använda dessa pengar till inköp av ny datautrustning.

Stadens relativt nya budget- och verksamhetsplaneringsprocess utvärderades och justerades. Verksamheterna har i stort hållits inom ram och nämnderna har upprätthållit en god budgetdisciplin. Tillsammans har detta möjliggjort ett bra resultat och lett till att staden förbättrat sin finansiella status.

Stadsfullmäktige godkände med anledning av det förbättrade läget en sänkning av inkomstskatten med 0,25 % till 17,50 % för 2018.

Av investeringsbudgeten användes endast hälften det vill säga 2,8 miljoner av det budgeterade anslaget om 5,9 miljoner euro. Bygget av torrdockan för Pommern kom äntligen i gång. Utbyggnaden av bostadsområden har inte förverkligats enligt tidigare uppskattad tidtabell och investeringar i Mariebad sköts upp. Arbetet med Ålandsvägens ombyggnad inleddes. Kostnaderna för gatuavsnittet hölls inom budget, medan överraskningar dök upp inom vatten- och avlopp. Arbetet med Ålandsvägen fortsätter 2018. Avskrivningarna låg på samma nivå som i fjol, det vill säga fem miljoner euro.

Stadens lånebörda har under året minskat med fyra miljoner euro och ligger nu på 23,8 miljoner euro (2 041 € /inv) det vill säga under det av fullmäktige fastställda målet för mandatperioden. Även ränteutgifterna har minskat. Staden har inte behövt uppta nya lån varken för investeringar eller för koncernlånet om tre miljoner till hamnbolaget och ändå är stadens kassa stor. Vid årets slut var kassan 6,8 miljoner euro vilket betyder att staden skulle vara skuldfri utan lånen till stadens hamnbolag. Lånebördan (koncern)

per invånare ligger i Mariehamn på 6 367 euro (6 997 euro år 2016). I riket hade kommunerna i genomsnitt 6 146 euro per invånare år 2016. Staden har inte längre exceptionellt höga lån till koncernen. Hamnbolaget har beviljats rätt att lyfta ett lån om 7,5 miljoner euro för kajombyggnationer som behöver beaktas i kommande budgetter. Hamnen har amorterat enligt plan 2017, det vill säga 921 480 euro och FAB Marstad återbetalat fritt eget kapital om 250 000 euro. Dottersamfunden gör goda resultat och har ackumulerade inestående vinster som ägaren Mariehamns stad vid behov kan välja att ta ut.

Under året reviderades koncerndirektiven och beslut om samordning av Mariehamns Energi Ab:s och Mariehamns Elnät Ab:s verksamheter fattades av fullmäktige. En utredning om stadens vatten- och avloppsverks framtida organisation eller eventuella bolagisering genomfördes också. Då andra stora bolagiseringar nyligen genomförts och fullmäktige beslutat om en samordning av energibolagen valde fullmäktige i stället att separera VA-verkets verksamheter till ett eget anslag från och med budgetåret 2017. På så vis skapas tydlighet i intäkts- och kostnadsbilden.

Mariehamns slutliga invånarantal per den 31 december uppgick till 11 677, en ökning med 112 invånare eller 0,96 % från 31.12.2016. Sedan 2010 har stadens befolkning ökat med 487 personer. Befolkningstillväxten ligger nära det av stadsfullmäktige fastställda målet om +1,0 % eller 116 personer per år.

Personalens sjukfrånvaro har stigit en aning från 4,75 % till 4,94 % men är fortfarande ett gott värde. Målet för mandatperioden är en sjukfrånvaro om högst 4 %. Ett nytt hälsoprojekt startades under året. Nästa medarbetarenkät görs 2018.

En ny jämställdhets- och likabehandlingsplan godkändes i fullmäktige och för att få genomslagskraft i verksamheten hålls en utbildningsserie för stadens chefer och beslutsfattare 2018. Förtroendevalda och tjänstemän inledde arbetet med att stärka förtroendekapitalet. Den ledarskapsfilosofi som tillämpas i staden bygger på förtroende och respekt.

Mariehamns stad är fortsatt miljöcertifierad enligt ISO 14001. Miljöcertifieringen omfattar hela stadens förvaltning och vissa koncernbolag och är en kvalitetsstämpel för vårt miljöarbete och ska genomsyra all verksamhet. I södra Lillängen planeras en ekologisk dagvattenhantering och

förslag på mångfunktionella våtmarker för att rena vattnet från bl.a mikroplaster har tagits fram. Stadens kostserviceenhet har höjt andelen ekologiska livsmedel.

Socialnämnden har tagit fram en handlingsplan för giftfria daghem, till exempel gällande städmaterial i daghem är andelen miljömärkta varor 100 %. Elbilar har upphandlats till hemtjänsten och barnskyddet. En uppdaterad äldreomsorgsplan godkändes för åren 2017-2022. I de brukarundersökningar som gjorts inom äldreomsorgen och barnomsorgen ges mycket goda betyg.

Bland verksamhetens aktiviteter kan ytterligare nämnas bildningsnämndens beslut att utvidga inflytandet i nämnden till elevrepresentanter från stadens åk 7-9 som deltar i bildningsnämndens möten. Elever som har upplevt sig mobbade har minskat, men däremot har det upplevda hälsotillståndet försämrats. Under året har två speciallärare anställts. Ungdomsbyrån genomförde en lyckad sammanslagning av ungdomsgårdarna och kunde utveckla verksamheten. Gårdsråd har hållits en gång i månaden på ungdomsgårdarna.

Då man blickar framåt ligger behandlingen av delgeneralplanen för Mariehamns centrum nära. Planeutkastet innebär en betydande ökning av byggnadsrätten. På samma gång behöver trafiken och parkeringen få sin lösning liksom utvecklingsplanen för Österhamn. Då det gäller stora utvecklingsplaner har man i Mariehamn kunnat nå samsyn. Centrumplanen är en ödesfråga för Mariehamn.

Stadens handelsstrategi uppdaterades i samarbete med City Mariehamn och rapporten används såsom underlag i planeringen. Staden förnyade också avtalet med City Mariehamn, ett trepartssamarbete mellan staden, fastighetsägarna och verksamhetsutövarna och

påtog sig en större andel av finansieringen. I enlighet med stadsfullmäktiges mål har antalet företag med hemort i Mariehamn ökat.

Det finns många frågetecken kring den kommande kommunreformen på Åland och dess inverkan på Mariehamn. Vad kommer det att innebära för alla de funktioner som idag sköts genom samarbeten då man gör en kommunreform men lämnar staden utanför? Mariehamnarna har varit mer positiva till en kommunsammanslagning än ålänningarna i allmänhet. Frågan om förutsättningar för och behov av centralortsutveckling för Åland har inte fått den tyngd den borde ha fått i reformen. Det som är bra för Mariehamn är bra för hela Åland och vice versa. Kommunernas socialtjänst och

upplägget kring räddningsmyndigheten som speciellt hämmar utvecklingsarbetet inom räddningsverket väntar fortfarande på sin lösning.

Mariehamns stad har goda förutsättningar att nu och framöver vara en framgångsrik, livskraftig kommun med en god service. Vår ekonomi är i balans, vi har en god service och vi har en personal med starkt kunnande och utvecklingsvilja.

Barbara Heinonen
Stadsdirektör

Stadsfullmäktiges måluppfyllelse för verksamheterna 2017

Ekonomisk hållbarhet

Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande.

- Antalet företag med hemort i Mariehamn ska öka jämfört med indexåret 2016.
 - Företag: 31.12.2015 989, 31.12.2016 1020.
- Befolkningstillväxten i staden ska öka till i genomsnitt 1 procent eller 116 personer per år.
 - Befolkningstillväxt 2016 0,9 % 2017 1,0 %.
- Invånarnas betyg på staden som plats att leva på ska förbättras.
 - Finns inga nya siffror.

Staden ska ha en stabil ekonomi.

- Stadens lånebörda ska minska till att underskrida 25 miljoner euro.
 - Lånestock 31.12.2017: 23,8 miljoner euro.
- Stadens resultat före avskrivningar (årsbidrag) ska i genomsnitt, sett över mandatperioden, vara högre än investeringsnivån.
 - Genomsnittligt resultat före avskrivningar 2016 och 2017: 4 916 861.
 - Genomsnittlig investeringsnivå 2016 och 2017: 4 210 919.
- Skattebasen år 2019 i Mariehamn ska efter inflationsjustering ha ökat med minst 6 procent jämfört med indexåret 2016.
 - På basen av preliminära skatteuppgifter så är den inflationsjusterade skattebasutvecklingen från 31.12.2015–31.12.2017 1,1 procent.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.

- Medarbetarindex för staden som helhet ska öka till att överstiga 80.
 - Ny mätning görs 2018.
- Ledarskapsindex för staden ska öka till att överstiga 77.
 - Ny mätning görs 2018.
- Sjukfrånvaron inom stadens verksamheter ska minska till högst 4 %.
 - Sjukfrånvaron år 2015: 5,02 år 2016: 4,75 år 2017: 4,94.

Social hållbarhet

Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla.

- Invånarnas bedömning av stadens verksamheter ska förbättras från 68,5 år 2015.
 - Finns inga nya siffror.
- Antal undanröjda fysiska hinder skall vara fler än under indexåret 2016.
- Antalet e-tjänster som staden erbjuder ska öka jämfört med år 2016.

Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt.

- Valdeltagandet i kommunalvalet 2019 ska öka i förhållande till 64,4 % i valet 2015.
 - Finns inga nya siffror.
- Invånarnas bedömning av sina möjligheter till inflytande på stadens verksamheter och beslut ska förbättras.
 - Finns inga nya siffror.
- Antal tvärssektoriella samarbeten inom staden och samarbeten med andra kommuner, föreningar och näringsliv.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.

- Den öppna arbetslöshetsgraden bland ungdomar under 25 år i Mariehamn ska minska jämfört med år 2016.
- Relativt arbetslöshetsstal, ungdomar under 25 år, 31.12 2015 5,9 %, 2016 5,2 %, 2017 5,1 %.
- Det upplevda hälsotillståndet bland eleverna i grundskolan ska förbättras.
- Andelen högstadiel elever som upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt har ökat från 23 % år 2013 till 29 % år 2017.
- Andelen elever som upplever att de är utsatta för mobbing ska minska.
- Andelen elever som upplevt sig mobbade minskat från 9 % år 2016 till 4 % våren 2017.
- Invånarnas värdering av trygghet i staden skall förbättras.
- Finns inga nya siffror.

Kulturell hållbarhet

Stadens invånare ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv.

- Invånarnas bedömning av fritidsmöjligheter i staden skall förbättras.
- Finns inga nya siffror.

Staden vårdar sin kulturhistoria och främjar det samtida kulturutövandet.

- Antal egna och samproducerade kultur- och kulturarrivfrämjande evenemang ökar jämfört med 2016.

Staden mår om värdefulla kontakter och samarbeten.

- Staden omvärderar sina externa kontakter i syfte att delta i samarbeten och evenemang som ger mervärde för staden utgående från övriga målsättningar.

Miljömässig hållbarhet

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.

- Fortsatt ISO 14001 certifiering samt godkänd årlig ISO 14001 auditering.
- Staden omcertifierad för perioden 07.03.2018-07.03.2020.
- Uppfyllda miljömål, genom verkställande av årliga miljöhandlingsplaner.
- Se avsnitt om miljö.

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val.

- Invånarnas bedömning av stadens insatser för att invånarna skall kunna leva miljövänligt skall förbättras.
- Finns inga nya siffror.

Ekonomisk översikt

Resultaträkning

Belopp i euro	Not nr. ¹	Grundbudget år 2017	Budget 2017 ²	Bokslut 2017	Bokslut 2016
Verksamhetsintäkter	2.	17 968 732,56	17 968 732,56	18 801 269,20	19 072 719,51
Försäljningsintäkter		9 575 273,64	9 575 273,64	10 267 386,60	9 706 715,40
Avgiftsintäkter		3 918 048,12	3 918 048,12	3 874 866,82	3 830 541,12
Understöd och bidrag		620 219,04	620 219,04	878 226,69	853 864,59
Övriga intäkter		3 855 191,76	3 855 191,76	3 780 789,09	4 681 598,40
Tillverkning för eget bruk	25.	180 172,56	180 172,56	245 757,60	292 171,55
Verksamhetskostnader		-70 042 781,64	-70 142 781,64	-68 472 111,46	-67 534 739,57
Personalkostnader:	25.	-42 194 732,44	-42 040 018,44	-40 693 876,56	-40 918 366,84
Löner och arvoden		-32 932 033,72	-32 839 798,72	-32 393 482,76	-31 711 444,21
Lönebikostnader:		-9 262 698,72	-9 200 219,72	-8 300 393,80	-9 206 922,63
- pensionskostnader		-7 113 611,16	-7 072 956,16	-6 813 678,42	-7 096 090,97
- övriga lönebikostnader		-2 149 087,56	-2 127 263,56	-1 486 715,38	-2 110 831,66
Köp av tjänster	5.	-14 641 708,80	-14 788 015,96	-14 944 901,34	-13 999 876,77
Material, förnödenheter och varor		-6 851 147,72	-7 069 527,92	-7 853 483,92	-7 337 994,22
Understöd		-4 247 265,00	-4 247 265,00	-3 831 691,88	-3 973 196,04
Övriga verksamhetskostnader		-2 107 927,68	-1 997 954,32	-1 148 157,76	-1 305 305,70
Verksamhetsbidrag		-51 893 876,52	-51 993 876,52	-49 425 084,66	-48 169 848,51
Skatteinkomster:	3.	49 972 000,00	49 972 000,00	51 081 969,87	50 942 788,01
Kommunalskatt 17,75 %		43 634 000,00	43 634 000,00	42 702 112,29	42 105 841,44
Fastighetsskatt		1 346 000,00	1 346 000,00	1 270 643,94	1 281 711,83
Samfundsskatt		4 750 000,00	4 750 000,00	6 884 020,93	7 244 341,74
Övriga skatteinkomster		242 000,00	242 000,00	225 192,71	310 893,00
Landskapsandelar, kompensationer	4.	6 643 455,36	6 643 455,36	6 377 022,05	6 722 626,17
Driftsbidrag		4 721 578,84	4 621 578,84	8 033 907,26	9 495 565,67
Finansiella intäkter och kostnader:		725 451,80	725 451,80	892 252,51	846 879,17
Ränteintäkter		803 409,96	803 409,96	916 151,04	879 777,54
Övriga finansiella intäkter	9.	309 829,88	309 829,88	234 922,45	273 288,39
Räntekostnader		-323 891,88	-323 891,88	-215 166,67	-258 957,04
Övriga finansiella kostnader		-63 896,16	-63 896,16	-43 654,31	-47 229,72
Årsbidrag		5 447 030,64	5 347 030,64	8 926 159,77	10 342 444,84
Planenliga avskrivningar		-5 063 030,64	-5 063 030,64	-4 927 234,97	-4 906 487,82
Nedskrivningar		0,00	0,00	-2 600,00	0,00
Extraordinära intäkter		0,00	0,00	0,00	0,00
Årets resultat		384 000,00	284 000,00	3 996 324,80	5 435 957,02
Ökning (-), minskning (+) av fonder		0,00	0,00	0,00	0,00
Årets överskott (underskott)		384 000,00	284 000,00	3 996 324,80	5 435 957,02

¹ Noter se sidan 102.

² Grundbudget år 2017 inkl. budgetändringar under året.

Balansräkning

	Not nr. ³	Bokslut 2017	Bokslut 2016	Förändring 2016 - 2017
Belopp i euro per 31.12				
AKTIVA		163 159 977,92	162 692 362,09	467 615,83
A BESTÅENDE AKTIVA		127 295 456,09	129 418 658,98	-2 123 202,89
I Immateriella tillgångar	10.	138 672,93	209 899,38	-71 226,45
1. Imateriella rättigheter		1 606,80	4 820,41	0,00
2. Datorprogram		136 738,05	200 292,41	-63 554,36
3. Övriga utgifter med lång verkningstid		328,08	4 786,56	-4 458,48
II Materiella tillgångar	10.	94 915 358,29	96 724 482,91	-1 809 124,62
1. Mark- och vattenområden		10 827 422,83	10 824 981,92	2 440,91
2. Byggnader		58 701 251,48	61 493 456,74	-2 792 205,26
3. Fasta konstruktioner o anordningar		22 618 492,44	22 262 856,16	355 636,28
4. Maskiner och inventarier		1 905 441,97	1 957 484,24	-52 042,27
5. Övriga materiella tillgångar		35 625,95	26 000,00	9 625,95
6. Förskottsbetalningar, pågående nyanläggningar		827 123,62	159 703,85	667 419,77
III Placeringar	11.	32 241 424,87	32 484 276,69	-242 851,82
1. Aktier och andelar		31 637 869,21	31 887 869,21	-250 000,00
4. Övriga fodringar		603 555,66	596 407,48	7 148,18
B FÖRVALTADE MEDEL		154 992,65	183 657,21	-28 664,56
1. Landskaps- o. statliga uppdrag		147 323,40	163 898,10	-16 574,70
2. Donationsfondernas särskilda täckning		7 669,25	19 759,11	-12 089,86
C RÖRLIGA AKTIVA		35 709 529,18	33 090 045,90	2 619 483,28
I Omsättningstillgångar		314 233,90	292 739,58	21 494,32
4. Övriga omsättningstillgångar		314 233,90	292 739,58	21 494,32
II Fordringar	13.	28 625 314,77	24 798 870,67	3 826 444,10
Långfristiga fordringar		22 151 080,00	20 272 560,00	1 878 520,00
2. Lånefordringar		22 151 080,00	20 272 560,00	1 878 520,00
3. Övriga fordringar		0,00	0,00	0,00
Kortfristiga fordringar		6 474 234,77	4 526 310,67	1 947 924,10
1. Kundfordringar		3 528 045,85	2 971 406,49	556 639,36
2. Lånefordringar		1 121 480,00	921 480,00	0,00
3. Övriga fordringar		1 524 889,23	526 238,90	998 650,33
4. Resultatregleringar	14.	299 819,69	107 185,28	192 634,41
IV Kassa och bank	19.	6 769 980,51	7 998 435,65	-1 228 455,14
PASSIVA		163 159 977,92	162 692 362,09	467 615,83
A EGET KAPITAL	15.	129 956 706,05	126 918 114,79	3 038 591,26
I Grundkapital		78 167 195,67	78 167 195,67	0,00
V Över-/underskott från tidigare år		47 793 185,58	43 314 962,10	4 478 223,48
VI Över-/underskott för räkenskapsåret		3 996 324,80	5 435 957,02	-1 439 632,22
D FÖRVALTAT KAPITAL		508 378,69	482 369,71	26 008,98
1. Landskaps- o. statliga uppdrag		137 243,40	155 386,10	-18 142,70
2. Donationsfondernas kapital	16.	356 547,68	317 046,19	39 501,49
3. Övrigt förvaltad kapital		14 587,61	9 937,42	4 650,19
E FRÄMMANDE KAPITAL		32 694 893,18	35 291 877,59	-2 596 984,41
I Långfristigt främmande kapital		20 881 932,45	24 552 907,19	-3 670 974,74
2. Lån från finansinstitut, försäkringsinrättningar		12 319 648,10	14 267 620,16	-1 947 972,06
3. Lån från offentliga samfund		8 552 306,54	10 268 883,00	-1 716 576,46
7. Övriga skulder		9 977,81	16 404,03	0,00
II Kortfristigt främmande kapital		11 812 960,73	10 738 970,40	1 073 990,33
2. Lån från finansinstitut, försäkringsinrättningar		2 052 172,06	2 041 000,64	11 171,42
3. Lån från offentliga samfund		906 935,16	1 315 740,82	-408 805,66
5. Erhållna förskott		76 660,40	41 012,58	35 647,82
6. Skulder till leverantörer	18.	3 333 546,40	2 764 792,81	568 753,59
7. Övriga skulder		866 878,29	840 876,39	26 001,90
8. Resultatregleringar	20.	4 576 768,42	3 735 547,16	841 221,26

³ Noter se sidan 102

Finansieringsanalys

Belopp i euro	Budget år 2017 ¹	Bokslut 2017	Bokslut 2016
Kassaflödet i verksamheten			
Internt tillförda medel:	5 806 000,00	8 635 892,06	9 350 247,05
Årsbidrag	5 806 000,00	8 926 159,77	10 342 444,84
Extraordinära poster	0,00	0,00	0,00
Rättelseposter till internt tillförda medel	0,00	-290 267,71	-992 197,79
Investeringarnas kassaflöde	-4 734 000,00	-2 509 216,19	-4 323 161,77
Investeringar i anläggningstillgångar	-4 734 000,00	-4 799 746,40	-7 744 751,81
Finansieringsandelar till investeringsutgifter	0,00	1 727 703,41	2 011 696,04
Försäljningsinkomster av anläggningstillgångar	0,00	562 826,80	1 409 894,00
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	1 072 000,00	6 126 675,87	5 027 085,28
Finansieringens kassaflöde			
Förändringar i utlåningen:	0,00	-7 148,18	-8 611,16
Ökning av utlåningen	0,00	-7 148,18	-8 611,16
Minskning av utlåningen	0,00	0,00	0,00
Förändringar av lånestocken:	-2 193 000,00	-4 062 182,76	-3 010 764,48
Ökning av långfristiga lån	1 763 000,00	0,00	0,00
Minskning av långfristiga lån	-3 956 000,00	-4 062 182,76	-3 010 764,48
Förändring i eget kapital	0,00	-957 733,54	0,00
Övriga förändringar av likviditeten:	1 121 000,00	-2 328 066,53	693 944,19
Förändring av förvaltade medel och förvaltad kapital	0,00	54 673,54	-15 499,89
Förändring av omsättningstillgångar	0,00	-21 494,32	-3 415,69
Förändring av lång- och kortfristiga fordringar	1 121 000,00	-3 826 444,10	1 469 367,26
Förändring av räntefria lång- och kortfristiga skulder	0,00	1 465 198,35	-756 507,49
Finansieringens kassaflöde	-1 072 000,00	-7 355 131,01	-2 325 431,45
Förändring av likvida medel	0,00	-1 228 455,14	2 701 653,83
Likvida medel 31 december	0,00	6 769 980,51	7 998 435,65
Likvida medel 1 januari	0,00	7 998 435,65	5 296 781,82
Summa förändring av likvida medel	0,00	-1 228 455,14	2 701 653,83

¹ Stadsfullmäktiges grundbudget.

Finansiella nyckeltal

	Bokslut 2017	Bokslut 2016	Förändring* 2017-16
Invånarantal 31 december	11 677	11 565	1,0 %
Drift			
Verksamhetsintäkter i procent av verksamhetskostnaderna:	27,8 %	28,6 %	-0,8
- nyckeltalet beskriver avgiftsfinansieringens andel av verksamhetskostnaderna.			
Årsbidraget i procent av avskrivningarna:	181,1 %	210,8 %	-29,7
- utgångspunkten är att kommunens egna medel är tillräckliga om årsbidraget är lika stort som kostnaderna för avskrivningar.			
Årsbidrag euro/invånare:	764	894	-14,5 %
- årsbidrag per invånare är ett nyckeltal som används allmänt för bedömning av om den egna finansieringen är tillräcklig.			
Investeringar			
Intern finansiering av investeringar i procent:	290,6 %	180,4 %	110,2
- nyckeltalet anger hur stor del av den egna anskaffningsutgiften för investeringar som har finansierats med årsbidragets internt tillförda medel.			
Intern finansiering av kapitalutgifter i procent:	125,0 %	118,2 %	6,8
- detta nyckeltal utvisar årsbidragets procentuella andel av det totala beloppet av egna nettoanskaffningsutgifter för investeringar, nettoökningen av utgivna lån och amorteringar på lån.			
Likviditet			
Kassamedel 31 december i miljoner euro:	6,8	8,0	-15,4 %
- till kassamedel räknas finansiella värdepapper samt kassa och banktillgodohavanden.			
Kassautbetalningar i miljoner euro:	77,6	78,6	-1,3 %
- beloppet visar de sammanlagda utbetalningarna som skett under året.			
Likviditet (kassadagar):	32	37	-14,3 %
- nyckeltalet anger hur många dagars kassautbetalningar som kan täckas med kommunens kassamedel.			
Soliditet			
Soliditetsgrad i procent:	79,6 %	78,0 %	1,6
- soliditeten beskriver kommunens förmåga att bära underskott och kapacitet att klara av sina åtaganden på lång sikt.			
Finansieringsförmögenhet euro/invånare:	238	-212	-212,1 %
- nyckeltalet utvisar om de likvida tillgångarna räcker till för återbetalning av det främmande kapitalet.			
Lån			
Låneskötselbidrag:	2,1	3,2	-34,1 %
- låneskötselbidraget visar om kommunens interna finansiering (årsbidraget exkl. räntekostnader) täcker räntor och amorteringar på främmande kapital. Finansieringen täcks vid värde 1 eller större.			
Relativ skuldsättningsgrad i procent:	42,8 %	45,9 %	-3,2
- här anges hur stor del av kommunens verksamhetsintäkter (inkl. skatteinkomster och landskapsandelar/-kompensationer) som skulle behövas för återbetalning av det främmande kapitalet.			
Nettolån 31 december i miljoner euro:	3,0	-2,2	-236,9 %
- till nettolån räknas det rörliga aktiva minus det främmande kapitalet.			
Lånestock 31 december i miljoner euro:	23,8	27,9	-14,6 %
- till lånestocken räknas hela det främmande kapitalet minus erhållna förskott, skulder till leverantörer, resultatregleringar och övriga skulder.			
Lån euro/invånare:	2 041	2 412	-15,4 %
- lånebeloppet per invånare får man genom att dividera lånestocken med kommunens invånarantal vid utgången av bokslutsåret.			

* Förändringen redovisas i % eller i procentenheter.

Driftsnetto (årets överskott)

Belopp i euro inkl interna transaktioner	Budget år 2017 ¹	Bokslut 2017	Bokslut 2016
S:a driftsnetto totalt	284 000,00	3 996 324,80	5 435 957,02
Stadsledning	-5 331 000,00	-3 965 589,74	-3 635 938,72
Finansiering (stadsledning)	53 652 000,00	54 380 739,86	55 287 270,96
4 mbk Pommern (stadsledning)	-315 000,00	-235 749,89	-232 377,17
Stadsutvecklingsnämnden	-495 000,00	-419 564,62	-447 903,17
Byggnadsnämnden	-159 000,00	-157 474,40	-139 290,39
Bildningsnämnden	-9 334 000,00	-9 227 432,69	-8 957 156,67
Kultur- och fritidsnämnden	-4 383 000,00	-4 109 148,00	-4 122 793,29
Socialnämnden	-27 671 000,00	-26 766 289,40	-27 124 774,77
Infrastrukturnämnden	-5 680 000,00	-5 503 166,32	-5 191 079,76

¹ Inkl. budgetändringar under året som presenteras under respektive anslag.

Investering

Belopp i euro	Budget 2017 ¹	Bokslut 2017	Bokslut 2016
S:a nettoinvestering totalt	-5 923 038,57	-2 806 479,26	-5 615 359,56
Stadsledning	-247 000,00	85 905,45	-2 235 493,49
4mbk Pommern	-1 908 512,57	-498 875,70	-53 221,64
Finansiering (finansiering)	0,00	-2 440,91	77 235,21
Socialnämnden	-32 000,00	0,00	0,00
Bildningsnämnden	0,00	0,00	-149 750,42
Kultur- och fritidsnämnden	-228 625,00	-215 538,97	-48 300,80
Infrastrukturnämnden	-3 506 901,00	-2 175 529,13	-3 205 828,42
Inkomster och utgifter totalt			
(+) Inkomster	4 127 914,91	2 006 720,92	2 129 392,25
(-) Utgifter	-10 050 953,48	-4 813 200,18	-7 744 751,81
(=) Summa investering	-5 923 038,57	-2 806 479,26	-5 615 359,56

¹ Inkl. budgetändringar under året som presenteras under respektive anslag.

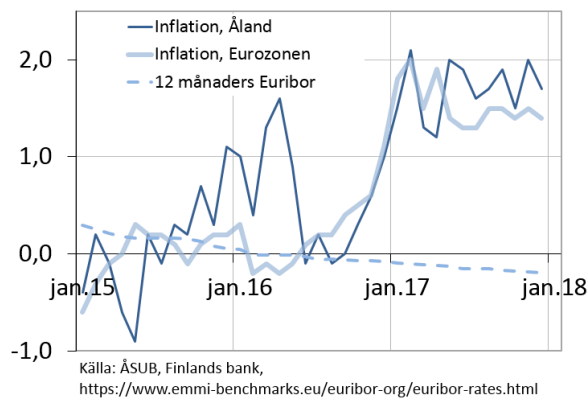
I investeringarnas utfall år 2016 ingår inte följande förändringar:

Återbetalning av fritt eget kapital från FAB Marstad	300 000,00
Förändringar i återbetalningsbara anslutningsavg.	<u>-9 183,00</u>
Totalt	290 817,00

Den allmänna ekonomiska utvecklingen och utvecklingen inom kommunens område

I konjunkturindikatorer 2017 (ÅSUB 2018:1) framgår det att den åländska ekonomin är direkt och indirekt beroende av förändringar i den internationella omgivningen, i synnerhet av utvecklingen i Finland och Sverige samt förändringar i oljepriset. ÅSUB räknar med att det relativt låga oljepriset fortsätter att ha en positiv inverkan på den åländska ekonomin. Den landbaserade transportsektorn, industrin och hushållen på Åland gynnas av låga bränslekostnader, mer så än genomsnittshushållen i Finland.

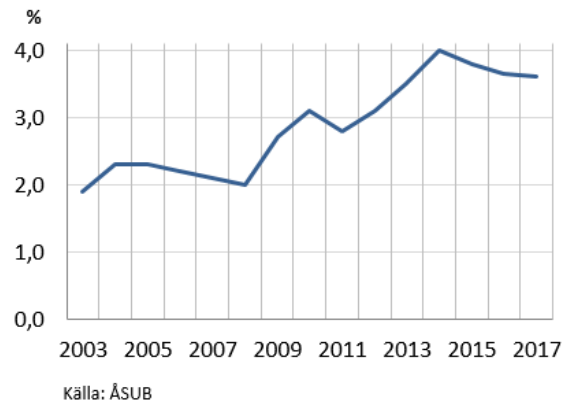
Inflation och räntor, Åland och Euroområdet, 2015-2017

Inflationen i eurozonen steg från kring noll procent första halvan av 2016 till kring två procent i början av 2017. Efter det har inflationstakten sjunkit något och var i december 1,5 procent.

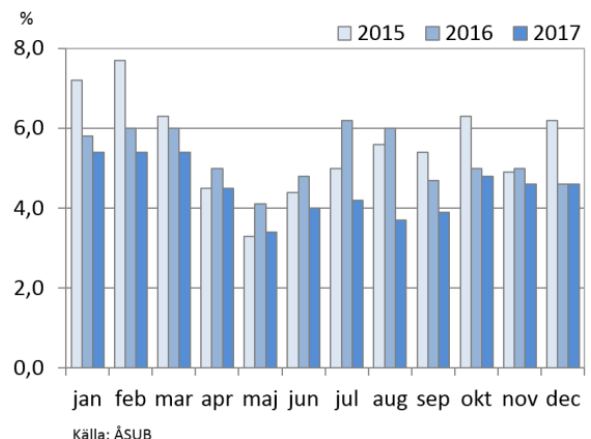
Den årliga prisstegringen (inflationen) var 1,7 procent på Åland år 2017 och 0,5 i Finland. Trenden i ECB:s långa referensränta (12 månader) har fortsatt neråt under 2017 för femte året i följd. Det avspeglar de kontinuerligt sjunkande interbankräntorna i Europa.

Relativ arbetslöshetstal 2003-2017 (procent):

En viktig konjunkturindikator är andelen arbetslösa i förhållande till arbetskraften. Den årsvisa arbetslöshetstrenden på Åland har varit uppåtgående från 2011. Den högsta nivån på 17 år nåddes 2014 (4,0 procent). Sedan dess har vi haft en svagt sjunkande arbetslöshet de tre senaste åren, 2016 låg årsgenomsnittet på 3,7 procent och 2017 på 3,6.

Ungdomsarbetslöshetsgrad 2014-2016 (procent):

Ungdomsarbetslösheten låg på en lägre nivå under 2017 än tidigare år och blev den lägsta sedan år 2008.

De åländska kommunernas skattesatser

Mariehamns stads inkomstskattesats på 17,75 % år 2017 har sänkts till 17,50 % år 2018. För hela Åland ligger inkomstskattesatsen 2018 i genomsnitt på 17,51 % jämfört med 17,60 % för år 2017.

Föglö och Saltvik höjer sin procentsats med 0,25 procentenheter år 2018 till 17,5 respektive 17,00. Övriga åländska kommuner har oförändrade inkomstskattesatser.

Mariehamn, Kumlinge och Sottunga tar ut fastighetsskatt på stadigvarande bostad, 0,30, 0,40 respektive 0,50 procent år 2018. Den allmänna skattesatsen varierar mellan kommunerna. Mariehamn höjde till 0,30 procent, Finström och Sund sänkte till 0,50 procent och Jomala sänkte till 0,45. Sottunga sänkte till 0,00 och är tillsammans med Brändö och Saltvik de enda kommunerna som inte tar ut någon allmän skatteprocent. Alla kommuner har 0,90 procent i fastighetsskatt för annan bostad.

Invånarantalet

Antalet invånare på Åland den 31 december 2017 är 29 489 personer. Ökningen är 275 personer jämfört med 2016 och är den största ökningen på sex år. Mariehamns stads invånarantal för 2017 är 11 677 (11 565 år 2016).

Befolkningsrörelsen 2016 och 2017

	2016, slutliga	2017, preliminära
Födda	293	282
Döda	297	251
Födelsenetto	-4	31
Flyttningsnetto	234	260
Hela förändringen	231	286

Det föddes 282 barn under året, ett tiotal färre än 2016. Antalet avlidna var 251, närmare 50 färre än 2016 års ovanligt höga nivå. Födelsenettet, d.v.s. skillnaden mellan antal födda och döda, blev åter positivt, plus 31 personer.

Den största delen av befolkningsökningen berodde dock på flyttningsrörelsen som gav ett överskott på 260 personer, 2000-talets näst högsta siffra. Inflyttningen från utomnordiska länder minskade något från 2016 års rekordnivå, men var ändå nästan 200 personer. Utflyttningen var obetydligt mindre än 2016, knappt 50 personer, varför det utomnordiska flyttningsöverskottet blev 150 personer, en minskning med ett tiotal. De inflyttade från

Sverige och övriga Norden var drygt 420 personer, ett tjugotal färre än 2016. Utflyttningen minskade med över 50 personer och var drygt 370, varför överskottet ökade och blev nästan 50 personer. Flyttningsöverskottet i förhållande till Finland var i stort sett oförändrat, drygt 60 personer. Bruttosiffror för flyttningen till och från Finland saknas ännu och därmed också uppgifter om den totala in- och utflyttningen för Åland.

I Mariehamn avled flera än det föddes, men befolkningen ökade trots det med närmare 112 personer tack vare ett stort flyttningsöverskott.

I Jomala blev ökningen drygt 100, men där stod ett födelseöverskott på 40 personer för en betydande del av tillväxten. Totalt på landsbygden blev ökningen drygt 230 personer, varav flyttningen stod för 180 och födelseöverskottet för 60 personer. I Lemland utgjorde födelseöverskottet halva ökningen men i övriga landsbygdskommuner med tillväxt var flyttningen huvudorsaken: Eckerö, Hammarland, Lumparland, Saltvik och Sund.

Skärgården hade både födelse- och flyttningsunderskott, och befolkningen minskade därför med drygt 60 personer. Kumlinge var den enda skärgårdskommun som hade flyttningsöverskott och den enda där folkmängden ökade. Vårdö hade ett litet födelseöverskott, men invånarantalet sjönk ändå på grund av att flera flyttade ut än in.

De åländska kommunernas budgetar 2018

I ÅSUB:s sammanställning (Offentlig ekonomi 2018:1) så budgeterar kommunerna inför 2018 lägre verksamhetsintäkter och högre verksamhetskostnader jämfört med budgeten 2017. Intäkterna förväntas bli en miljon lägre och sluta på 59,8 miljoner euro. Kostnaderna budgeteras till 197 miljoner, en marginell höjning jämfört med 2017. Personalkostnaderna beräknas bli tre miljoner högre. Skatteintäkterna förväntas öka med 1,9 miljoner och uppgå till 110 miljoner euro medan landskapsandelarna budgeteras till 34,5 miljoner euro, vilket är en minskning med 2,2 miljoner euro jämfört med budgeten 2017 cirka 3 miljoner mindre än i 2016 års bokslut. Det sammantagna årsbidraget slutar på 8,1 miljoner.

Kommunernas sammanlagda årsbidrag beräknas till dryga åtta miljoner, en minskning jämfört med bokslutet 2016 med nästan 15 miljoner euro. Alla kommuner förutom Geta, Hammarland, Sottunga och Vårdö förväntar sig ett positivt årsbidrag. Lemland och Lumparland har ett årsbidrag som är högre än avskrivningarna. Mariehamns årsbidrag är lika stort som avskrivningarna. Totalt beräknas årsbidraget utgöra 71 procent av avskrivningarna. Det sammanlagda resultatet för

räkenskapsperioden 2018 budgeteras till -3,1 miljoner. I 2016 års bokslut var resultatet 12,6 miljoner euro. Lemland och Lumparland budgeterar ett positivt resultat, Mariehamn budgeterar nollresultat medan resterande 13 kommuner förväntar sig ett minusresultat.

Uppskattning av den sannolika kommande utvecklingen

Stadens sannolika utveckling av ekonomin under perioden 2018-20 ser relativt god ut. Det förutsätter dock samfundsskatteintäkter i storleksordningen 6,6 milj. euro samt

landskapsandelar och kompensationer på 6,2 milj. euro per år. Under nämnda period räknar staden med planerliga avskrivningar på -5,9 milj. euro och ett årsresultat på 0,1 milj. euro i medeltal. För att undvika en högre genomsnittlig nyupplåning än 2,2 milj. euro per år, så är det årliga investeringsutrymmet satt till den genomsnittliga nivån -5,9 milj. euro. Med nuvarande ekonomiska planering ska lånestocken kunna minska ytterligare med 16 % till totalt 21,6 milj. euro vid utgången av år 2020, där den årliga nettoupplåningen då kommer att kunna minska med 1,8 milj. euro i genomsnitt (exkl. lån för utlåning till dotterbolag).

Koncernen

Kommunkoncernen utgör en ekonomisk helhet med Mariehamns stad som modersamfund. Syftet med att presentera en balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys, finansiella nyckeltal och bokslutsnoter för koncernen är i första hand att ge en rättvisande bild av koncernens ekonomiska ställning som om koncernsamfundet utgjorde en enda bokföringsskyldig.

Koncernens balansomslutning år 2017 slutade på 232 044 030,78 euro och räkenskapsperiodens resultat blev 7 765 443,46 euro. I enlighet med anvisningar från kommunsektionens bokföringsnämnd, ingår,

förutom Mariehamns stad, följande dottersamfund och kommunalförbund i koncernens resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys år 2017: Fastighets Ab Marstad (inkl. FAB Dalnäs), Mariehamns Centralantenn Ab, Stiftelsen Sjökvarteret i Mariehamn r.f., Mariehamns Elnät Ab, Mariehamns Energi Ab, Mariehamns Hamn Ab, Ålands Omsorgsförbund kf, Södra Ålands Högstadiedistrikt kf (52,0 % av träningsundervisningen) och Ålands Miljöservice kf.

Dottersamfund Modersamfundets ägarandel, 100 %
(vinst/förlust 2017 före bokslutsdispositioner och skatter)

Fastighets Ab Marstad
(798 612 euro)

Mariehamns Energi Ab
(-15 274)

Mariehamns Centralantenn Ab
(19 017 euro)

Mariehamns Hamn Ab
(868 536 euro)

Mariehamns Elnät Ab
(195 048 euro)

Stiftelsen Sjökvarteret
(-2 144 euro)

Kommunalförbund

Ålands Omsorgsförbund, 40,99 %

Södra Ålands Högstadiedistrikt,
Träningsundervisningen, 52,00 %

Ålands Miljöservice, 62,58 %

Ålands Producentansvar
(Ålands Miljöservice andel 100,00 %)

Intressesamfund

FAB Nyfahlers, 45,83 %
(FAB Marstad och modersamfundets
andel, 60,00 %)

Ålands Vatten, 37,50 %

ÅDA AB, 25,00 %

Mariehamns Bio Energi Ab (Mariehamns
Energis och modersamfundets andel 49,60 %)

Svinryggens Deponi Ab, 47,69 %
(Fusionerats med Ålands Problemvfall
den 31.12.2016)

Dotterbolagens nyckeltal	2017	2016	2015	2014	2013
FAB Marstad					
Omsättning, belopp i tusen euro	4 370	4 332	4 215	4 122	3 727
Rörelsevinst	1 168	1 217	1 174	1 083	1 025
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	7,6 %	8,2 %	7,3 %	4,3 %	3,8 %
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	2,3 %	2,4 %	2,3 %	2,1 %	2,1 %
Soliditet, %	21,5 %	20,1 %	18,9 %	17,9 %	16,9 %
Investeringar	322	296	1 187	1 110	5 162
Jämställdhet, antal kvinnor/män	3/4	3/4	3/4	4/4	4/4
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	18	20	14	22	26
Mariehamns Hamn Ab					
Omsättning, belopp i tusen euro	8 321	7 981	7 734	-	-
Rörelsevinst	3 163	2 581	2 936	-	-
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	15,0 %	13,0 %	18,0 %	-	-
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	8,0 %	7,0 %	9,0 %	-	-
Soliditet, %	36,0 %	36,0 %	33,0 %	-	-
Investeringar	4 238	2 136	2 932	-	-
Jämställdhet, antal kvinnor/män	3/20	3/18	3/18	-	-
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	4	11,9	1,62	-	-
Mariehamns Elnät Ab					
Omsättning, belopp i tusen euro	9 213	9 477	9 366	9 377	0
Rörelseresultat	403	832	1 153	1 046	0
Rörelsemarginal %	4,4 %	8,8 %	12,3 %	11,2 %	-
Räkenskapsperiodens vinst	195	194	190	142	0
Vinstmarginal %	2,1 %	2,1 %	2,0 %	1,5 %	-
Avskrivningar enligt plan	1 007	917	861	811	-
Eget kapital	5 207	5 197	5 186	5 132	4 990
Avkastning på eget kapital (ROE) %	5,0 %	11,6 %	16,6 %	15,9 %	-
Avkastning på investerat kapital (ROI) %	4,6 %	8,9 %	12,3 %	11,2 %	-
Soliditet %	56,9 %	53,3 %	49,8 %	45,2 %	-
Balansomslutning	12 315	12 885	12 850	12 596	12 861
Investeringar	778	623	696	583	-
Anslutningsavgifter	1 988	1 924	1 863	1 788	1 720
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	1,75	1,56	1,54	1,39	-
Jämställdhet, antal kvinnor/män	2,1/15,2	2,8/14,4	2,8/13,7	2,7/12,8	1,7/13,0
Mariehamns Energi Ab					
Omsättning, belopp i tusen euro	11 113	11 641	11 473	12 898	12 675
Rörelsevinst	111	249	613	-110	-38
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	1,2 %	4,0 %	10,2 %	-3,8 %	-2,4 %
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	1,8 %	3,4 %	7,2 %	-1,2 %	-0,4 %
Soliditet, %	32,2 %	31,3 %	33,2 %	28,8 %	30,2 %
Investeringar	381	419	567	444	955
Jämställdhet, antal kvinnor/män	2,8/17,9	2,8/17,9	2,8/17,6	3,1/16,8	2,6/16,6
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	438	479	297	831	580
Mariehamns Centralantenn Ab					
Omsättning, belopp i tusen euro	958	957	938	945	911
Rörelsevinst	19	-3	-6	1	4
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	23,0 %	-0,5 %	0,9 %	0,1 %	2,0 %
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	1,0 %	-0,3 %	-0,6 %	0,1 %	0,3 %
Soliditet, %	12,0 %	9,0 %	9,0 %	10,0 %	20,0 %
Investeringar	37	100	28	54	75
Jämställdhet, antal kvinnor/män	1,4/2	1,4/2	1,4/2	1,4/2	1,4/2
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9

Dotterbolagens nyckeltal	2017	2016	2015	2014	2013
Stiftelsen Sjökarveret					
Omsättning, belopp i tusen euro	42 089	36 984	37 774	41 317	41 756
Rörelsevinst	-38 762	-50 494	-48 125	-44 450	-35 781
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	-9,9 %	-33,0 %	-9,8 %	0,8 %	0,5 %
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	-4,7 %	-27,0 %	-6,5 %	0,9 %	0,5 %
Soliditet, %	45,4 %	30,0 %	63,1 %	51,0 %	40,1 %
Investeringar	0	0	0	0	0
Jämställdhet, antal kvinnor/män	1/0	0/1	1/1	0/1	0/1
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)					

Soliditet (justerat eget kapital/balansomslutning-erhållna förskott)

Avkastning på eget kapital (ROE) (Resultat före bokslutsdispositioner och skatter)/genomsnittligt justerat eget kapital

Avkastning på investerat kapital (ROI) (Resultat före bokslutsdispositioner och skatter + finansiella kostnader)/

(balansomslutning-räntefria skulder)

Koncernens resultaträkning		BOKSLUT	BOKSLUT
Belopp i euro	Not	2017	2016
Verksamhetens intäkter		50 970 322,03	51 839 052,46
Verksamhetens kostnader		-90 283 338,92	-90 182 760,06
Andel av intressebolagens vinst		9 167,75	69 511,72
Verksamhetsbidrag		-39 303 849,14	-38 274 195,88
Skatteinkomster		51 081 758,51	50 941 274,25
Landskapsandelar		6 377 022,05	6 722 626,17
Finansiella intäkter och kostnader	28.	-689 295,12	-742 013,69
Ränteintäkter		25 942,63	28 956,60
Övriga finansieringsinkomster		60 344,08	97 997,07
Räntekostnader		-664 012,04	-778 753,64
Övriga finansieringskostnader		-111 569,79	-90 213,72
Årsbidrag		17 465 636,30	18 647 690,85
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan		-9 097 024,93	-8 795 635,22
Extraordinära poster		0,00	0,00
Räkenskapsperiodens resultat		8 368 611,37	9 852 055,63
Bokslutsdispositioner		0,00	0,00
Räkenskapsperiodens skatter		-273 893,73	-105 510,36
Latenta skatter		-294 081,11	-455 242,92
Minoritetsandelar		-35 193,07	-32 958,95
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)		7 765 443,46	9 258 343,40

Koncernens balansräkning		BOKSLUT	BOKSLUT
Belopp i euro per 31.12		2017	2016
	Not		
A k t i v a			
A BESTÅENDE AKTIVA		206 285 254,83	206 487 635,47
I Imateriella tillgångar		422 124,57	446 362,35
Immateriella rättigheter		63 292,35	99 974,13
Övriga utgifter med lång verkningstid		358 832,22	346 388,22
II Materiella tillgångar		199 013 508,86	199 104 771,97
Mark- och vattenområden		11 531 689,43	11 529 248,52
Byggnader		166 585 422,24	165 690 296,61
Fasta konstruktioner o. anordningar		15 057 285,31	15 547 461,00
Maskiner och inventarier		4 047 111,30	3 776 366,72
Övriga materiella tillgångar		254 175,91	242 666,66
Förskottsbet. o. nyanläggningar		1 537 824,67	2 318 732,46
III Placeringar		6 849 621,40	6 936 501,15
Aktier och andelar		6 758 381,35	6 839 929,50
Lånefordringar		91 240,05	96 571,65
B FÖRVALTADE MEDEL		385 019,57	395 739,27
Landskapsuppdrag		147 323,40	163 898,10
Donationsfondernas särsk. täckning		237 696,17	231 841,17
C RÖRLIGA AKTIVA		25 373 756,38	22 956 896,56
I Omsättningstillgångar		1 782 358,04	1 406 758,46
Material och varor		1 782 358,04	1 406 758,46
II Fordringar		9 005 353,22	7 137 150,01
Långfristiga fordringar		0,00	0,00
Lånefordringar hos dottersamfund		0,00	0,00
Kortfristiga fordringar		9 005 353,22	7 137 150,01
Försäljningsfordringar		6 683 479,62	6 038 049,98
Lånefordringar		5 331,60	5 732,91
Övriga fordringar	29.	1 875 059,70	903 047,17
Resultatregleringar	30.	441 482,30	190 319,95
III Finansiella värdepapper		100 000,00	101 296,14
IV Kassa och bank		14 486 045,12	14 311 691,95
Kassamedel		14 486 045,12	14 311 691,95
S:a A k t i v a		232 044 030,78	229 840 271,30
P a s s i v a			
A EGET KAPITAL	31.	133 742 957,99	127 016 053,20
Grundkapital		78 167 195,67	78 167 195,67
Tidigare års/vinst och förlust		47 810 318,86	39 590 514,13
Räkenskapsperiodens resultat		7 765 443,46	9 258 343,40
MINORITETSANDELAR		574 439,34	544 127,46
C Avsättningar		21 895,66	0,00
Övriga avsättningar		21 895,66	0,00
D FÖRVALTAT KAPITAL		738 405,61	694 451,77
Lanscaps och statliga uppdrag		151 831,01	165 323,52
Donationsfondernas särskilda täckning		586 574,60	529 128,25
E FRÄMMANDE KAPITAL		96 966 332,18	101 585 638,87
I Långfristigt		76 031 262,45	82 526 101,50
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter		39 590 791,92	40 083 457,06
Lån från offentliga samfund		28 028 625,12	34 300 244,13
Långfristigt räntebärande kapital		67 619 417,04	74 383 701,19
Övriga långfristiga skulder	32.	8 411 845,41	8 142 400,31
Latent skatteskuld		0,00	0,00
Långfristigt räntefritt främmande kapital		8 411 845,41	8 142 400,31
II Kortfristigt		20 935 069,73	19 059 537,37
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter		3 584 073,88	3 346 465,08
Lån från offentliga samfund		3 149 534,52	3 185 326,70
Kortfristigt räntebärande kapital		6 733 608,40	6 531 791,78
Erhållna förskott		399 872,76	357 386,23
Leverantörsskulder		4 806 276,90	4 452 844,66
Övriga kortfristiga skulder	32.	606 235,86	956 569,33
Resultatregleringar	30.	6 797 034,05	5 462 984,71
Latent skatteskuld		1 592 041,76	1 297 960,66
Kortfristigt räntefritt främmande kapital		14 201 461,33	12 527 745,59
S:a P a s s i v a		232 044 030,78	229 840 271,30

Koncernens finansieringsanalys	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016
Belopp i euro		
Verksamhetens kassaflöde	16 904 108,31	17 480 735,93
Årsbidrag	17 465 636,30	18 647 690,85
Extraordinära poster	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens skatter	-283 988,19	-105 510,36
Korrigeringsposter	-277 539,80	-1 061 444,56
Investeringarnas kassaflöde	-8 658 689,33	-8 571 275,30
Investeringsutgifter	-10 699 219,54	-11 696 978,25
Finansieringsandelar för investeringsutgifter	1 727 703,41	2 011 696,04
Försäljningsink. av tillg. bland bestående aktiva	312 826,80	1 114 006,91
Verksamhetens och investeringarnas	8 245 418,98	8 909 460,63
Finansieringens kassaflöde		
Förändringar av utlåning	-1 816,58	-2 878,25
Ökning av utlåningen	0,00	-2 878,25
Minskning av utlåningen	-1 816,58	0,00
Förändringar i lånebeståndet	-6 667 523,06	-5 636 604,76
Ökning av långfristiga lån	1 203 618,86	104 979,01
Minskning av långfristiga lån	-8 102 784,91	-5 793 276,76
Förändring av kortfristiga lån	231 642,99	51 692,99
Förändringar i eget kapital	-957 733,54	-764 218,36
Övriga förändringar i likviditeten	-448 153,52	-224 706,99
Förändring av förvaltade medel och förvaltad	54 673,54	224 826,91
Förändring av omsättningstillgångar	-375 599,58	-182 004,65
Förändring av fordringar	-1 884 371,81	168 331,64
Förändring av räntefria skulder	1 757 144,33	-435 860,89
Kassaflödet för finansieringens del	-8 075 226,70	-6 628 408,36
Förändring av likvida medel	170 192,28	2 281 052,27
Förändring av likvida medel	170 192,28	2 281 052,27
Likvida medel 31.12.	14 586 045,12	14 311 691,95
Likvida medel 1.1.	14 415 852,84	12 030 639,68

Koncernfinansiella nyckeltal	Bokslut 2017	Bokslut 2016
Koncernens årsresultat, milj.euro:	7,8	9,3
Räkenskapsperiodens resultat (ingår i det egna kapitalet)		
Kassamedel 31.12, milj.euro:	14,5	14,3
Kassa, bank och finansiella värdepapper		
Kassalikviditet i procent:	69,2%	75,1%
Kassa, bank och finansiella värdepapper/kortfristiga skulder		
Soliditetsgrad i procent:	57,6%	55,3%
Eget kapital/balansomslutningen		
Nettolån 31 december i miljoner euro:	71,6	78,6
- till nettolån räknas det främmande kapitalet minus det rörliga aktiva.		
Lånestock 31.12, milj.euro:	74,4	80,9
Främmande kapitalet minus erhållna förskott, skulder till leverantörer, resultatregleringar, övriga skulder och latent skatteskuld.		
Lån euro/invånare:	6 367	6 997
Lånestock 31.12 per invånare i euro		
Verksamhetsintäkter/verksamhetskostnader i procent:	56,5 %	57,5 %
Årsbidrag/avskrivningar i procent:	192,0 %	212,0 %
Årsbidrag euro/invånare:	1 496	1 612

Dotterbolagens övriga bokslutsuppgifter 2017

1. Hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av syftet i bolagsordningen samt gällande koncern- och ägardirektiv.

Fastighets Ab Marstad

Allmän översikt

Verksamhetsåret 01.01.2017-31.12.2017, bolagets trettionionde år, har varit ett mycket bra år. Bolaget har gynnats av ett synnerligen lågt och fördelaktigt ränteläge. Det har under året inte funnits några vakanser i fastigheterna förutom de lägenheter som varit tagna ur drift för renovering. Ett fortsatt stort utbud på bostadsmarknaden har medfört historiskt sett korta kötider. Den genomsnittliga kötiden för att hyra en lägenhet har, liksom året innan, varit cirka tre månader. Bolaget äger 618 lägenheter med en total uthyrningsbar yta om 33 777 kvadratmeter. Bolaget äger även 60 procent av Fastighets Ab Dalnäs som har 108 lägenheter med en total uthyrningsbar yta om 5 119 kvadratmeter.

Ekonomisk översikt

Bolagets omsättning steg under räkenskapsperioden med 0,9 procent till 4,370 miljoner euro (4,332 miljoner euro). Bolagets rörelseresultat uppgick till 1,167 miljoner euro (1,217 miljoner euro). Hyrorna höjdes den första januari med 1,1 procent, den genomsnittliga hyran per kvadratmeter har varit 10,72 euro. Kreditförlusterna uppgick till 10 794 euro (483 euro). Det finansiella nettot uppgick till -369 055 euro (-398 808 euro). Bolagets vinst blev 798 612 euro (818 667 euro). Under räkenskapsperioden återbetalade bolaget 250 000 euro ur fonden för fritt inbetalt eget kapital till ägaren Mariehamns stad.

Investering

Bolagets investeringar under året uppgick till 0,322 miljoner euro (0,296 miljoner euro). I huvudsak handlar det om grundrenoveringar på fastigheterna Mariegatan 31-33, Lindstigen 3, Örtvägen 34, Skeppargatan 2 och Odalvägen 12 samt förnyelse av vitvaror fördelat över hela fastighetsbeståndet. På Odalvägen 12 har ett nytt staket byggts runt parkeringen och på Ljungvägen 21 har låssystemet bytts ut. Under året har en av bolagets större arbetsmaskiner, samt en gräsklippare, bytts ut mot nya.

Finansiering och risk

Bolagets finansiering är fördelad mellan Ålands landskapsregering, Nordea, Pohjola Bank och Ålandsbanken. De långfristiga lånen uppgick per den sista december 2017 till 37 697 miljoner euro (39 131 miljoner euro). Bolaget erhåller räntestöd från Ålands Landskapsregering och följer reglerna för räntestödslån.

Bolagets resultat är beroende av utbud och efterfrågan på hyreslägenheter på den lokala marknaden. Arbetsmarknadsläget på Åland samt in- och utflyttning är faktorer som kan påverka bolagets verksamhet och resultat. Hög arbetslöshet och låg inflyttning kan leda till minskad efterfrågan på hyreslägenheter. Ökad nyproduktion på bostadsmarknaden kan leda till överutbud av bostäder vilket i förlängningen kan leda till vakanser i fastigheterna och en press nedåt på hyresnivåerna. Bolaget är utsatt för finansiell risk beroende av förändringar i ränteläget och hyresgästernas betalningsförmåga. Risker kopplade till högt ränteläge minskas delvis med räntestödslånen. För att minska kreditrisken kopplad till uteblivna hyresbetalningar gör bolaget kreditupplysning på nya hyresgäster samt uppstår en depositionsavgift före inflyttning.

Mariehamns Centralantenn Ab

Mariehamns Centralantenn Ab fortsätter utveckla tv- och radioutsändningar inom Mariehamn och platser i dess närhet. Kommuninnevånarna erbjuder ett stort utbud av kvalitativa utsändningar till förmånligt pris, detta såsom valfrihet och service till de som så önskar. Bolaget tillhandahåller fortlöpande 2st LIA elevplatser för kompetensutveckling. Bolaget utvecklar och sköter stadens eget fibernät på ett kostnadseffektivt sätt.

Mariehamns Elnät Ab

Föremålet för bolagets verksamhet är elhandel, elproduktion, distribution av elenergi och granskning av elentreprenörernas arbeten jämte annan därmed förenlig verksamhet. Bolaget kan även förvärva, besitta och överlåta värdepapper samt fast egendom. Alla dessa delar gör Mariehamns Elnät löpande på daglig basis utom elproduktion.

Mariehamns Energi Ab

I enlighet med bolagsordningen och gällande koncerndirektiv.

Mariehamns Hamn Ab

Fokus under 2017 har varit på underhåll av hamnbolagets fastigheter och kajanläggningar. Förbättringar har gjorts i enlighet med stadens målsättningar om bättre tillgänglighet för rörelsehinder i hamnens anläggningar, bl. a. har en ny hiss installerats. MHAB har under året arbetat med en riktad marknadsföringsinsats mot kryssningsbranschen i linje med stadens ägardirektiv.

Stiftelsen Sjökvarteret

Verksamheten har bedrivits på ett sätt så att vi på sikt ska kunna utöka samarbetet och utveckla området i en enhetlig linje med staden och hamnen men med fokus på att bevara båtbyggartraditionen och samtidigt göra området med besökarvänligt.

2. En miljöredovisning där det åtminstone framgår vilka miljöaspekter som bedömts vara mest väsentliga för verksamheten och dess intressenter, en redogörelse för bolagets arbete för och vilka aktiviteter som utförts under året i syfte att minimera bolagets negativa påverkan på dessa samt en redogörelse för relevanta kvantitativa och kvalitativa resultatindikatorer.

Fastighets Ab Marstad

Bolaget är miljöcertifierat enligt ISO 14001. Det sker ett kontinuerligt arbete med att minska miljöpåverkan genom att arbeta med åtgärder för att minska energi- och vattenförbrukningen i fastigheterna. Revision av miljöarbetet har skett under verksamhetsåret av certifierad revisor. Kontinuerligt görs uppgradering av styr- och reglerteknik samt åtföljande injustering och styrning av värme och ventilation. Samtliga fastigheter, förutom Odalvägen 12, är anslutna till stadens fjärrvärmenät. Det långsiktiga arbetet med värme- och ventilationsjusteringar har över tid medfört betydande inbesparingar i värmeförbrukningen. Bolagets inköp av fastighetsel från Mariehamns Elnät utgörs av certifierad grön el som är producerad på ett förnyelsebart sätt.

Styrelsen har under året hållit ett internt seminarium med bland annat fokus på hållbarhet. Utöver ekonomisk- och miljöhållbarhet jobbar bolaget med den sociala hållbarheten. Som ett led i att öka tryggheten i boendemiljön har vissa av fastigheterna utrustats med så kallade hjärtstartare. Under året har personalen bekantat

sig med det svenska projektet Huskurage som syftar till att skapa en trygg boendemiljö. Uppföljning och presentation i bokslutet av värmeförbrukning, elförbrukning och vattenförbrukning. Presenterad per kvadratmeter bostadsyta. Värmeförbrukningen presenterad såväl faktisk förbrukning som graddagskorrigerad. Redovisning av koldioxidutsläpp i kg per invånare i staden.

Mariehamns Centralantenn Ab

Mariehamns Centralantenn Ab producerar tv- och radioutsändningar. Utsändningarna kräver el för att nå konsument. Genom att stegvis överföra utsändningarna via fiber minskar elbehoven. Bolaget har investerat i mer möjligheter för att få ut tv- och radioutsändningar över fiber. 194 anslutna kunder har övergått från kopparkabel till fiberkabel under 2017. Detta minskar elbehoven med ca 3 %.

Mariehamns Elnät Ab

Mariehamns stads miljömål stadgar att Mariehamns Elnät Ab ska bidra till energieffektivisering och minskad användning av elenergi samt till utveckling av miljövänlig energiproduktion och -distribution. Detta hör till de områden som under året haft hög prioritet. Till exempel har Mariehamns Elnät Ab investerat i en första snabbbladdningsstation för elbilar vid biblioteksplatsen. Detta var resultatet av ett samarbete där även Mariehamns stad och Ålands landskapsregering deltog.

Rosellas elanslutningen innebär att fartygen kan stänga av hjälpmotorerna vid kaj och använda el från land för att driva funktioner ombord. Koldioxidutsläppen minskar kraftigt och utsläppen av svaveldioxid, kväveoxid och partiklar reduceras till ett minimum. Elkraft från land ger även en tystare hamnmiljö.

Utöver det har Mariehamns Elnät Ab i samråd med stadens miljöavdelning utvecklat en pedagogisk symbol för stadens daghem där barn och vuxna kan se hur de använder energin i realtid. Med detta hoppas vi att miljötänket och energisparande blir en del i vardagen för morgondagens vuxna.

För 2018 räknar vi med att kunna dela upp kunderna i statistiska grupper för att ge alla möjlighet att jämföra sin förbrukning mot medelförbrukningen i samma statistikgrupp. Vår hemsida får fortfarande mycket uppmärksamhet i Sverige där till och med de allra största energibolagen granskat den och varit i kontakt med oss för att få veta hur Mariehamns Elnät Ab har gått tillväga rent tekniskt. Mariehamns Elnät har under 2017 kört igång en ny snabbbladdningsstation vid biblioteksplatsen, där man kan ladda sina elbilar, vilket minimerar

utsläppen av CO2 samt en bättre närmiljö i Mariehamns stad.
1 snabbladdningsstation installerad under 2017.

Mariehamns Energi Ab

Att arbeta långsiktigt för att ersätta fossila bränslen i energiproduktionen med förnyelsebara.
Stöd till intressebolaget Mariehamns Bioenergi Ab att genomföra en utbyggnad av biobränslebaserad värmeproduktion.
Andelen förnyelsebara bränslen framgår av årsberättelsen, även utsläpp av koldioxid, svaveldioxid och avfallsmängder.

Mariehamns Hamn Ab

De direkta miljöaspekterna som bolagets verksamhet främst genererar är utsläpp i luft och vatten, samt buller. Dessa utsläpp kommer främst från fartygsanlöpen. För bolagets anläggningar och fastigheter är energianvändningen den mest väsentliga miljöaspekten.
Bolagets hamntaxa erbjuder miljörabatt för de fartyg som använder LNG och genom andra åtgärder reducerar sina utsläpp av kväveoxid.
Årets färdigställda landströmsanslutning kommer att minska utsläppsnivåerna i hamnområdet betydligt. Alla kunder har tillgång till avfallshantering i fraktioner, tömning av gråvatten samt tömning av oljeblandat vatten. Avtal om grön el har tecknats 2017 med Mariehamns Elnät Ab. Bolaget arbetar kontinuerligt med att se över förbrukning av el och fjärrvärme.
Total energianvändning för bolagets fastigheter: 1 904 MWh. Förbrukningen genererade 48 ton koldioxid. Årets koldioxidbelastning motsvarar 4 kg per stadens invånare, vilket utgör ca 4 % av stadens totala klimatbelastning som koncern.
(Källa: stadens miljösamordnare.)

Stiftelsen Sjökvarteret

Vi har beaktat möjligheten att byta elleverantör så att vi ska få grön el, men avvaktar ännu. För övrigt är belysningen i området viktig och där ser vi över möjligheten att steg för steg byta ut och komplettera med solcells-belysningen och ledalternativ. Avloppsfrågan och vattenfrågan är också väsentlig och då hoppas vi att staden ska ta mer ansvar då det är viktigt att de som ägare ser över de basala behoven då det är mycket viktigt med tanke på odör och besöksvänlighet.
Under året har vi sett över möjligheten att byta ut belysningen i båtbyggarmuseet till miljövänliga alternativ och förhoppningsvis har vi möjlighet att genomföra detta under 2018. Vi kommer även närmare att utreda huruvida vi skall byta till grön el.

Resultatet för 2017 är bättre jämfört med fjolåret. P.g.a av stiftelsens ekonomiska situation har vi inte möjlighet att genomföra stora miljövänliga satsningar på en och samma gång. Då vi som en hamn i Östersjön är med i EU-projektet Seastop har vi möjligheten att se över nyttjandet av vatten och el inför byggandet av nya flytbryggor och serviceanläggning.

3. En personalredovisning där det åtminstone framgår sjukfrånvaro under året och utvecklingen av sjukfrånvaro över tid, en redogörelse för bolagets arbete för och vilka aktiviteter som utförts under året i syfte att öka personalens välmående en redogörelse för bolagets jämställdhetsarbete och för och vilka aktiviteter för att främja jämställdhet i bolaget som utförts under året.

Fastighets Ab Marstad

Antalet anställda i bolaget har under året i medeltal varit 6,2 (6,2) personer fördelat med 2,8 (2,8) på kontoret och 3,4 (3,4) på fastighetsskötsel, varav 2,8 kvinnor och 3,4 män. Bolaget köper tjänster för ekonomiadministration från externt bolag. Personalkostnadernas förhållande till omsättningen var 10,1 procent (10,2 procent). Bolaget erbjuder personalen företagshälsovård samt friskvård. Friskvården sker i förebyggande syfte och erbjuds i form av subventionering av kostnaden för simhalls-, gym- och massagebesök. För att stärka arbetsgemenskapen görs årligen några gemensamma aktiviteter utanför arbetsplatsen. Under året har personalen besökt Ålands Golf och Skyttehall samt Hallwylska museet i Stockholm. Kontinuerlig fortbildning sker inom bolaget genom deltagande i olika externa kursverksamheter. Under året har personalen bland annat deltagit i kurs i skötsel av brandlarm- och sprinkleranläggningar, HLR-kurs, kurs i fastighetsekonomi samt kurs i GDPR-implementering.
Utvecklingssamtal hålls årligen och statistik över sjukfrånvaro förs samt följs upp i samarbete med företagshälsovården. Sjukfrånvaron under året uppgick till 6,2 procent (2,9 procent) av arbetade dagar.

Mariehamns Centralantenn Ab

Sjukfrånvaro under 2017 var 37 dagar och under 2016 32 dagar.
Bolaget har haft 3 personalmöten under 2017. Kontorspersonalen har genomgått kurser och utbildning för ökad kompetens.

Mariehamns Elnät Ab

År 2014 sjukfrånvaro 1,69 %, år 2015 sjukfrånvaro 1,35 %, år 2016 sjukfrånvaro 3 %, år 2017 sjukfrånvaro 6 % av vanligen arbetad tid (räknat enligt samma princip som Mariehamns stad). Friskvården utvecklades framförallt under 2016 då kontrakt tecknades med 10 olika servisproducenter, under 2017 har ytterligare 3 nya servisproducenter tillkommit. Av de 7 senaste anställda finns 3 kvinnor och 4 män.

Mariehamns Energi Ab

201 dagar 2017.
Sponsorerad friskvård, företagshälsovård, gemensam kvällsaktivitet 1-2 ggr/år.
Inga särskilda aktiviteter har vidtagits då det inte finns någon ojämställdhet. Kön fördelningen är jämn av tradition då det inte funnits kvinnor att rekrytera inom de tekniska yrkesområdena.

Mariehamns Hamn Ab

Sjukfrånvaro: 2017 8,65%, 2016 9,47%, 2015 6,30%. Företagshälsovård är ordnad via Medimar Ab. Bolaget erbjuder personalen friskvårdskuponger för kultur och motion samt subventionerad massage. Utbildning har 2017 genomförts med fokus på personlig säkerhet för att öka personaltryggheten i kundsituationer. Gemensam julaktivitet ordnades så att all personal hade möjlighet att delta trots skiftesarbete.
Vid samtliga kontakter med rekryteringskanaler, t ex AMS och skolor, betonas att arbete i hamnen passar både kvinnor och män.

Stiftelsen Sjökvarteret

Ingen sjukfrånvaro under år 2017.
Kontoret i Sjökvarteret har besiktats och det är inte ändamålsenligt då det saknas toalett och matlagingsmöjligheter samt att det är dålig ventilation. VD arbetar som enda anställda 60 % och därtill anställs en sommarvikarie under högsäsong. Belastningen på VD är stor och därmed är telefontiden satt till vardagar mellan kl 10-16.
VD är kvinna och 43 år. Tidigare har detta varit en mansdominerad arbetsplats. Synen på huruvida en kvinna passar på arbetsplatsen är av vikt och förändras sakta över tiden. Arbetsplatsen kräver att man är lite allt-i-allo.

4. De arvoden som betalats till styrelsemedlemmarna.

Fastighets Ab Marstad

Bolagsstämman fastställde styrelsearvoden för år 2017 så att årsarvodet för styrelseordförande är 3 000 euro och för de ordinarie styrelseledamöterna 1 000 euro. Sammanträdesarvodet för ordförande skall uppgå till det för stadsfullmäktiges ledamöter fastställda grundarvodet, 76 euro, med en förhöjning om 50 procent, för styrelseledamöter är sammanträdesarvodet ovan nämnda grundarvode utan någon förhöjning.

Mariehamns Centralantenn Ab

Under år 2017 har styrelsen erhållit 8 923 euro.

Mariehamns Elnät Ab

Styrelsearvoden 7 908 euro.

Mariehamns Energi Ab

7 718 euro.

Mariehamns Hamn Ab

Arvoden enligt stadens arvodesstadga. Arvoden till styrelsemedlemmar: brutto EUR 13 005.

Stiftelsen Sjökvarteret

De arvoden som utbetalats till styrelsen understiger kraftigt de summor som utbetalades år innan.

5. Ekonomiska förmåner som gäller verkställande direktören i form av löner och andra förmåner under räkenskapsperioden.

Fastighets Ab Marstad

Presenteras i bokslutets noter under Personalkostnader, Ledningens löner och arvoden, Styrelsemedlemmar och verkställande direktören: 113 448 euro.

Mariehamns Centralantenn Ab

VDs lön under 2017 var 42 600 euro.

Mariehamns Elnät Ab

VD 89 964 euro + naturaförmån mobiltelefon 240 euro.

Mariehamns Energi Ab

Penninglön 127 861,44 euro, Bilförmån 10 140 euro.

Mariehamns Hamn Ab

Lön till VD enligt avtal: brutto 89 040 euro.

Stiftelsen Sjökvarteret

VD:s bruttolön är 1 800 euro per månad för en tjänst om 60 %. VD har inte några andra förmåner utöver lönen.

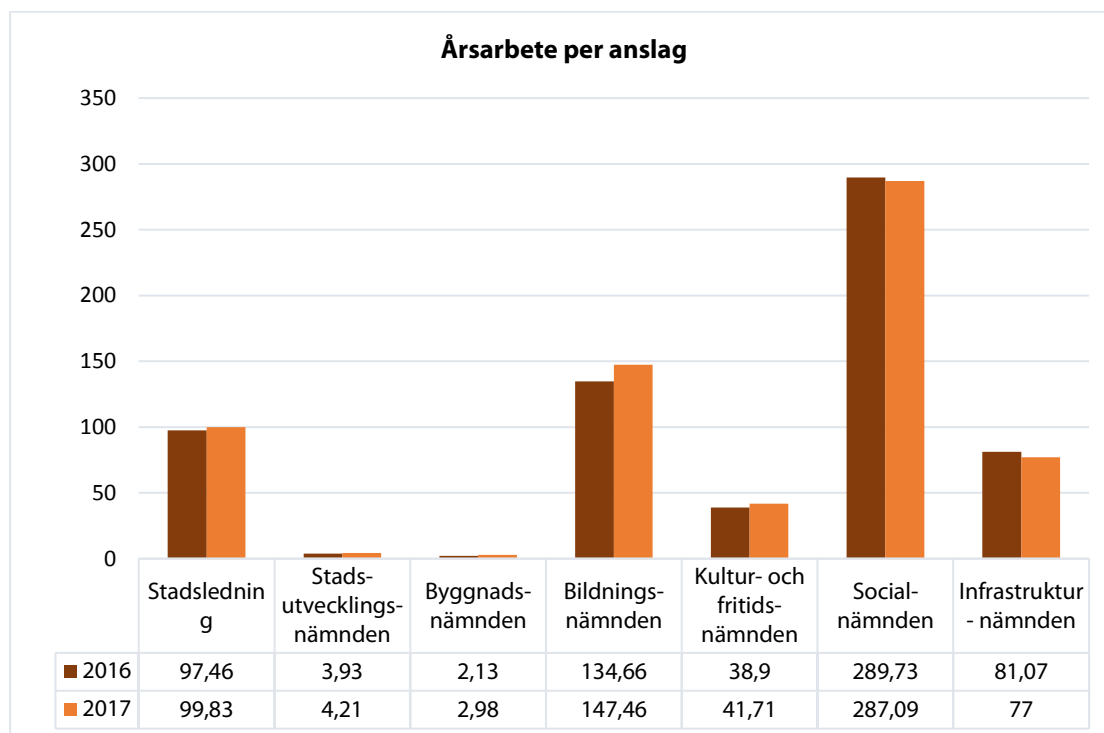
Personal

Personalstyrka och -struktur

Den totala förverkligade årsarbetstiden¹ inom Mariehamns stad under 2017 uppgick till 660,28 årsarbetare, varav 76 % kvinnor och 24 % män.

Totalt årsarbete	2014	2015	2016	2017
Årsarbete totalt (ordinarie och tillfälliga)	852,54	820,19	839,89	855,82
Frånvaro (inkl. Semester) i årsarbete	187,62	175,35	192,01	195,54
Förverkligat årsarbete ¹	664,92	644,84	647,88	660,28

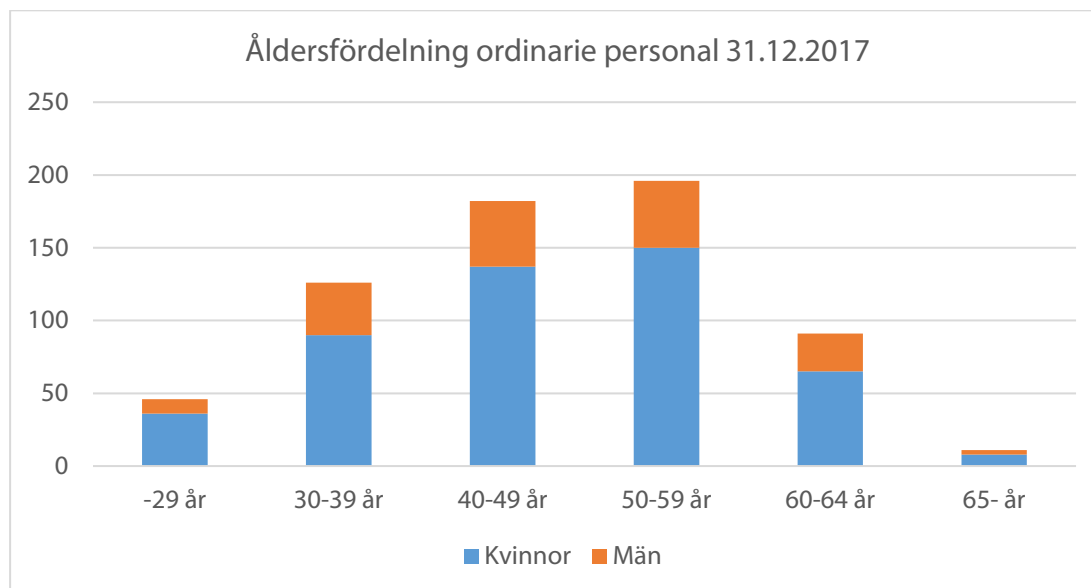
Det förverkligade årsarbetet fördelar sig över de olika anslagen enligt nedanstående tabell som även visar en jämförelse med föregående år.

¹ Årsarbete = + ordinarie och tillfälligt anställda totalt – frånvaro. För deltidsanställda uträknas årsarbete enligt sysselsättnings%/100*anställningstid i månader/12.

Medelåldern 31.12.2017 för personal med ordinarie anställning var 47 år (2016: 47,3 år).

Kvinnornas medelålder var 48,1 år och männens 45,9 år.

Under 2017 beviljades totalt 28 personer, varav 22 kvinnor och 6 män, någon form av pension. Se tabell nedan.

	Totalt 2014	Totalt 2015	Totalt 2016	Kvinnor 2017	Män 2017	Totalt 2017
Ålderspension	23	16	34	18	4	22
Deltidspension *	3	4	6			
Invalidpension	-	2	2	-	1	1
Delinvalidpension	1	1	3	1	-	1
Rehabiliteringsstöd	-	-	4	3	1	4
Totalt	27	23	49	22	6	28

Den genomsnittliga åldern för personer som avgått med ålderspension under året var 64,8 år. Medelåldern för personer som blivit deltidspensionerade under 2017 var 63,3 år.

Stadens kalkylerade pensionsutgiftsbaserade betalningsandel för 2017 var 877 437,42 € och

förtidspensionsutgiftsbaserade avgiften var 190 804,97 €.

* Rätten att gå i deltidspension upphörde 31.12.2016 och ersattes med partiell förtida ålderspension.

Personal

Kommunala sektorns avtal utgick 28.2.2017. Nya avtal trädde i kraft för perioden 1.3.2017–28.2.2018. I samband med detta verkställdes det s.k. konkurrenskraftsavtalet genom framförlit följande åtgärder: Arbetstiden förlängdes med 30 minuter/vecka. Semesterpenningen för kvalifikationsåren 2016-2017, 2017-2018 och 2018-2019 sänktes med 30 % och därmed ändrades även omvandlingen av semesterpenning till ledighet.

Den totala lönesumman uppgick till 32,4 milj. euro (2016: 31,7 milj.euro). För personalutbildning användes 237 977 euro, vilket är 0,7 % av lönesumman (2016: 0,7 %).

Stades Bry sig om-program reviderades under året av en arbetsgrupp och godkändes sedan i arbetarskyddscommissionen.

Föreläsaren, äventyraren och inspirationscoachen Aron Anderson höll en uppskattad föreläsning för stadens personal. Föreläsningen gavs i januari vid två fullsatta tillfällen i stadshusets festsal.

Ett nytt hälsoprojekt inleddes 2017 och flertalet aktiviteter erbjöds för personalen. Olika grupper träffades under våren under olika teman: stresshantering, viktminskning, hårdare/mer mångsidig träning, sluta röka samt träning inför och genomförande av stafetten Together 4 Life-race against cancer, där hela 7 lag från staden deltog. Varje månad under våren och hösten har

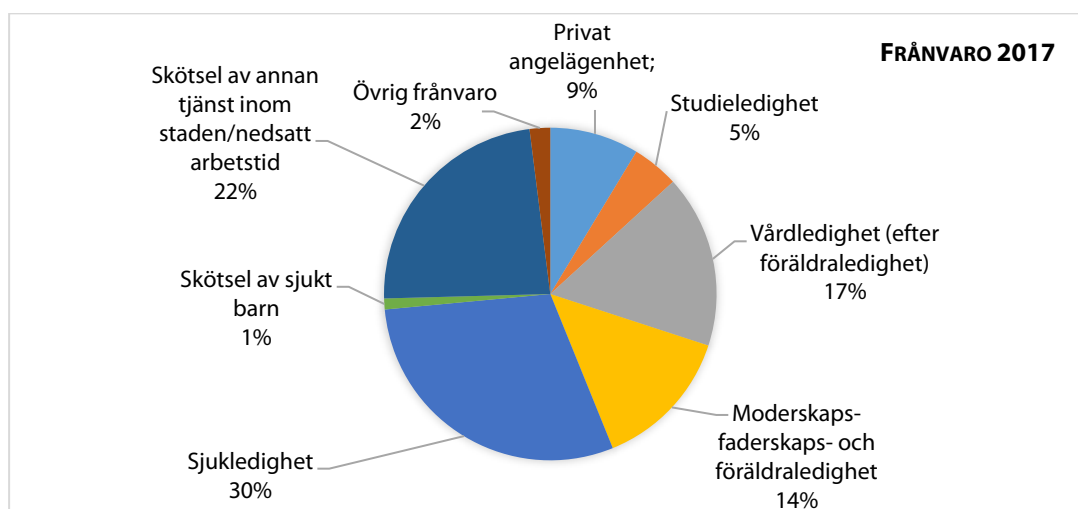
Månadens träningsform erbjöds med olika pröva på-aktiviteter. Föreläsningar, museibesök samt guidad busstur genom staden har erbjöds under temat att lära känna Mariehamns och Ålands historia. De olika aktiviteterna har lockat många nöjda deltagare.

Mariehamns stad deltog för fjärde gången i Jobbchansen, en mäsä arrangerad av Ålands näringsliv. Representanter från stadens olika sektorer fanns på plats under dagen och mässan lockade många besökare. Jobbchansens målgrupp är studerande, här ges möjlighet för arbetsgivare och studenter att knyta kontakter.

Sommarjobbssedlar togs i bruk inför sommaren 2017. Sommarjobbssedlar är ett stöd till arbetsgivare med verksamhet i Mariehamn som anställer mariehamnsungdomar för sommarjobb, total sju ansökningar om sommarjobbssedlar inkom. Även sommararbeten för mariehamnsungdomar erbjöds på stadens arbetsplatser, totalt 16 platser tillsattes. Satsningarna är en del av ungdomsprojektet som syftar till att skapa kontakter mellan stadens ungdomar och arbetsliv.

Frånvaro

Frånvaron från arbetet, exklusive semester, motsvarade 134,18 årsarbetare varav 83 % kvinnor och 17 % män. Nedanstående diagram visar vilken typ av frånvaro det gällt.

Sjukfrånvaron under 2017 motsvarade 39,78 årsarbetare vilket är en ökning jämfört med

föregående år. Antalet sjukfrånvarotillfällen minskade något under 2017. Se tabell nedan.

	2014	2015	2016	2017	Procent
Sjukfrånvaro i årsarbetare	36,68	39,83	37,61	39,78 åa	100 %
- Sjukfrånvaro i årsarbetare, kvinnor	29,56	33,15	30,70	30,89	78
- Sjukfrånvaro i årsarbetare, män	7,12	6,68	6,91	8,89	22
Sjukfrånvarotillfällen	2 142	2 216	2 176	2 162 tf	100 %
- Sjukfrånvarotillfällen, kvinnor	1 620	1 781	1 702	1 686	78
- Sjukfrånvarotillfällen, män	522	435	474	476	22

En sjukfrånvaroprocent mellan 2-4% anses vara ett gott värde. Då sjukfrånvaron i årsarbetare ökat har även sjukfrånvaroprocenten ökat, år 2017 var sjukfrånvaro 4,94 % av vanligen arbetad tid. Däremot har både frånvaro med

rehabiliteringsstöd på grund av sjukdom och frånvaro på grund av arbetsolycksfall minskat jämfört med föregående år.

	2014	2015	2016	2017
Sjukfrånvaroprocent	4,51	5,02	4,75	4,94 %
Frånvaro med rehabiliteringsstöd pga. sjukdom, i årsarbetare	2,77	2,86	2,20	1,33 åa
Sjukfrånvaro pga. arbetsolycksfall, i årsarbetare	1,21	1,61	0,95	0,34 åa

Ledarskap

Under våren hölls årets stora ledarskapsdag för stadens ledare. Fokus på dagen var konkreta situationer som ledare kan komma att ställas inför i sitt arbete. Dagen hölls i Stadshuset där deltagarna delades in i arbetsgrupper och roterade mellan olika arbetsstationer innehållande konkreta ledarskapsituationer av olika slag, exempelvis att hålla Bry sig om-samtal.

Stadens ledare har erbjudits professionell coaching i yrkesrelaterade frågor. Ledarskapet ska kännetecknas av tydlighet, coaching, dialog samt samarbete och respekt.

Under året har chefstimmen hållits regelbundet där stadens samtliga chefer samlas för att ta del av aktuella ärenden.

Jämställdhet

En ny jämställdhets- och likabehandlingsplan godkändes i stadsfullmäktige under hösten, där staden förbinder sig att i all sin verksamhet främja jämställdhet och likabehandling och förebygga diskriminering. Konkreta jämställdhets- och likabehandlingsaktiviteter arbetades fram och integrerades i verksamhetsplanen för 2018.

Mot slutet av 2017 ställdes två frågor på intranätet Ankaret till alla anställda, enligt samma upplägg som tidigare. Totalt svarade 82 personer på Fråga 1 "Tycker du att stadens arbetsplatser är jämställda?" där svarsfördelningen var: Ja 17 % (2015: 31), Nej 64 % (2015: 60), Vet ej 19 % (2015: 9). Denna fråga följdes av Fråga 2 "Arbetar ni med jämställdhetsfrågor på din arbetsplats?" som besvarades av 71 personer enligt följande fördelning: Ja 32 % (2015: 32), Nej 57 % (2015: 46), Vet ej 11 % (2015: 22).

Stadens ordinarie personal bestod 31.12.2017 av 75 % kvinnor och 25 % män. Bland ledningen, förvaltningscheferna, är 56 % kvinnor och 44 % män. Av de ordinarie anställda arbetar 74 % av kvinnorna heltid, motsvarande siffra hos männen är 88 %. Av de som arbetar deltid är 86 % kvinnor och 14 % män. Under 2017 togs föräldraledighet ut av 44 personer (2016: 58), 52 % kvinnor och 48 % män. Kvinnorna tog i medeltal ut 105 kalenderdagar per person (2016:151) vilket motsvaras av 30 kalenderdagar hos männen (2016: 23).

Arbetarskydd

Under året 2017 har 50 arbetsplatsolyckor inrapporterats, en ökning med 1 fall jämfört med föregående år. Största delen var halkningsolyckor av något slag. Ingen allvarlig olycka eller tillbud rapporterades, vid 36 av olycksfallen återupptogs arbetet direkt efter olyckan, medan 11 av olycksfallen ledde till sjukskrivning minst en dag.

Arbetarskyddskommissionen har under året bl.a. tagit del av jämställdhets- och

likabehandlingsplanen samt godkänt det reviderade Bry sig om - programmet.

En valkommitté tillsattes i oktober 2017. Valkommitténs uppgift vara att ordna och genomföra val av en ny arbetarskyddskommission för mandatperioden 2018-2021. Förhandsröstning samt valdagen hölls i december och en ny arbetarskyddskommission för kommande mandatperiod tillsattes vid årsskiftet.

Nyckeltal

	2014	2015	2016	2017
Sjukfrånvaroprocent	4,51	5,02	4,75	4,94 %
Sjukfrånvaro i årsarbete	36,68	39,83	37,61	39,78 åa
Kostnader för förebyggande hälsovård per årsarbete	37,05	34,42	37,58	66,92 €
Kostnader för frivillig sjukvård per årsarbete	69,46	64,53	70,46	83,65 €
Kostnader för personalförmåner per årsarbetare	55,27	66,47	63,44	60,85 €
Antal arbetsolycksfall	46	28	49	50 st

Hållbarhet

Miljö

Uppföljning av Mariehamns stads miljömål och hållbarhetsarbete

Staden är en viktig aktör i omställningen till ett hållbart samhälle. Staden har en hög ambition och målsättning för miljöarbetet och i arbetet med att nå en hållbar utveckling har stadens miljömål en central roll. Miljöpolicy och miljömål fastställs av stadsfullmäktige. Mariehamns stads miljömål ska bidra till att minska miljöpåverkan och driva utvecklingen framåt i närregionen, men staden tar också ett globalt ansvar med höga krav på miljömässig hållbarhet. Årets hållbarhetsbokslut har därför även ambition av att ge en samlad beskrivning av hur staden som organisation bidrar till att även att uppnå de globala hållbarhetsmålen.

Den globala hållbarhetsagendan

Förenta Nationerna utarbetade år 2015 en hållbarhetsagenda, Agenda 2030, med 17 mål för att få slut på fattigdom, skydda planeten samt säkerställa välfärd för alla världens människor. Tidsramen för att nå målen är år 2030. För att skapa trovärdighet och effektivitet i de uppsatta internationella målen är det viktigt att så många som möjligt av världens länder ställer sig bakom dessa mål. Stadens miljömål har stöd i flera av målen i Agenda 2030.

Mariehamns stad fortsatt miljöcertifierad enligt ISO 14001

Mariehamns stad certifierades som första stad i Finland enligt den internationella miljöledningssystemstandard ISO 14001 i januari 2011. Miljöcertifieringen omfattar hela stadens förvaltning och vissa bolag. Certifikaten utgör en kvalitetsstämpel utfärdad av det oberoende certifieringsorganet A3CERT. ISO 14001 är en internationell standard hur man styr och kvalitetssäkrar miljöarbetet inom en verksamhet.

Efter den årliga revisionen 24-27 januari 2017 av Mariehamns stads miljöledningssystem konstaterade A3CERT efter genomförd revision att Mariehamns stad har kunnat påvisa en effektiv implementering, underhåll och förbättring av sitt ledningssystem och därmed utfärdade A3CERT beslut för fortsatt certifiering ytterligare tre år.

Miljömål 1 - Minska koldioxidutsläppen

Varför detta inriktningsmål?

Utdrag från mål 13, bekämpa klimatförändringen, från FN:s globala agenda för hållbar utveckling:

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser i atmosfären kommer från sättet vi utviner, omvandlar och använder fossil energi. Som följd av de ökade utsläppen riskerar vi gå mot en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader Celsius, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och med ökad risk för väderrelaterade naturkatastrofer. Klimatpåverkan måste begränsas för att skapa förutsättningarna för fattigdomsbekämpning och en långsiktigt hållbar utveckling.

Mariehamns stads mål

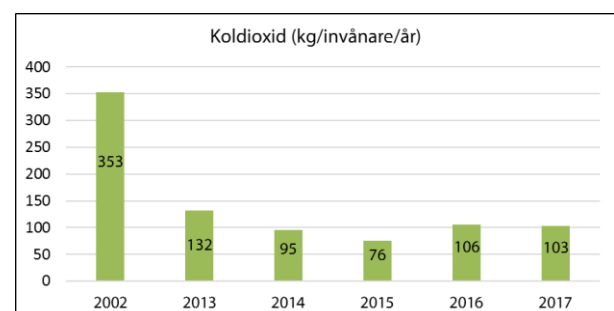
Stadens övergripande klimatmål är att utsläppen av växthusgaser per invånare från verksamheter som staden kan kontrollera efter den 31 december 2017 är 75 % lägre än de uppskattade utsläppen 2002.

Vilka verksamheter?

All energi som används inom stadens egna fastigheter och Marstads bostäder samt hamnens fastigheter. Till utsläppen av växthusgaser räknas även den fossila användningen i stadens egna transportfordon samt kollektivtrafiken.

Resultat

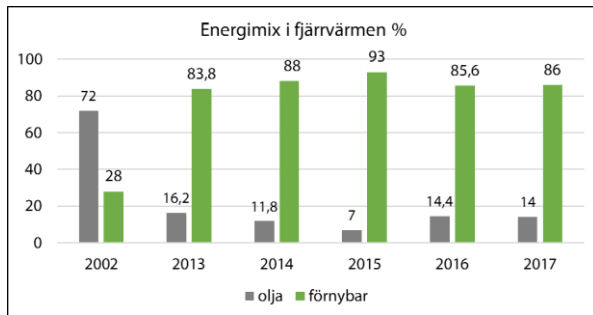
Koldioxidutsläppen för år 2017 var 71 procent lägre än 2002 års utsläpp.

Fjärrvärmen

Utsläppen från energisektorn kan variera kraftigt från år till år beroende på väder. Återigen var det ett år som var varmare än vad som kallas för ett normalår vilket ledde till ett lägre uppvärmningsbehov och därmed låga utsläpp från fjärrvärmeproduktionen. I

fjärrvärmeproduktionen var andelen förnybar biobränsle från den åländska skogen 86 %. Räknat på årsbasis innebar det 42,5 g koldioxid per kWh.

EI

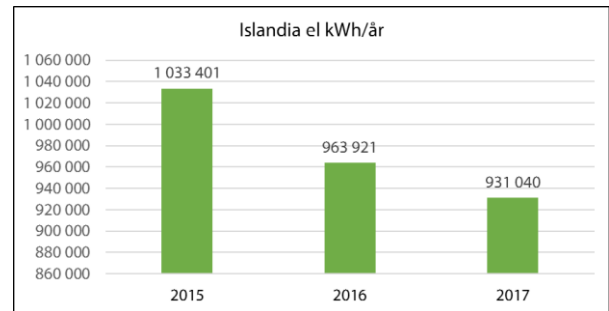
Elen som används inom stadens verksamheter är förnybar sedan lång tid tillbaka. Redan 1997 köpte staden andelar som motsvarade volymen som användes till stadens gatubelysning, ca 1200 MWh per år. Sedan 2011 används förnybar vattenbaserad el från Sverige. Per kWh innebär det 8,31 g koldioxid per kWh. Detta har inneburit att drygt 6 000 ton minskad koldioxidbelastning sedan 2011.

Mål 7.2 Hållbar energi för alla, FN:s globala agenda för hållbar utveckling. Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen
Sett till enskilda objekt som producerat förnybar energi är det Lotsbroverket som har gjort störst skillnad under de senaste åren. Under 2017 producerades förnybar el från biogas motsvarande 416 000 kWh. Även stadens nya Övernässkola bidrar med sina solceller att producera förnybar el motsvarande 4 000 kWh.

Energieffektivisering

Ett av de bättre exemplen på energiförbättringar har åstadkommit i Islandia. Sedan 2015 har elförbrukningen minskat med 100 000 kWh, största anledningen till detta är att majoriteten av belysningen är ersatt av LED samt att ventilationen är optimerad till verksamhetsbehoven.

Miljömål 2 - Öka inköpen av miljöanpassade varor och tjänster

Varför detta inriktningsmål?

Utdrag från mål 12, Hållbar konsumtion och produktion, från FN:s globala agenda för hållbar utveckling:

Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor och tjänster är en nödvändighet för att minska negativ påverkan på klimat och miljö samt människors hälsa. Särskilt utvecklingsländer påverkas i hög grad av klimatförändringar och annan miljöpåverkan vilket innebär ökad fattigdom och minskad välfärd.

Mariehamns stads mål

Av inköpta varor och tjänster skall efter den 31 december 2017 ifråga om dess ekonomiska värde minst 50 % vara miljöanpassade. (Med miljöanpassade tjänster avses tjänster utförda av företag, som kan redovisa att de i sin verksamhet tillämpar trovärdiga rutiner för miljöstyrning t.ex. ISO 14001, EMAS eller motsvarande. Med miljöanpassade varor avses varor som uppfyller kriterier föreskrivna för miljömärkningar för varans användningsområde, t.ex. Svanen, Bra Miljöval, Energiklass A, KRAV och LUOMU.)

Resultat

Andel miljöanpassade varor och tjänster är ca 22 respektive 16 procent av de totala inköpen. För vissa enskilda upphandlade produktgrupper är det en mycket bra utveckling, t.ex. gällande *städmaterial i daghem där andelen miljömärkta varor är 100 %*.

Miljömål 3 - Öka andelen ekologiska livsmedel

Varför detta inriktningsmål?

Utdrag från mål 12.4 och 2.4 från FN:s globala agenda för hållbar utveckling:

12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.

2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.

Mariehamns stads mål

Andelen livsmedel, som produceras enligt ekologiskt hållbara metoder och som staden tillhandahåller skola, dagis och äldreomsorg m.m. skall efter den 31 december 2017 ifråga om livsmedlens ekonomiska värde uppgå till minst 30 % för att sedan den 31 december 2020 uppgå till minst 50 %.

Resultat

Målet uppnått, andelen ekologiska livsmedel för stadens daghem och skolor år 2017 blev 35,2 %.

Klimatsmart dag

Det finns många väl förankrade argument för att minska konsumtionen av kött. Ett av argumenten är den stora klimatbelastningen från köttproduktionen. Klimatbelastning för en färdig vegetarisk rätt är ca 0,5 kg koldioxid jämfört med en köträtt ca 2 kg koldioxid.

Klimatsmart dag har varit ett inslag i Mariehamns skolor och daghem under en längre, vilket innebär att en dag i veckan serveras enbart vegetariskt. Inom stadens skolor och daghem serveras ca 1 600 portioner dagligen vilket innebär att varje veckas klimatsmarta dag minskar

klimatbelastningen med 2 400 kg koldioxid, vilket motsvarar samma klimatbelastning som att köra en bensin eller dieseldriven personbil drygt 13 000 km.

Miljömål 4 – Optimera avloppsreningen

Varför detta inriktningsmål?

Utdrag från mål 14.1 och 7.2 från FN:s globala agenda för hållbar utveckling:

14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

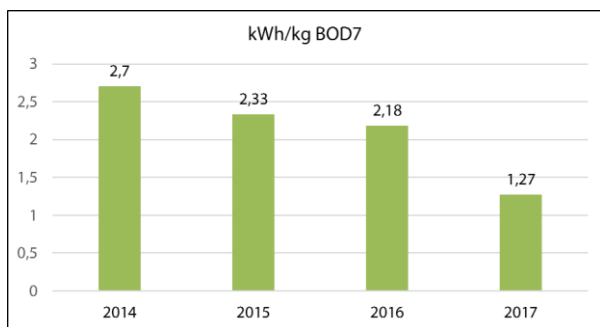
7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.

Mariehamns stads mål

Andelen köpt el i Lotsbroverket under 2014-2017, ska i genomsnitt minska med minst 5 % årligen räknat som elförbrukning per behandlad mängd BOD7.

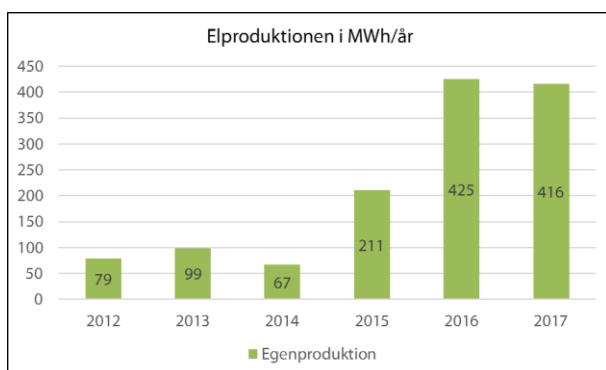
Resultat

Målet uppfylldes för 2017 med råge. Andelen köpt energi (olja och el) som användes *minskade med drygt 40 %* jämfört med 2016.

Energiproduktionen

Verkets interna delprocesser som möjliggör att ta tillvara den stora metangasproduktionen handlar om gaspannan (värmeproduktion) och gasgeneratoren (elproduktion). Efter montering av den nya gasgeneratoren hösten 2015 har produktionen stabiliserats på hög nivå under 2017. Den producerade energimängden kan jämföras med vad 20 normalvillor förbrukar på ett år.

Nuläge avloppsrening

Det inkommande flödet till verket var 2,5 miljoner kubikmeter under 2017. Avloppsreningen klarade de ställda reningskraven i gällande miljötillstånd, vilket innebar att Östersjön skonades från drygt 18 ton fosfor och 112 ton kväve.

Miljömål 5 – God inomhusmiljö

Varför detta inriktningsmål?

Utdrag från mål Mål 11.6 från FN:s globala agenda för hållbar utveckling
: Hållbara städer och samhällen

11.6 Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.

Mariehamns stads mål

Stadens samtliga byggnader som omfattas av kraven på återkommande ventilationskontroll skall senast den 31 december 2017 ha en dokumenterat fungerande ventilation. Av stadens fastigheter skall efter den 31 december 2017 i fråga om radon 100 % av fastigheterna ha ett gränsvärde på maximalt 200 Bq/m³ för radon i bostäder och nya byggnader samt daghem, skolor och inom äldreården samt maximalt 400Bq/m³ på arbetsplatser.

Resultat

Miljömålet uppfylls gällande Marstads fastigheter. Första radonmättningsrundan 2013 inkluderade alla fastigheter. Vid fyra fastigheter som hade något förhöjda värden vid första rundan gjordes åtgärder samt därefter uppföljningsmätningar under 2014, vilka gav godkända värden. Fortlöpande utförs inspektion och rengöring av ventilationskanaler enligt riktlinjer och filterbyte görs två gånger per år. Underhållsplaner revideras årligen, långsiktig plan är under upparbetning.

Vid stadens fastigheter gjordes första radonmättningsrundan 2012 vilket innebar att 98 mätningar gjordes. Vid fyra fastigheter noterades något förhöjda värden. Efter vidtagna åtgärder gjordes uppföljningsmätningar vilka gav godkända värden. Fortlöpande utförs mätningar av nya fastigheter. Under året har arbetet fortsatt med integrera drift- och underhållsplaner för stadens fastigheter in i datahanteringsprogrammet Pondus.

Ny lagstiftning från 1.1.2018 kräver obligatorisk ventilationskontroll (OVK)
Syftet med bestämmelserna om obligatorisk ventilationskontroll (OVK) är att öka förutsättningarna för ett bra inomhusklimat i byggnader och visa att ventilationssystemet fungerar. OVK ska genomföras dels innan ett ventilationssystem för första gången tas i bruk och dels regelbundet vid återkommande tillfällen. Återkommande besiktningar ska göras med olika intervaller beroende på typ av byggnad och ventilationssystem. Förskolor, skolor, vårdlokaler och andra liknande byggnader oavsett typ av ventilationssystem ska kontrolleras vart tredje år. Kontrollen ska göras av en certifierad kontrollant som också ska ge förslag på hur energiåtgången kan minskas för ventilationen, utan att det ger en sämre inomhusmiljö. Det är byggnadens ägare som ska se till att OVK utförs.

Nytt miljöprogram framtaget

Eftersom de ovan redovisade miljömålen löpte ut vid årsskiftet utarbetade stadskansliet ett nytt miljöprogram under 2017. Programmet utgår från

de utmaningar som råder idag för att Mariehamns livsmiljö såväl utom- som inomhus ska vara hållbar. Det fokuserar på utmaningarna som ligger inom Mariehamns stads ansvarsområde men ska även bidra att skapa förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val. I programmet har ambitionerna för miljöarbetet höjts ytterligare. Miljöprogrammet ska utgöra ryggraden i stadens arbete inom den ekologiska dimensionen av hållbarhet under 2018-2030.

Fastställande

Stadsstyrelsen beslutade den 9.11.2017 att tillsätta en kommitté med fem ledamöter med uppdrag att genomföra en politisk översyn och förankring av förslaget till program. I kommittén medverkar Lennart Isaksson, Pernilla Söderlund, Tony Wickström, Birgitta Johansson och Erica Sjöström som ordförande.

Demokrati

Demokratibokslutets syfte och bakgrund

Under föregående mandatperiod (2012-2015) fastställde fullmäktige att Mariehamns stad ska upprätta ett demokratibokslut, vilket nu görs för sjätte året i rad. I demokratibokslutet redovisas såväl grundläggande fakta som vilka demokratifrämjande åtgärder staden gjort under året.

Det fullmäktige som tillträdde i januari 2016 fastställde övergripande mål för mandatperioden. Det mål som tydligast kan kopplas till främjande av demokrati är att "Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt."

Den representativa demokratin

Stadsfullmäktige

Stadsfullmäktige väljs vid allmänna val vart fjärde år. Vissa ändringar i sammansättningen kan ske under åren, t.ex. om en förtroendevald flyttar från Mariehamn.

Under året har fullmäktige sammanträtt vid 12 tillfällen. Sammanträdena är öppna för allmänheten och kungörs i båda lokaltidningarna samt på stadens hemsida ca en vecka innan mötet.

År 2017 har fullmäktige bestått av 27 ordinarie ledamöter varav 11 (41 %) är kvinnor. Fullmäktiges presidium (ordförande, första vice ordförande och andra vice ordförande) är alla män.

Fullmäktigeledamöternas medelålder var 54,7 år, medan en genomsnittlig Mariehamnare var 43,03 år. En genomsnittlig fullmäktigeledamot är således äldre än en genomsnittlig Mariehamnare.

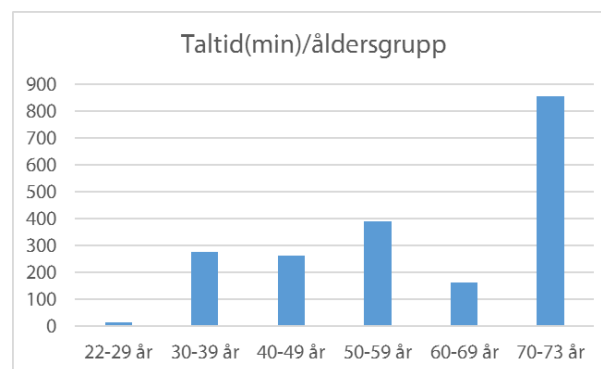
De ordinarie fullmäktigeledamöterna per ålder och kön

Ålderskategori	Kvinnor	Män
70-	2	3
60-69	0	6
50-59	4	4
40-49	2	2
30-39	3	0
20-29	0	1
	11	16

En analys av hur taltiderna fördelar sig i fullmäktigesalen har genomförts. Alla möten under perioden 14.6.2016- 14.6.2017 ingick i analysen där antalet anföranden, repliker och taltid i minuter bokfördes per mötesdeltagare (både ordinarie ledamöter och ersättare).

Männen gjorde sammanlagt 259 (67,8 %) anföranden, medan kvinnorna gjorde 123 stycken (32,2 %). De manliga ledamöterna stod sammantaget för 660 (71,3%) repliker, medan de kvinnliga ledamöterna levererade 266 (28,7 %) repliker. I minuter räknat betyder det att männen har talat i 1 326 minuter och kvinnorna i 633 minuter. Bland de sju ledamöter som talat i 100 minuter eller mer återfinns två kvinnor och fem män.

Då taltiden analyseras enligt åldersgrupp, istället för enligt kön, framkommer att ledamöterna som är äldre än 70 år har talat mest med över 850 minuter, följt av ledamöterna i ålderskategorin 50-59 år som talat strax under 400 minuter.

Under 2017 filmades och direktsändes fullmäktiges sammanträden både som webbsändningar och i det vanliga TV-nätet. Det är även möjligt att se sammanträdena i efterhand via stadens hemsida. Antalet unika sidvisningar för direktsändningen på hemsidan motsvarade i genomsnitt 110 tittare per sändning. Totalt sett innebär det en ökning på 53,10 procent jämfört med år 2016. För sändningarna i det vanliga TV-nätet saknas tittarsiffror. Antalet tittare som går in och ser sändningarna i efterhand har under året ökat med 22,5 procent, till 539 unika sidvisningar.

Övriga kollegiala organ

Övriga kollegiala organ omfattas av den jämställdhetslagstiftning som innebär att andelen kvinnor respektive män i ett organ måste vara minst 40 %. Representationen med avseende på kön är således totalt sett jämn i dessa organ. Stadsstyrelsens ordförande är en man medan de två vice ordförandena är kvinnor. Tre av sex

nämndordföranden är kvinnor. I fyra av de sex nämnderna är viceordförande en kvinna.

Medelåldern för de ordinarie medlemmarna i stadsstyrelsen samt stadens nämnder är 52 år. Medelåldern för ordinarie medlemmarna i Äldrerådet är 74 år.

Antalet förtroendevalda i stadens egna, ordinarie inrättade, kollegiala organ uppgår till 85.

Demokratiåtgärder som gjorts under året

Staden arbetar aktivt för att öka medborgarnas möjlighet till delaktighet och inflytande. En viktig grund för att kunna engagera sig är att man som medborgare har tillgång till information.

Innehållet på stadens hemsida uppdateras kontinuerligt och utgör stommen i den digitala kommunikationen. Under 2017 var antalet unika sidvisningar på www.mariehamn.ax 506 523 st. (2016: 514 865 st.). Andelen nya användare ökade med 0,5 procent (2016: 5,52 %).

Möjligheten att lämna synpunkter, förbättringsförslag och felanmälningar via e-formulär finns samlade på en plats på hemsidan. Platsen lyfts fram med en egen ikon på startsidan med texten Ta kontakt. Under 2017 skickades 35 ärenden in via det allmänna kontaktformuläret.

Insatser för särskilda grupper som annars har begränsade möjligheter att delta utgör en viktig del av demokratiarbetet. Både mariehamn.ax och bibliotek.ax är anpassade så att besökare med nedsatt syn kan ta del av innehållet genom att lyssna. Hemsidorna är också responsiva vilket innebär att de anpassar sig till aktuell skärmstorlek.

Allmänhetens användande av olika sociala medier fortsätter att öka. För många är sociala medier ett självklart sätt att både ta del av information och att kommunicera. Sociala medier erbjuder så gott som alltid möjlighet till tvåvägskommunikation och därmed har arbetet med att stärka stadens närvaro på sociala media fortsatt under året.

På stadens officiella Facebook-sida finns information om lediga tjänster inom stadens organisation, lediga tomter samt annat allmännyttigt för stadens invånare. Sidan är en bra kanal för att nå ut med brådskande information. Staden har sedan tidigare haft nischade Facebook-sidor för stadsbiblioteket, kultur, idrott, Mariebad, räddningsverket, ungdomsgårdarna och Medis. Exempel på närvaro i andra sociala medier är Snapchat samt Instagram som ungdomsledare, fritidsledare och

fältarna använder sig av. LinkedIn används inte aktivt, men Mariehamns stad har en basbeskrivning av sin verksamhet där.

Den officiella Facebook-sidan hade 1 935 följare vid utgången av 2017 (2016: 1 809 st.). Det mest spridda inlägget under 2017, med 4 487 dynamiska visningar, gällde en vattenavstängning en natt vid Nygatan. Därefter, på drygt 2 900 visningar vardera, kom inlägget om att rösta i Östersjöprojektets tävling samt inlägget om sommarjobb genom stadens ungdomsprojekt. Även året innan var ett inlägg om sommarjobb ett av de tre mest visade.

Den paus som uppstår i webb- och tv-sändningarna från stadsfullmäktiges sammanträden kan användas för att berätta om vad som görs inom stadens verksamhet. I februarimötets paus visades en dokumentär om ombyggnaden av Övernäs högstadieskola. Enheten för ungdomsarbete satsar på att lära ungdomarna mer om digitala medier och har erbjudits möjlighet att visa sina alster under sändningarna. Första videon visades i oktober 2017, en musikvideo inspelad i ungdomsgården Uncans studio.

Handläggningstid för behandling av inlämnade medborgarinitiativ och motioner

Tiden för att handlägga motioner och medborgarinitiativ är varierande och beror på motionens eller initiativets komplexitet. Om handläggningen kräver utlåtanden av andra myndigheter eller organisationer kan staden inte ensamt påverka tiden utan är beroende av externa parter arbete och prioritering.

Under året slutbehandlades 23 motioner av stadsfullmäktige. Den genomsnittliga handläggningstiden för de slutbehandlade motionerna uppgick till 472 dagar. Handläggningstiden spänner över ett brett intervall där den längsta handläggningstiden uppgår till 1 903 dagar (5 år 2 månader och 16 dagar) och den kortaste uppgår till 34 dagar. För att ge en mer rättvisande bild av ett snitt för handläggningstider i fall som detta, där de enskilda motionernas handläggningstid spänner över ett mycket brett spektrum, visar medianvärdet att handläggningstiden för de slutbehandlade motionerna under året var 307 dagar.

Antalet slutbehandlade medborgarinitiativ uppgick till 4 stycken. Handläggningstiden var i medeltal 87 dagar och medianvärdet uppgick till 81 dagar. Den längsta handläggningstiden uppgick till 182 dagar och den kortaste till 3 dagar.

Demokratiåtgärder sektorvis

Bildningssektorn

Elevrådsmöten och sedvanliga föräldramöten hålls regelbundet i stadens skolor. Elevråden diskuterar aktuella frågor och fungerar som remissinstans när det finns frågeställningar där bildningsnämnden önskar ta del av elevernas åsikter.

I maj 2017 träffade bildningsnämnden representanter för stadens Hem & Skolaföreningar för att informera och samråda.

Under hösten 2017 hölls ett gemensamt möte i Övernäs där klassföräldrar, elevrådet och skolpersonal gemensamt diskuterade utformningen av en handlingsplan mot sexuella trakasserier. Ett möte med samma syfte hölls under hösten i Ytternäs skola där Hem & Skolas styrelse och skolpersonal träffades. Bildningsnämndens ordförande och bildningsdirektören deltog också vid ovan nämnda tillfällen.

Bildningsnämnden beslöt i december att sammanlagt 3 elever från åk 7-9 i Strandnäs och Övernäs skulle ha representanter i bildningsnämnden. Representanterna valdes ut av elevråden i respektive skola. Elevrepresentanterna har inte rösträtt och deltar inte i behandlingen av konfidentiella ärenden.

Medis arrangerar ett brett utbud av kurser och deltagarna gör kursutvärderingar efteråt. Utvärderingarna används för att utveckla verksamheten.

Stadsledningen

Under året har stadsutvecklingsnämnden och stadsarkitektkansliet hållit sex samrådsmöten enligt Ålands plan- och bygglag; Södra Lillängen, Mariepark, kvarter 7 i stadsdelen Vreten vid Trobergsgränd, delgeneralplan för Mariehamns centrum, tomterna 1 006, 12 och 13 i 16:e kvarteret i stadsdelen Nyängen vid Strandgatan samt tomterna 22 och 26 i 5:e kvarteret i stadsdelen Storängen (Magazin). De sex samrådsmötena besöktes sammanlagt av 100 personer. Besöksantalet varierade mellan 9 och 35 personer per tillfälle.

Aktuella stadsplaneärenden finns beskrivna på stadens hemsida under planprocessen. Under utställningstiden har planärenden varit tillgängliga på hemsidan, på stadsarkitektkansliet och på stadsbiblioteket. De 14 utställda ärendena har sammantaget fått 10 anmärkningar. Det är värt att notera att 9 ärenden inte fick någon anmärkning alls och det ärende som fick mest anmärkningar hade 5.

I tillägg till det lagstadgade samrådsmötet har delgeneralarbetet för Mariehamns centrum presenterats som medborgarinformation i stadsbiblioteket och utkastet till delgeneralplan visades, som en planschutställning, för allmänheten under mars månad.

Stadskansliet har det övergripande ansvaret för stadens information. En upphandling av fotografitjänster genomfördes under första halvåret. Som en viktig del i upphandlingen efterfrågades kunskap om genusmedveten fotografering. Stadens bildpolicy har förtydligats vad gäller vikten av att tillåta mångfald och att undvika förstärkning av stereotypa normer.

Socialförvaltningen

Brukarundersökningar har gjorts inom äldreomsorgen och barnomsorgen. Barnomsorgen har kommit bra igång med Unikum, den digitala lärplattformen som underlättar dialogen med familjerna. Fältare och äldreomsorgen är flitigt på Facebook.

Anhörigrträffar har ordnats på våra äldreboenden Odalgården och Trobergshemmet.

Äldreomsorgen deltog som utställare i Äldremässan på Röda Kors-gården och ordnar regelbundet informationstillfällen i stadsbiblioteket. Öppet hus har ordnats på Trobergshemmet med utställare och information riktad till mariehamnare i ålderskategorin 65+, och Socialförvaltningen hade öppet hus i Nyfahlers riktad till såväl invånare, samarbetspartners och förtroendevalda.

Kultur och fritid

En brukarenkät i biblioteket genomfördes i november 2017. Nyhetsbrev i kategorierna "Kultur & bibliotek" samt "Fritid & ungdom" lanserades. Det är möjligt att beställa prenumeration via ett formulär på hemsidan, breven distribueras via e-post. En demokrati- och delaktighetsutbildning hölls för ungdomar på Uncan. Frågor som tagits upp är bland annat trygghet, barnkonventionen,

demokrati och inflytande. Gruppen fortsätter att träffas.

Infrastruktursektorn

Tillgänglighets- och trafiksäkerhetsåtgärder redovisas fr.o.m. 2013 i infrastruktursektorns bokslut. Alla användar- och trafikantgrupper beaktas jämlikt vid planering av sanering, nybyggnad och tillgänglighet av trafikleder och allmänna områden.

Medborgare som själva vill bidra till skötseln av närområden kan ingå skötselavtal med staden. Tillsammans kommer parterna överens om vilka åtgärder som får göras.

Sektorn bidrar med olika trafikarrangemang, tillfälliga överlåtelser av gatu- eller parkmark och information i dialog och i samarbete med tredje

sektorns aktörer och olika verksamhetsutövare vid alla evenemang som ordnas i staden årligen.

Fortlöpande information över aktuella arbetsmoment och trafikregleringar har publicerats på stadens hemsida gällande ombyggnad av Ålandsvägen. Ett separat informationsmöte som var öppet för allmänheten hölls i stadshuset 2.2.2017.

Allmänheten har möjlighet att rapportera fel och brister i allmänna områden och trafikleder via felanmälan på stadens hemsida.

Vad gäller den fysiska miljön har staden årligen följt upp vilka åtgärder som vidtagits för förbättrad tillgänglighet. Från och med 2013 sker den uppföljningen som en integrerad del av infrastrukturnämndens bokslut.

Stadsledningen

Kanslichef: Emma Dahlén

Finanschef: Peter Carlsson

Personalchef: Ritva Bergholm t.o.m 31.8.2017

T.f. personalchef: Sari Hautamäki (på bild) fr.o.m 1.9.2017

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

I stadsledningens budget ingår de kollegiala organen centralvalnämnden, stadsfullmäktige, revision, stadsstyrelse och äldreråd.

Stadsdirektörens och stadsledningens uppgift är att bereda ärenden till stadsfullmäktige/stadsstyrelse, verkställa beslut, leda stadens förvaltning, ekonomi, personal, informationsteknik, närings- och bostadsfrågor, miljöfrågor, externa relationer samt handha

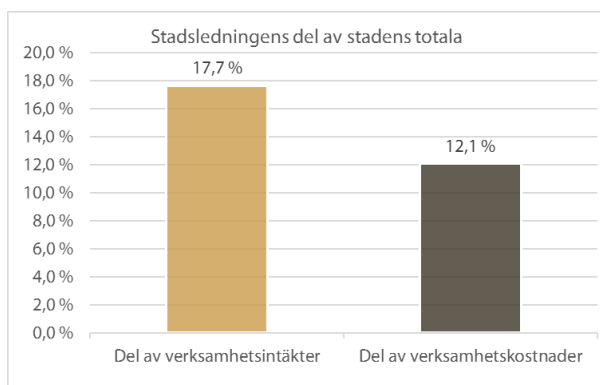
annan centraliserad service som specificeras av beslutande organ.

Stadsfullmäktige och stadsstyrelsen skall inom den kommunala självstyrelsen sträva efter att främja kommuninvånarnas välfärd och en ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling inom kommunen.

Stadsdirektören och stadsledningens stads-, finans-, personal- och stadsarkitektkansli skall administrera, utveckla och leda stadens förvaltning.

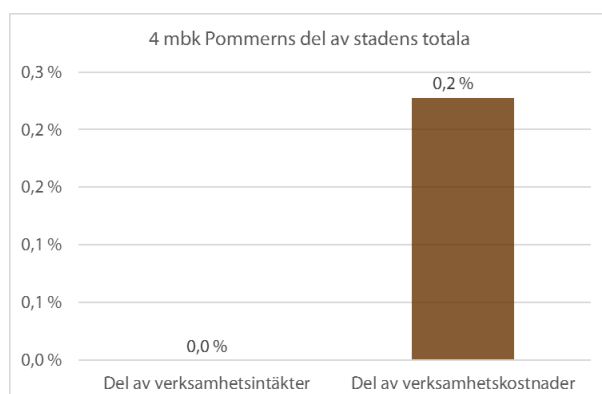
Stadsledning exkl. finansiering och 4 mbk Pommern

Resultaträkning	Grundbudget	Ändringar i Budget efter		Bokslut	Avvikelse	Bokslut
Belopp i euro	2017	budget 2017	ändr. 2017	2017	2017	2016
RESULTAT						
Verksamhetsintäkter	6 595 918	0	6 595 918	6 735 630	139 712	6 434 513
Försäljningsintäkter	66 500	0	66 500	91 934	25 434	106 604
Avgiftsintäkter	1 500	0	1 500	2 225	725	2 946
Understöd och bidrag	155 000	0	155 000	253 111	98 111	258 447
Övriga intäkter	180 000	0	180 000	173 999	-6 001	165 104
Interna verksamhetsintäkter	6 192 918	0	6 192 918	6 214 361	21 443	5 901 412
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	-11 748 600	0	-11 748 600	-10 600 483	1 148 117	-9 935 966
Personalkostnader	-6 556 105	0	-6 556 105	-5 779 639	776 467	-5 547 242
Löner och arvoden	-5 171 926	0	-5 171 926	-4 658 467	513 460	-4 183 831
Lönebikostnader	-1 384 179	0	-1 384 179	-1 121 172	263 007	-1 363 411
Pensionskostnader	-1 066 255	0	-1 066 255	-991 754	74 502	-1 063 054
Övriga lönebikostnader	-317 924	0	-317 924	-129 419	188 505	-300 357
Köp av tjänster	-2 660 182	0	-2 660 182	-2 315 247	344 935	-2 114 581
Material, förnödenheter och varor	-1 539 874	0	-1 539 874	-1 678 773	-138 899	-1 434 715
Understöd	-30 000	0	-30 000	-31 400	-1 400	-30 200
Övriga verksamhetskostnader	-181 834	0	-181 834	-38 545	143 289	-44 693
Interna verksamhetskostnader	-780 605	0	-780 605	-756 880	23 725	-764 535
-därav internhyra	-342 141	0	-342 141	-342 141	0	-346 040
-därav kost- och lokalservice	-69 348	0	-69 348	-69 348	0	-66 228
-därav IT-kostnader	-165 777	0	-165 777	-165 777	0	-163 811
Verksamhetsbidrag	-5 152 682	0	-5 152 682	-3 864 853	1 287 829	-3 501 453
Årsbidrag	-5 152 682	0	-5 152 682	-3 864 853	1 287 829	-3 501 453
Avskrivningar och nedskrivningar	-178 318	0	-178 318	-100 737	77 581	-134 486
Planenliga avskrivningar	-178 318	0	-178 318	-100 737	77 581	-134 486
Årets resultat	-5 331 000	0	-5 331 000	-3 965 590	1 365 410	-3 635 939
Årets överskott (underskott)	-5 331 000	0	-5 331 000	-3 965 590	1 365 410	-3 635 939

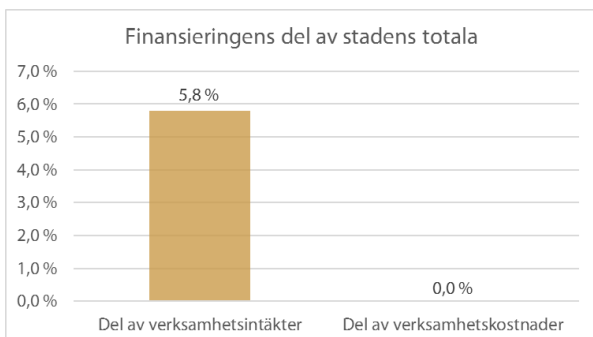
4 mbk Pommern

Resultaträkning	Grundbudget	Ändringar i Budget efter		Bokslut	Avvikelse	Bokslut
Belopp i euro	2017	budget 2017	ändr. 2017	2017	2017	2016
RESULTAT						
Verksamhetsintäkter	0	0	0	0	0	0
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	-251 751	0	-251 751	-199 409	52 342	-195 632
Personalkostnader	0	0	0	-2 583	-2 583	0
Lönebikostnader	0	0	0	-2 583	-2 583	0
Pensionskostnader	0	0	0	-2 583	-2 583	0
Köp av tjänster	-17 970	0	-17 970	-19	17 951	-19
Understöd	-200 000	0	-200 000	-194 011	5 989	-192 090
Interna verksamhetskostnader	-33 781	0	-33 781	-2 796	30 985	-3 523
Verksamhetsbidrag	-251 751	0	-251 751	-199 409	52 342	-195 632
Årsbidrag	-251 751	0	0	-199 409	52 342	-195 632
Avskrivningar och nedskrivningar	-63 249	0	-63 249	-36 341	26 908	-36 745
Planenliga avskrivningar	-63 249	0	-63 249	-36 341	26 908	-36 745
Årets resultat	-315 000	0	-63 249	-235 750	79 250	-232 377
Årets överskott (underskott)	-315 000	0	-63 249	-235 750	79 250	-232 377

Finansiering (stadsledning)

Resultaträkning	Grundbudget	Ändringar i	Budget efter	Bokslut	Avvikelse	Bokslut
Belopp i euro	2017	budget 2017	ändr. 2017	2017	2017	2016
RESULTAT						
Verksamhetsintäkter	2 378 548	0	2 378 548	2 208 310	-170 238	2 917 762
Övriga intäkter	400 000	0	400 000	290 550	-109 450	945 185
Internas verksamhetsintäkter	1 978 548	0	1 978 548	1 917 760	-60 788	1 972 576
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	0	0	0	0	-7 342
Övriga verksamhetskostnader	0	0	0	0	0	-7 342
Verksamhetsbidrag	2 378 548	0	2 378 548	2 208 310	-170 238	2 910 420
Skatteintäkter	49 972 000	0	49 972 000	51 081 970	1 109 970	50 942 788
Kommunalskatt	43 634 000	0	43 634 000	42 702 112	-931 888	42 105 841
Fastighetskatt	1 346 000	0	1 346 000	1 270 644	-75 356	1 281 712
Samfundsskatt	4 750 000	0	4 750 000	6 884 021	2 134 021	7 244 342
Övriga skatteintäkter	242 000	0	242 000	225 193	-16 807	310 893
Landskapsandelar och kompensationer	576 000	0	576 000	198 207	-377 793	587 183
Driftsbidrag	52 926 548	0	52 926 548	53 488 487	561 939	54 440 392
Finansiella intäkter o kostnader	725 452	0	725 452	892 253	166 801	846 879
Ränteintäkter	803 410	0	803 410	916 151	112 741	879 778
Övriga finansiella intäkter	309 830	0	309 830	234 922	-74 907	273 288
Räntekostnader	-323 892	0	-323 892	-215 167	108 725	-258 957
Övriga finansiella kostnader	-63 896	0	-63 896	-43 654	20 242	-47 230
Årsbidrag	53 652 000	0	53 652 000	54 380 740	728 740	55 287 271
Årets resultat	53 652 000	0	53 652 000	54 380 740	728 740	55 287 271
Årets överskott (underskott)	53 652 000	0	53 652 000	54 380 740	728 740	55 287 271

Investering	Total budget 2017	Grundbudget 2017	Ändr. i budget 2017	Budget eft. ändr. 2017	Bokslut 2017	Avvik. bok-bud 2017	Utfall tidigare år	Utfall totalt
STADSLEDNING EXKL. POMMERN OCH FINANSIERING								
Inkomster	0	0	0	0	250 000	250 000		
Utgifter	-247 000	0	-247 000	-247 000	-164 095	82 905		
Totalt	-247 000	0	-247 000	-247 000	85 905	332 905		
20005 Försäljning av aktier och andelar								
Inkomster	0	0	0	0	250 000	250 000		
Utgifter	0	0	0	0	0	0		
Netto	0	0	0	0	250 000	250 000		
23035 Fiberförvaltningsnät								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-47 000	0	-47 000	-47 000	-20 447	26 553		
Netto	-47 000	0	-47 000	-47 000	-20 447	26 553		
23036 Uppgradering av serverpark								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-150 000	0	-150 000	-150 000	-143 648	6 352		
Netto	-150 000	0	-150 000	-150 000	-143 648	6 352		
23037 E-tjänstplattform								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-50 000	0	-50 000	-50 000	0	50 000		
Netto	-50 000	0	-50 000	-50 000	0	50 000		
4 MBK POMMERN								
Inkomster	2 670 000	1 345 540	4 015 540	1 552 762	1 552 762	-2 462 778		
Utgifter	-3 856 000	-2 068 052	-5 924 052	-2 051 638	-2 051 638	3 872 414		
Totalt	-1 186 000	-722 512	-1 908 512	-498 876	-498 876	1 409 637		
46210 Huvuddäck								
Inkomster	200 000	0	200 000	200 000	168 000	-32 000	169 392	337 392
Utgifter	-548 907	0	-548 907	-548 907	-316 518	232 389	-303 727	-620 244
Netto	-348 907	0	-348 907	-348 907	-148 518	200 389	-134 335	-282 852
46504 Torrdocka								
Inkomster	5 300 000	2 670 000	1 145 540	3 815 540	1 384 762	-2 430 778	184 460	1 569 222
Utgifter	-7 320 000	-3 856 000	-1 519 145	-5 375 145	-1 735 120	3 640 025	-242 067	-1 977 187
Netto	-2 020 000	-1 186 000	-373 605	-1 559 605	-350 358	1 209 247	-57 607	-407 965
FINANSIERING								
Inkomster	0	0	0	0	22 559	22 559		
Utgifter	0	0	0	0	-25 000	-25 000		
Totalt	0	0	0	0	-2 441	-2 441		
20016 Inköp av fast egendom								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	0	0	0	-25 000	-25 000		
Netto	0	0	0	0	-25 000	-25 000		
20030 Försäljning av fast egendom								
Inkomster	0	0	0	0	22 559	22 559		
Utgifter	0	0	0	0	0	0		
Netto	0	0	0	0	22 559	22 559		

Utfall drift och investeringar

Stadsledningens driftsresultat och investeringar blev 1 362' (tusen euro) bättre respektive 333' euro lägre än budget. De fyra driftsverksamheterna med ett resultat över 100' var Förvaltningsövergripande personalkostnader, Finanskansliets administration, Stadsfullmäktige/stadsstyrelse/ stadsdirektör samt Långtidsarbetslöshet med ett samlat resultat på +1 187'. Detta främst på grund av lägre personalkostnader. På investeringssidan bokfördes inkomster på 250' såsom obudgeterad återbetalning av Fritt eget kapital från Fab Marstad.

4mbk Pommerns driftsresultat på +79' i jämförelse med budget beror bl.a. på lägre avskrivningar och internränta då investeringarna på +1 410', främst Torrdockan, delvis förskjutits till 2018.

Finansieringens största budgetavvikelser på driften är samfundsskatteintäkterna på +2 134' tack vare samfundens högre beskattningsbara vinster än det budgeterade och kommunalskatteintäkterna på -932' p.g.a. delvis minskade löneinkomster i kombination med ökade avdrag. Landskapskompensationen för "Åländska avdrag" som budgeterades till 354' föll lagstiftningsmässigt bort redan 2016 som sista kompensationsår. Försäljningsvinsten för sålda arrendetomter (7 st.), disponibla tomter (5 st.) och råmark (3 st.) avvek med -110' i jämförelse med det budgeterade 400'. Totalt slutade Finansieringens budgetavvikelse på +729' euro. Investeringar på obudgeterade -2' är skillnaden mellan ovan nämnda försäljningsvinsts bokföringsvärde på 23' och inköpet av två fastighetsobjekt på -25'.

Ekonomisk hållbarhet:

Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande.

- Antalet företag med hemort Mariehamn ska öka jämfört med indexåret 2016
- Befolkningstillväxten i staden ska öka till i genomsnitt 1 procent eller 116 personer per år.
- Invånarnas betyg på staden som plats att leva på ska förbättras.

Aktiviteter

Samarbete med Ålands Näringsliv och City Mariehamn.

- Samarbetet har pågått under hela året.

Samarbete kring attraktionskraft för boende, besökare och företag (mål 5) i Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland.

- Samarbetet har pågått under hela året. Nulägesbeskrivning och indikatorer presenterades i Statusrapport 1, juni 2017.

Samarbete med Åland Living kringmässmaterial, information samt ev. famtrips.

- Åland Living har deltagit i mässor och lyft fram Mariehamn som plats att bo på.

Varumärkes- och destinationsarbete isamverkan med Samordningsgruppen för turismstrategin m.fl.

- Varumärkesprojektet som leds från Visit Åland fortsätter under 2018 då även implementeringen inleds.

Konserngemensamma kriterier för sponsring utarbetas.

- Koncerndirektiven som antogs i december innehåller ett kapitel om sponsring.

Analys av vilken typ av bostäder som staden bör planera för (bostadsproduktionsprogram)

- Staden har under året tagit fram basmaterial för arbetet. Arbetet har inte kunnat slutföras.

Internt revisions/handledningsarbete avseende varumärke, information och medborgardialog.

- På stadens intranät finns material om varumärke, information och medborgardialog. Frågorna har lyfts upp vid olika tillfällen, t.ex. chefstimmen och med webbredaktörerna. Däremot har det inte gjorts ett systematiskt handledningsarbete på bred front.

Förverkligande av nyårsfirande

- Nyårsfirandet flyttades tillbaka till torget efter flera år i Miramarparken. Staden arrangerade nyårsfyrverkeri och kringarrangemangen gjordes i samarbete med Steel FM som sände live från torget under 64 timmar, i syfte att

samla in pengar till förmån för Rädda Barnen på Ålands barnfond.

Staden ska ha en stabil ekonomi.

- Stadens lånebörda ska minska till att underskrida 25 miljoner euro.
- Stadens resultat före avskrivningar (årsbidrag) ska i genomsnitt, sett över mandatperioden, vara högre än investeringsnivån.
- Skattebasen år 2019 i Mariehamn ska efter inflationsjustering ha ökat med minst 6 procent jämfört med indexåret 2016.

Aktiviteter

Samordning av Mariehamns Energi Ab:s och Mariehamns Elnät Ab:s verksamheter i ett gemensamt bolag utreds.

- Utredning är genomförd. Beslut om samordning har fattats.

Kontinuerlig uppföljning av stadens likviditet, lånebörda, resultat, skatteintäkter och investeringsnivå.

- I samband med stadsstyrelsens månadsuppföljningar och fullmäktiges tertialuppföljningar har samtliga uppgifter redovisats löpande.

Införa system och utbilda användarna i processlösningarna för budget-, uppföljning och bokslut samt upphandling.

- Under året har programvaran Hypergene använts för tertialuppföljningar, verksamhetsplaner och detaljbudgetering. Grundutbildningar i har genomförts samt ytterligare genomgångar för de förvaltningar som önskat. Fortsättningsutbildningar kommer att genomföras kontinuerligt, då ny funktionalitet införs allt eftersom.
- Avtal mellan Åda Ab och leverantören av upphandlingssystemet eAvrop har nu tecknats. Det heldigitaliserade systemet införs kommande år.

Minska stadens checkräkningskreditnivå vid införande av kommuncertifikat.

- Detaljbeslut har fattats om minskning av stadens checkräkningskreditnivåer. Avtal om ersättande kommuncertifikat har tecknats

med två banker, där fortsatta avtalsdiskussioner återstår med de banker som erbjuder kommuncertifikat.

Riskanalysera, utarbeta modell och direktiv för borgensåtaganden.

- Med beaktande av bl.a. risker, så utarbetades en modell och direktiv för borgensåtaganden under året. Stadsfullmäktige antog "Principer för externa borgensåtaganden" i februari 2018.

Övergripande (inkl. politisk) översyn av vilka nyckeltal och trender som skall redovisas i stadens budget respektive bokslut.

- En kommitté har tillsatts för uppdraget. Slutrapport har inte kunnat lämnas inom året.

Utvärdering och översyn av koncerndirektiven.

- Nya direktiv har utarbetats och antagits av stadsfullmäktige.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.

- Medarbetarindex för staden som helhet ska öka till att överstiga 80.
- Ledarskapsindex för staden ska öka till att överstiga 77.
- Sjukfrånvaron inom stadens verksamheter ska minska till högst 4 %.

Aktiviteter

Stöda verksamheterna i arbetet att förbättra resultaten i nästa enkät.

- Chefstimme har hållits regelbundet.

Fortsätta att erbjuda coaching till chefer och medarbetare.

- Vid behov erbjuds coaching både till chefer och medarbetare.

Handha de åtgärder som finns i jämställdhets- och likabehandlingsplanen samt stöda verksamheterna i deras arbete med dessa åtgärder.

- En ny jämställdhets- och likabehandlingsplan antogs först i september 2017. Åtgärderna som berör förvaltningarna togs upp på chefstimmen 13.10.2017. En

utbildningsserie för stadens chefer och beslutsfattare planeras kommande år.

Handha de åtgärder som finns i det personalstrategiska programmet samt stöda verksamheterna i deras arbete med dessa åtgärder.

- Åtgärderna fortgår enligt plan.

Stöda verksamheterna i arbetet att förbättra resultatet i nästa enkät för ledarskapsindex.

- Kontinuerliga arbetsplatsutredningar tillsammans med företagshälsovården.

Ordna ledarskapsutbildning.

- Ledarskapsdagen den 5.4.2017 hade fokus på praktiska och verklighetsbaserade utmaningar från arbetslivet, vilket var efterfrågat av cheferna. I samband med ledarskapsdagen fick alla även en pratstund med stadsdirektören och en kort avslappningsstund liknande mediyoga.

Handha de åtgärder som finns i det nya hälsoprojektet, vilket omfattar såväl den fysiska som den psykiska och sociala hälsan.

- Det nya hälsoåret inleddes med en inspirationsföreläsning av Aron Anderssons och ett flertal aktiviteter erbjuds för personalen under året.

Revidera Bry Sig Om-programmet för tidigt ingripande och utbilda ledarna i arbetet med att förebygga ohälsa.

- Det reviderade Bry sig om programmet godkändes i arbetarskyddskommissionen 17.5.2017.

Ergonomiutbildning planerades för kansliets kost- och lokalservicepersonal.

- Utbildningen har fått vänta, då utbildning för nya städredskap efter upphandling under hösten/vintern har prioriterats.

Social hållbarhet:

- Invånarnas bedömning av stadens verksamheter ska förbättras från 68,5 år 2015.

- Antal undanröjda fysiska hinder skall vara fler än under indexåret 2016.
- Antalet e-tjänster som staden erbjuder ska öka jämfört med år 2016.

Aktiviteter

Gemensam strategi för brukarundersökningar/ kvalitetsutvärderingar.

- Riktlinjer är framtagna och tillämpningen har testats i samband med två brukarundersökningar.

Kunskapshöjande insatser avseende genusperspektiv på informationsinsatser.

- Utbildning för personal som informerar och arbetar med kundbemötande arrangerades i samband med Åland Pride.
- Fotograftjänster har upphandlats, där kravet på genusperspektiv är uttalat.

Kunskapshöjande insatser gällande tillgänglighetsarbete.

- Ej påbörjat.

Ibrukttagande av e-formulär-modul på hemsidan samt lämpliga e-tjänstmoduler som hör till i stadens befintliga system.

- Ibrukttagandet blir inte aktuellt i och med att en e-tjänstplattform upphandlas tidigare än vi kände till då verksamhetsplanen skrevs.

Internt revisions/handledningsarbete avseende hantering av post och arkivering.

- Under året har konstaterats att en uppgradering av ärendehanteringssystemet är nödvändig. Byte av system har påbörjats. Internrevision och handledning bör invänta det nya systemet.

Informera och stödja ökad användning av e-fakturering.

- En informationskampanj på befintliga pappersfakturer har genomförts om möjligheten till att gå över till e-faktura. Man kan notera en klar ökning av användning av e-fakturer.

Utveckla elektronisk internfakturering.

- En kompletterad modul till stadens ekonomisystem är beställd hos leverantör

och levererad för test. Webblösningen kommer att tas i bruk under våren 2018.

Uppdatera stadens upphandlings- anvisningar, främst med tanke på nya EU-direktiv.

- Information om de nya EU-direktiven om upphandling har givits, men arbetet med att uppdatera upphandlingsanvisningarna har försenats då införandet av upphandlingssystemet e-Avrop har prioriterats.

Vid behov införskaffa gemensam programvara för e-tjänstplattform.

- Upphandling av e-tjänstplattform har gjorts i samarbete med Åda Ab. Leverantören är utsedd och tidsplanen för implementeringen fastställd. Webbredaktörer och stadens chefer är informerade om att arbetet med omvandling av blanketter till e-tjänster är under arbete.

Utveckla och kvalitetssäkra den digitaliserade avtalshanteringen.

- I samband med stadskansliets upphandling och val av Tweb som ärendesystem så har finanskansliet valt samma systems avtalsfunktion. Detta kommer att under 2018 skapa en kostnadseffektiv och användarvänlig integration och ett bättre nyttjande av befintlig programvara i staden.

Uppdatera intranätets ekonomihandbok kontinuerligt med bl.a. anvisningar för intern kontroll och riskkartläggning.

- Sker kontinuerlig uppdatering av Ekonomihandboken på intranätet Ankaret.

Åtgärder vidtas för att under år 2017 ta i bruk e-tjänster i samband med rekrytering.

- Utredds vilket verktyg som bäst lämpar sig efter att nytt HR- och löneprogram har tagits i bruk.

Ibruktagande av ett HR- och löneprogram inleds under året.

- Studiebesök och presentationer av HR - och löneprogram under året. Beslut togs vid årsskiftet.

Delaktighet och engagemanget i staden skall vara högt.

- Valdeltagandet i kommunalvalet 2019 ska öka i förhållande till 64,4 % i valet 2015.
- Invånarnas bedömning av sina möjligheter till inflytande på stadens verksamheter och beslut ska förbättras.
- Antal tvärsektoriella samarbeten inom staden och samarbeten med andra kommuner, föreningar och näringsliv.

Aktiviteter

Utarbetande av Handbok för delaktighet jämte information och handledning till chefer och nämnder utgående från handboken.

- Ej påbörjad.

Första insats för, Undervisningsmaterial för förstagångsväljare, inför kommunalvalet 2019.

- Ej påbörjad.

TV-sändningar från stadsfullmäktige fortsätter enligt avtal.

- Avtal om TV-sändningar är tecknat för hela mandatperioden.

Workshop för politiker kring varumärke och förtroendekapital.

- Varsin aftonskola har hållits på temat. Den om förtroendekapital var i workshopformat. Gruppordförandena och stadsdirektören ansvarar för uppföljningen.

Aktivt deltagande i strategiskt viktiga samarbeten och projekt (City Mariehamn, Åland Convention Bureau, Samordningsgruppen för turismstrategin, bärkraft.ax, Visit Åland, Ålands maritima nätverk, Modern ports in historic waters, YOUTHEQ, TSR2021)

- Påbörjad. Ett aktivt deltagande sker kontinuerligt.

Resultatet av brukarenkäter gällande kost och lokalvård tas i beaktande då verksamheten utvecklas

- Brukarenkäten har använts konstruktivt för att förbättra och utveckla servicen.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.

- Den öppna arbetslöshetsgraden bland ungdomar under 25 år i Mariefhamn ska minska jämfört med år 2016.
- Det upplevda hälsotillståndet bland eleverna i grundskolan ska förbättras.
- Andelen elever som upplever att de är utsatta för mobbing ska minska
- Invånarnas värdering av trygghet i staden skall förbättras.

Aktiviteter

Arbete utgående från den av stadsstyrelsen tillsatta trygghetskommittén.

- Ej påbörjad.

Verka för förbättrad krisinformation på hemsidan

- Diskussioner har hållits för att utveckla informationen. Ny webbredaktör har utsetts på räddningsverket, med uttalat ansvar för informationen.

Sommararbetsedlar erbjuds för att flera ungdomar ska få sommararbete.

- Sommararbetsedlar erbjöds sommaren 2017.

Ungdomar erbjuds sommararbete inom stadens förvaltning.

- Sammanlagt 16 ungdomar anställdes inom stadens olika förvaltningar.

Översyn av stadens rutiner för hantering av personuppgifter.

- Grundarbete för inventering av register och utarbetande av registerbeskrivningar är påbörjat.

Kulturell hållbarhet:

Invånarna ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv.

- Invånarnas bedömning av fritidsmöjligheter i staden skall förbättras.

Aktiviteter

Traditionella maträtter tas in på matsedlarna som en del av matkulturarvet.

- Traditionella maträtter är implementerade i matsedlarna som en del av matkulturarvet.

Staden vårdar sin kulturhistoria och främjar det samtida kulturutövandet.

- Antal egna och samproducerade kultur- och kulturarvsfrämjande evenemang ökar jämfört med 2016.
- Antal insatser för vård av kulturarv och kulturturism ökar jämfört med 2016.

Aktiviteter

Inlämnande av ansökan för Tall Ships Race 2021.

- Ansökan inlämnad i januari 2018 (ändrad deadline)

Utarbetande av tematiserade stadsvandringar (digitalt + folders)

- Möjligheten att sätta in information i stadens kartsystem har utretts och kommer att genomföras.

Staden månar om värdefulla kontakter och samarbeten.

- Staden omvärderar sina externa kontakter i syfte att delta i samarbeten och evenemang som ger mervärde för staden utgående från övriga målsättningar.

Aktiviteter

Intern workshop för att identifiera lämpliga projekt som kan finansieras med externa medel.

- Workshop ej anordnad men staden har ansökt eller varit med och ansökt om EU-medel för åtminstone tre projekt.

Miljömässig hållbarhet:

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.

- Fortsatt ISO 14001 certifiering samt godkänd årlig ISO 14001 auditering.
- Uppfyllda miljömål, genom verkställande av årliga miljöhandlingsplaner.

Aktiviteter

Omcertifiering enligt ISO 14001

- Omcertifiering genomförd.

Samordna och följa upp åtgärder enligt stadens miljöhandlingsplan.

- Arbetet genomfört. Uppföljning av miljöaspekter finns i avsnittet om hållbarhet.

Andelen ekologiska livsmedel höjs.

- Stadens kostserviceenhet har höjt andelen ekologiska livsmedel. Från januari till augusti var höjningen 10 %.

Åtgärder vidtas för att matsvinnet ska bli ännu mindre än i dagsläget.

- Kökspersonalen jobbar ständigt mot matsvinnet i köket. En utbildning ordnades under året för att personalen ska få ytterligare verktyg så att matsvinnet ska minska ytterligare.

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val.

- Invånarnas bedömning av stadens insatser för att invånarna skall kunna leva miljövänligt skall förbättras.

Aktiviteter

Utarbeta anvisningar och ordna en fungerade sophantering inomhus.

- Anvisningarna delvis färdiga. Att ordna en fungerande sophantering inomhus pågår.

Nyckeltal

	Budget 2017	Bokslut 2017	Bokslut 2016
Unika sidvisningar mariehamn.ax	523 000	506 523	514 865
Besvarade samtal av telefonist	59 660	54 756	59 737
Leverantörsfakturor via attestprogrammet	26 813	26 964	27 405
därav e-fakturor	4 022	8 047	4 317
Fakturor från finanskansliet	2 360	2 300	2360
därav e-fakturor	460	582	460
Anställda i staden/årsarb. på personalkansliet	151	182	147
Löneutbetalningar	17 200	17 892	17 436
Kostprestationer totalt i stadens kosthåll	824 834	829 396	863 806
Ekologiska livsmedel andel i %	30,0	30,0	12,0
Yta m2 som städas (per 31.12)	48 767	49 448	48 607

Stadsutvecklingsnämnden

Nämndordförande: Tom Forsbom

Stadsarkitekt: Sirkka Wegelius

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Nämnden handhar de uppgifter som utgör de fysiska förutsättningarna för stadsutvecklingen.

Nämnden/stadsarkitektkansliet avger utlåtanden och stadsarkitektkansliet tar fram nödvändiga utredningar och informerar allmänheten om aktuella stadsplaneringsfrågor.

Stadsutvecklingsnämndens verksamhet handhas av stadsarkitektkansliet.

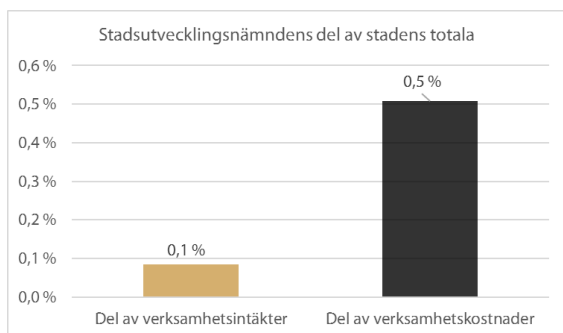
Nämndens verksamhetsidé är att med utgångspunkt i den befintliga stadens gestalt och förstärkt identitet förtäta bebyggelsen på ett attraktivt och stadsmässigt sätt.

Detaljplaneringen utgör verksamhetens tyngdpunkt samtidigt som arbetet fortgår med översiktliga utvecklingsplaner.

Nämnden strävar till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Stadsutvecklingsnämnden

Resultaträkning	Grundbudget	Ändringar i	Budget efter	Bokslut	Avvikelse	Bokslut
Belopp i euro	2017	budget 2017	ändr. 2017	2017	2017	2016
RESULTAT						
Verksamhetsintäkter	31 365	0	31 365	31 977	612	31 347
Avgiftsintäkter	31 365	0	31 365	31 977	612	31 344
Övriga intäkter	0	0	0	0	0	3
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	-521 246	0	-521 246	-446 333	74 913	-471 918
Personalkostnader	-297 276	0	-297 276	-283 880	13 396	-293 145
Löner och arvoden	-231 744	0	-231 744	-225 752	5 992	-228 913
Lönebikostnader	-65 532	0	-65 532	-58 128	7 404	-64 232
Pensionskostnader	-50 004	0	-50 004	-47 834	2 170	-50 093
Övriga lönebikostnader	-15 528	0	-15 528	-10 294	5 234	-14 139
Köp av tjänster	-125 835	0	-125 835	-66 236	59 599	-77 546
Material, förnödenheter och varor	-11 699	0	-11 699	-9 111	2 588	-5 131
Understöd	-4 000	0	-4 000	-3 980	20	-3 978
Övriga verksamhetskostnader	-635	0	-635	-539	96	-10 102
Interna verksamhetskostnader	-81 801	0	-81 801	-82 587	-786	-82 016
-därav internhyra	-37 958	0	-37 958	-37 958	0	-38 988
-därav IT-kostnader	-21 346	0	-21 346	-21 346	0	-21 093
Verksamhetsbidrag	-489 881	0	-489 881	-414 356	75 525	-440 571
Årsbidrag	-489 881	0	-489 881	-414 356	75 525	-440 571
Avskrivningar och nedskrivningar	-5 119	0	-5 119	-5 209	-90	-7 332
Planenliga avskrivningar	-5 119	0	-5 119	-5 209	-90	-7 332
Årets resultat	-495 000	0	-495 000	-419 565	75 435	-447 903
Årets överskott (underskott)	-495 000	0	-495 000	-419 565	75 435	-447 903

Utfall drift och investeringar

Stadsutvecklingsnämndens bokslut visar ett överskott om 75 435 euro. Bakgrunden är att av projektanslaget för delgeneralplanen för Mariehamns centrum har ca 30 000 euro, 40 % av 80 000 euro utnyttjats för konsulter och samrådsförfarande samt att sekreterarvakansen lämnats otillsatt under hösten 2017 och att byggnadsarkitekten tillsattes i augusti 2017 och att tjänsten var otillsatt tills dess under 2017. Detta har gett möjlighet att anlita konsulter och projektanställda för större planärenden som delgeneralplanen för Mariehamns centrum, Södra Lillängen, Rönnebergs torg, norra Strandgatan och bostadsområdet Sveden.

Ekonomisk hållbarhet:

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.

- Medarbetarindex för staden som helhet ska öka till att överstiga 80.
- Ledarskapsindex för staden ska öka till att överstiga 77.
- Sjukfrånvaron inom stadens verksamheter ska minska till högst 4 %.

Aktiviteter

Studieresor och utbildningstillfällen erbjuds personalen med anknytning till aktuella arbetsuppgifter.

- Stadsarkitekten har deltagit i Svenska Stadskärnors årskonferens 16-18 maj i Varberg. Byggnadsarkitekten genomgick under hösten en SketchUp utbildning (3D) på Medborgarinstitutet. Byggnadsarkitekten har deltagit i ett seminarium om "Tillgänglighetstänk i byggkedjan. Ett borttappat ansvar" som arrangerades av Ålands landskapsregering.

Staden ska ha en stabil ekonomi.

- Stadens lånebörda ska minska till att underskrida 25 miljoner euro.
- Stadens resultat före avskrivningar (årsbidrag) ska i genomsnitt, sett över mandatperioden, vara högre än investeringsnivån.
- Skattebasen år 2019 i Mariehamn ska efter inflationsjustering ha ökat med minst 6 procent jämfört med indexåret 2016.

Aktiviteter

Framtagning av delgeneralplan för centrum.

- Som en del av delgeneralplanarbetet för centrum har samråd hållits under mars månad över utkastet till delgeneralplan för Mariehamns centrum. Planutkastet innebär en betydande ökning av byggnadsrätt, en tredubbling av boende och dubbling av affärsytor i planområdet. Som en del av delgeneralplanarbetet har trafiksystemlösning för Mariehamns centrum och ett utkast för utvecklingsplan för Österhamn tagits fram.

Framtagning av stadsplan för södra Lillängen.

- Konsult har anlits för framtagning av underlag för ekologisk dagvattenhantering. Ett stadsplaneförslag har presenterats nämnden omfattande kvartersområden för egnahem och kedjehus, skyddsområden för skyddsvärd kalkfuktäng och skyddad lundviol samt markreservationer för ekologisk dagvattenhantering. Planförslaget möjliggör boende för 110-150 nya invånare.

Stadsplaneändringsansökningar från privata markägare behandlas.

- Sju komplexa planärenden har behandlats i nämnden. Slutbehandlade är Mariepark, kvarter 7 i stadsdelen Vreten, ITiden, Mariegård och under arbete är Rönnebergs torg, Strandgatan och Magazin. Sex komplexa planprocesser och sju enkla planprocesser har fastställts.

Modernisering av stadsplanerna i stadsdelen Sveden fortsätter.

- Arbetet har fortsatt under året med byggnadsantikvarisk analys av byggnaderna

och kompletterande studier av området.
Planförslag tas fram under våren 2018.

Social hållbarhet:

Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla

- Invånarnas bedömning av stadens verksamheter ska förbättras från 68,5 år 2015.
- Antal undanröjda fysiska hinder skall vara fler än under indexåret 2016.
- Antalet e-tjänster som staden erbjuder ska öka jämfört med år 2016.

Aktiviteter

Konsekvensbedömning av delgeneralplan för centrum betonar social hållbarhet.

- Som en del av delgeneralplanearbetet har synpunkter hämtas av Ålands handikappförbund, Ålands Natur och Miljö och Ålands landskapsregering.

Delaktighet och engagemanget i staden skall vara högt.

- Valdeltagandet i kommunalvalet 2019 ska öka i förhållande till 64,4 % i valet 2015.
- Invånarnas bedömning av sina möjligheter till inflytande på stadens verksamheter och beslut ska förbättras.
- Antal tvärssektoriella samarbeten inom staden och samarbeten med andra kommuner, föreningar och näringsliv.

Aktiviteter

De aktuella stadsplaneförslagen finns framställda på stadens hemsida.

- Aktuella stadsplaneärenden har funnits på stadens hemsida under planprocessen. Under utställningstiden har planärenden varit tillgängliga på hemsidan och på stadsarkitektkansliet samt på stadsbiblioteket.
- Tvärssektoriella planeringsmöten har hållits om större stadsplaneprojekt.

Samråd ordnas i samband med komplexa stadsplaner som har betydande inverkan.

- Under året har samråd arrangerats för sex planärenden; Södra Lillängen, Mariepark, kvarter 7 i stadsdelen Vreten, delgeneralplanen för Mariehamns centrum, norra Strandgatan och Magazin.

I samband med arbetet med delgeneralplanen för centrum arrangeras en medborgardialog för att få in synpunkter kring den aktuella frågeställningen.

- För utkastet av delgeneralplan för Mariehamns centrum har samråd arrangerats på stadsbiblioteket och en planschutställning för allmänheten.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.

- Den öppna arbetslöshetsgraden bland ungdomar under 25 år i Mariehamn ska minska jämfört med år 2016.
- Det upplevda hälsotillståndet bland eleverna i grundskolan ska förbättras.
- Andelen elever som upplever att de är utsatta för mobbing ska minska
- Invånarnas värdering av trygghet i staden skall förbättras.

Aktiviteter

Genom planläggning skapa förutsättningar för goda allmänna platser.

- Arbetet med delgeneralplanen för centrum fortgår och fördjupar sig i allmänna platser. Planförslaget för Rönnerbergs torg utgår från trygga allmänna platser och möjligheten att skapa mötesplatser utomhus. Utvecklingsplanen för Österhamn framhäver trygghet och uteaktiviteter.

Kulturell hållbarhet:

Stadens invånare ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv.

- Invånarnas bedömning av fritidsmöjligheter i staden skall förbättras.

Aktiviteter

Utvecklingsplan för Österhamn tas fram parallellt med delgeneralplanen för centrum.

- Arbetet med utvecklingsplanen för Österhamn har åter inletts med ett examensarbete i landskapsarkitektur som fokuserat på Österhamn som uteaktivitetsplats. Utgående från detta arbete har ett utkast för utvecklingsplan presenterats för nämnden.

Staden vårdar sin kulturhistoria och främjar det samtida kulturutövandet.

- Antal egna och samproducerade kultur- och kulturarvsfrämjande evenemang ökar jämfört med 2016.
- Antal insatser för vård av kulturarv och kulturturism ökar jämfört med 2016.

Aktiviteter

Stadsplan tas fram för stadens esplanader.

- Planarbetet har inte påbörjats under året. Under 2018 tas ett planförslag fram.

Svedens stadsplaner ändras för att bättre ta tillvara områdets karaktär.

- Utlåtande från landskapsregeringen har begärts då äldre byggnader finns inom planområdet. Samråd arrangerades år 2016. Underlag för planändringen har tagits fram under juni-augusti av projektanställd byggnadsantikvariestuderande som fotodokumenterade samtliga byggnader och gjorde en byggnadsvärdering. Området har vidare studerats under hösten. Våren 2018 tas ett planförslag med stöddokument fram.

Staden mår om värdefulla kontakter och samarbeten.

- Staden omvärderar sina externa kontakter i syfte att delta i samarbeten och evenemang som ger mervärde för staden utgående från övriga målsättningar.

Aktiviteter

Stadsarkitektkansliets personal och stadsutvecklingsnämnden genomför studieresor och deltar i kurser och seminarier kring arbetet aktuella frågor.

- Stadsarkitektkansliets personal deltog i byggandet av utställningen om Erik Bryggmans arkitektur och deltog i stadsvandring och föreläsning. I samband med föreläsningen om Erik Bryggmans arkitektur delade stadsutvecklingsnämnden ut Chiewitzpriset för år 2017 till FAB Tullarens äng för renovering och om- och tillbyggnad av Parkgatan 24. Byggnadsarkitekten har genomgått en utbildning i SketchUp, 3D. Stadsarkitekten har deltagit i Svenska Stadskärnots konferens i Varberg.

Stadsarkitekten informerar besöksgrupper om aktuell stadsplanering i Mariehamn.

- Stadsarkitekten och planarkitekten har informerat besöksgrupper om Mariehamn och aktuell planering i Mariehamn.

Miljömässig hållbarhet:

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.

- Fortsatt ISO 14001 certifiering samt godkänd årlig ISO 14001 auditering.
- Uppfyllda miljömål, genom verkställande av årliga miljöhandlingsplaner.

Aktiviteter

Stadsplaneringen ska bidra till att koldioxidutsläppen minskas och planbestämmelserna för att uppnå detta tas fram.

- Vid stadsplanering bedöms kontinuerligt planläggningens miljömässiga konsekvenser och planeringens målsättning är att minska de miljömässiga konsekvenserna. I planförslaget för Södra Lillängen har införts ett gemensamt parkeringsområde för kedjehusen kombinerat med ett parkeringsförbud på tomt med syfte att minska biltrafiken i bostadsområdet.

Arbetet med delgeneralplanen för centrum utgår från långsiktig miljömässig hållbarhet.

- Trafiksystemlösningen för delgeneralplanen för Mariehamns centrum utgår från minskad biltrafik och prioritering av den lätta trafiken i centrum. I arbetet med delgeneralplanen är långsiktig miljömässig hållbarhet en planförutsättning och synpunkter har inhämtats av Ålands Natur och Miljö.

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val.

- Invånarnas bedömning av stadens insatser för att invånarna skall kunna leva miljövänligt skall förbättras.

Aktiviteter

Södra Lillängen planeras utgående från hållbarhetsperspektivet med alternativa energilösningar och ekologisk dagvattenhantering.

- Med konsult hjälp har framtagits en plan för ekologisk dagvattenhantering för planområdet med syfte att främst bevara den skyddsvärda kalkfuktängen och de skyddade lundviolerna. Nödvändig information för genomförande av planen tas fram som vägledning för staden och för de framtida bosättarna.

Utfall nyckeltal

Nyckeltalen för stadsplanerad mark och uppskattat antal nya bostäder är i budgeten betydligt högre än i bokslutet för att Södra Lillängens stadsplan förväntades slutbehandlad 2017. Besök på hemsidan är beräknade utgående från unika sidvisningar och visar totala flödet. Beräkningsgrunden har ändrats varför siffran för 2016 beräknats om på samma sätt.

Nyckeltal

	Budget 2017	Bokslut 2017	Bokslut 2016
Slutbehandlade stadsplaner	10	12	14
Fastställda stadsplaner, totalt	10	13	11
Fastställda stadsplaner, komplexa	-	6	2
Fastställda stadsplaner, enkla	-	7	9
Nya egnahemstomter	30	1	0
Nya flerbostadstomter	0	0	0
Nya övriga tomter	0	0	0
Stadsplanerad areal (ha)	16	5	4
Stadsplanerad areal, tidigare oplanerad (ha)	15	0	0
Stadsplanerad byggnadsrätt (v.y. m ²)	-	33 189	7 220
Stadsplanerad byggnadsrätt (v.y. m ²), ny	-	2 899	905
Stadsplanerad byggnadsrätt, uppskattat antal nya bostäder (1/75 m ² v.y. bostad)	46	29	10
Besök på hemsidan	-	6 851	5 717
Samråd	2	6	1
Utlåtanden	40	54	42
Nämndmöten	10	9	10

Byggnadsnämnden

Nämndordförande: Camilla Hägglund

Byggnadsinspektör: Börje Aspback t.o.m. 31.7.2017, Leif Andersson (på bild) fr.o.m. 1.8.2017

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

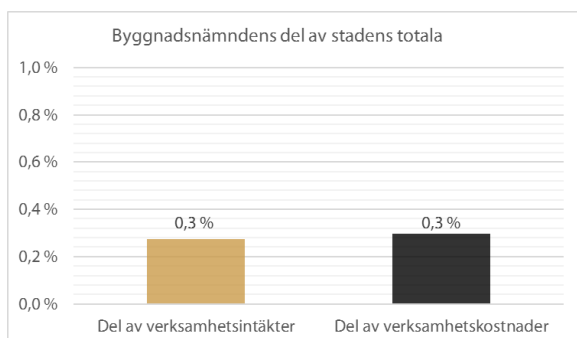
Verksamheten är lagstadgad och närmare beskriven i plan- och bygglagen och -förordningen.

Byggnadsnämnden ska övervaka byggandet med hänsyn till det allmänna intresset och kontrollera att antagna planer följs, behandla ansökningar

om bygglov och andra tillstånd, övervaka att gällande bestämmelser och givna tillstånd följs och att underhållet av byggnader sköts samt ansvara för att rådgivning i byggnadsfrågor ordnas i kommunen. Nämnden rapporterar byggnadsstatistik och tillhandahåller uppgifter om fastigheter och bestämmelser som berör dessa.

Byggnadsinspektionen är byggnadsnämndens berednings- och verkställighetsorgan.

Byggnadsnämnden	Grundbudget			Bokslut	Avvikelse	Bokslut
Resultaträkning	2017	Ändringar i budget 2017	Budget efter ändr. 2017	2017	2017	2016
Belopp i euro						
RESULTAT						
Verksamhetsintäkter	100 000	0	100 000	104 302	4 302	101 356
Försäljningsintäkter	1 500	0	1 500	1 234	-266	975
Avgiftsintäkter	98 500	0	98 500	101 725	3 225	99 680
Övriga intäkter	0	0	0	4	4	54
Interna verksamhetsintäkter	0	0	0	1 339	1 339	647
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	-259 000	0	-259 000	-261 776	-2 776	-240 967
Personalkostnader	-214 704	0	-214 704	-213 673	1 031	-196 291
Löner och arvoden	-169 212	0	-169 212	-171 162	-1 950	-152 609
Lönebikostnader	-45 492	0	-45 492	-42 511	2 981	-43 682
Pensionskostnader	-34 620	0	-34 620	-34 579	41	-33 773
Övriga lönebikostnader	-10 872	0	-10 872	-7 932	2 940	-9 909
Köp av tjänster	-15 809	0	-15 809	-4 096	11 713	-13 886
Material, förnödenheter och varor	-3 663	0	-3 663	-19 640	-15 977	-3 794
Övriga verksamhetskostnader	-461	0	-461	-4	457	0
Interna verksamhetskostnader	-24 363	0	-24 363	-24 363	0	-26 996
-därav internhyra	-13 131	0	-13 131	-13 131	0	-15 821
-därav IT-kostnader	-7 319	0	-7 319	-7 319	0	-7 233
Verksamhetsbidrag	-159 000	0	-159 000	-157 474	1 526	-139 611
Årsbidrag	-159 000	0	-159 000	-157 474	1 526	-139 611
Årets resultat	-159 000	0	-159 000	-157 474	1 526	-139 611
Årets överskott (underskott)	-159 000	0	-159 000	-157 474	1 526	-139 611

Utfall drift och investeringar

Beredningstiden till beslut för tillstånd och anmälningar under året 30 st. < 2 v, 111 st. 3-10 v och 3 st. > 10 v. Tiden mellan begäran om komplettering tills handlingarna blivit kompletta har räknats bort. Om man inte räknar bort väntetiden skulle 8 st. ärenden tagit över 10 veckor.

I personalplanen fanns inte några planerade förändringar under året. Byggnadsinspektörens pensionering, granskningsarkitekten flytt till en annan avdelning samt en nyanställning av biträdande byggnadsinspektör har lett till en stor arbetsbelastning för kvarvarande personal. Personalen har mycket inestående semester som kommer att belasta år 2018.

Nyckeltal

	Budget 2017	Bokslut 2017	Bokslut 2016
Byggnadslov/-tillstånd, totalt	125	122	137
Byggnadslov/-tillstånd, en/tvåfamiljshus	20	27	22
Byggnadslov/-tillstånd, radhus	1	0	0
Byggnadslov/-tillstånd, våningshus	4	3	1
Byggnadslov/-tillstånd, övriga nya byggnader	30	40	37
Byggnadslov/-tillstånd, övriga till- o ombyggnader	70	52	77
Byggnadsinspektörstillstånd	100	90	105
Byggnadsvolym	60 000	49 619	53 691
Byggnads totalareal	15 000	13 062	10 800
Byggnadsvåningsyta	12 000	11 157	11 578
Lägenhetsyta	5 000	5 892	5 195
Lägenheter	50	62	47

Utfall nyckeltal

De uppskattade siffrorna i budget stämmer relativt bra. Av de 152 st. tillståndsärendena är 1 st. tillstånd till

miljöåtgärder och 4 st. tillfälliga lov. Därutöver har 30 st. anmälningsärenden och 7 rivningar behandlats. Av dessa 152 beslut har 32 st. prövats av byggnadsnämnden och 120 st. av byggnadsinspektören. Under året har 62 st. bostäder färdigställts.

Socialnämnden

Nämndordförande: Ulf-Peter Westmark

Socialdirektör: Susanne Lehtinen

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Social service

Socialvårdens syfte är att med olika typer av social service och understöd främja och upprätthålla enskild persons och familjs sociala trygghet och förmåga att klara sig på egen hand. Särskild vikt läggs vid kvaliteten på servicen samt på rättsskyddet.

Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla en god och effektiv socialservice som främjar individens förmåga att klara sig själv.

Barnomsorg

Barnomsorgen bidrar till att barnen får goda uppväxtvillkor i en trygg och stimulerande miljö i sådan form och omfattning som barnfamiljernas

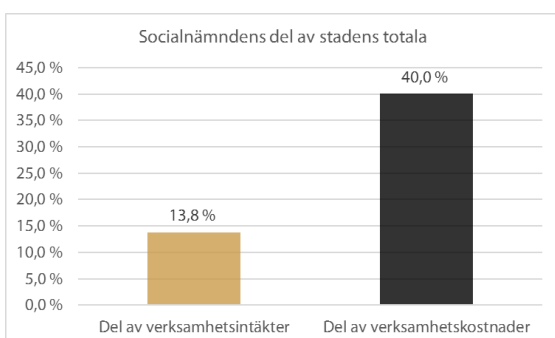
situation kräver. I samarbete med vårdnadshavare erbjuder barnomsorgen barnen möjlighet till allsidig utveckling utifrån deras ålder och individuella behov. För barn med särskilda behov ska finnas resurser för extra stöd. Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla ett tillräckligt antal barnomsorgsplatser av god kvalitet.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen erbjuder service som stöder de äldres självständiga livsföring i eget hem. Utgående från invånarnas behov och gällande lagstiftning erbjuder äldreomsorgen även effektiverat serviceboende och institutionsboende. Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla en kvalitativt god äldreomsorg på rätt vård- och omsorgsnivå.

Socialnämnden

Resultaträkning	Grundbudget	Ändringar i Budget efter	Bokslut	Avvikelse	Bokslut	
Belopp i euro	2017 budget	2017 ändr. 2017	2017	2017	2016	
RESULTAT						
Verksamhetsintäkter	4 940 755	0	4 940 755	5 258 771	318 017	4 903 570
Försäljningsintäkter	1 362 580	0	1 362 580	1 700 734	338 154	1 276 975
Avgiftsintäkter	2 965 654	0	2 965 654	2 813 114	-152 540	2 778 389
Understöd och bidrag	150 000	0	150 000	270 797	120 797	316 467
Övriga intäkter	462 520	0	462 520	474 057	11 537	531 514
Interna verksamhetsintäkter	0	0	0	69	69	226
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	-35 607 138	0	-35 607 138	-35 132 880	474 258	-35 109 909
Personalkostnader	-17 653 662	0	-17 653 662	-17 442 409	211 253	-17 655 966
Löner och arvoden	-13 627 206	0	-13 627 206	-13 741 673	-114 467	-13 606 186
Lönebikostnader	-4 026 456	0	-4 026 456	-3 700 736	325 720	-4 049 781
Pensionskostnader	-3 114 804	0	-3 114 804	-3 015 848	98 956	-3 139 014
Övriga lönebikostnader	-911 652	0	-911 652	-684 888	226 764	-910 767
Köp av tjänster	-7 945 345	0	-7 945 345	-7 990 376	-45 031	-7 794 610
Material, förnödenheter och varor	-377 406	0	-377 406	-442 147	-64 741	-472 977
Understöd	-3 590 400	0	-3 590 400	-3 197 276	393 124	-3 361 987
Övriga verksamhetskostnader	-318 596	0	-318 596	-328 662	-10 066	-339 320
Interna verksamhetskostnader	-5 721 728	0	-5 721 728	-5 732 010	-10 281	-5 485 049
-därav internhyra	-2 551 361	0	-2 551 361	-2 551 361	0	-2 497 151
-därav kost- och lokalservice	-2 844 656	0	-2 844 656	-2 844 656	0	-2 656 611
-därav IT-kostnader	-256 678	0	-256 678	-256 678	0	-249 856
Verksamhetsbidrag	-30 666 383	0	-30 666 383	-29 874 108	792 275	-30 206 339
Landskapsandelar och kompensationer	3 006 000	0	3 006 000	3 117 436	111 436	3 092 071
Årsbidrag	-27 660 383	0	-27 660 383	-26 756 672	903 711	-27 114 268
Avskrivningar och nedskrivningar	-10 617	0	-10 617	-9 617	1 000	-10 506
Planenliga avskrivningar	-10 617	0	-10 617	-9 617	1 000	-10 506
Årets resultat	-27 671 000	0	-27 671 000	-26 766 289	904 711	-27 124 775
Årets överskott (underskott)	-27 671 000	0	-27 671 000	-26 766 289	904 711	-27 124 775

Utfall drift och investeringar

Socialnämnden visar ett plusresultat om 904 711 euro. Det goda resultatet beror på att verksamhetsintäkterna blev högre än budgeterat samtidigt som verksamhetskostnaderna har hållits nere. Förväntade inbesparingar på basen av konkurrenskraftsavtalet har uppnåtts. De slutliga landskapsandelarna blev också 100 000 euro högre än budgeterat. Bland verksamhetsintäkterna är det främst

försäljningsintäkterna som uppvisar ett plusresultat om 338 000 euro. Till denna kategori hänför sig försäljning av Tallbackens tjänster, fältarnas och beroendemottagningens tjänster gentemot övriga åländska kommuner samt barnskyddstjänster till Jomala och Lemland. Avgiftsintäkterna från barnomsorg och äldreomsorg har däremot inte nått upp till de budgeterade nivåerna.

Bland verksamhetskostnaderna noteras att de förväntade inbesparingarna på basen av konkurrenskraftsavtalet uppnåddes gällande semesterpenningen och övriga sociala avgifter. Gällande köp av tjänster har Ålands Omsorgsförbund kf gjort ett plusresultat vilket för stadens del resulterar i en återbäring om 200 000 euro. Trots detta visar köp av tjänster totalt ett minus resultat om 45 000 euro. Det är främst barnskyddet som överskrider budget. Beträffande olika typer av understöd har budgeten underskridits med hela 400 000

euro. Utkomststödet har blivit billigare än budgeterat vilket kan tyda på ett förändrat konjunkturläge i samhället. Inom handikapps-service har verksamheten personlig assistens blivit dryga 400 000 euro billigare, vilket främst beror på minskat antal klienter. Hemvårdsstödet däremot överskrider budget med 170 000 euro.

De interna verksamhetskostnaderna för internhyra, kost- och lokal samt centrala IT-kostnader följer budget.

Ekonomisk hållbarhet:

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.

- Medarbetarindex för staden som helhet ska öka till att överstiga 80.
- Ledarskapsindex för staden ska öka till att överstiga 77.
- Sjukfrånvaron inom stadens verksamheter ska minska till högst 4 %.

Aktiviteter

Konkreta åtgärder vidtas utifrån resultaten från medarbetarenkäten.

- Stadens medarbetarenkät har skjutits fram till våren 2018, varför inga åtgärder kan redovisas för 2017.

Tidiga insatser och åtgärder från ledningen vid frånvaro eller problem på arbetsplatsen.

- Samtliga ledare och chefer är informerade om och införstådda med att tidiga insatser och åtgärder är viktiga vid frånvaro eller problem på arbetsplatsen. Insatser och vidtagna åtgärder dokumenteras i samarbete med företagshälsovård och personalkansli. Vid behov ordnas handledning och vidare utredningar. Regelbundna arbetsplatsmöten hålls och det uppdaterade Bry sig om-programmet har implementerats.

Staden ska ha en stabil ekonomi.

- Stadens låneböroda ska minska till att underskrida 25 miljoner euro.

- Stadens resultat före avskrivningar (årsbidrag) ska i genomsnitt, sett över mandatperioden, vara högre än investeringsnivån.
- Skattebasen år 2019 i Mariehamn ska efter inflationsjustering ha ökat med minst 6 procent jämfört med indexåret 2016.

Aktiviteter

Avtalet om familjerådgivning med Folkhälsan skall ses över.

- Diskussioner har förts med Folkhälsans familjerådgivning. Enligt förvaltningens bedömning vore det en klar fördel om familjerådgivningen sköttes i egen regi senast när den nya socialvårdslagen träder i kraft. Synergieffekter kunde uppnås i samarbete mellan familjerådgivning, barnskydd och barnatillsyningsman.

Social hållbarhet:

Invånarnas bedömning av stadens verksamheter ska förbättras från 68,5 år 2015.

- Antal undanröjda fysiska hinder skall vara fler än under indexåret 2016.
- Antalet e-tjänster som staden erbjuder ska öka jämfört med år 2016.

Aktiviteter

Regelbundna kundundersökningar inom verksamheten och åtgärder utgående från resultaten

- Äldreomsorgens kundundersökning har presenterats för socialnämnden och åtgärder vidtas utgående från resultaten. Barnomsorgens kundundersökning är genomförd enligt plan men inte ännu färdigt analyserad.

Påbörja förberedelserna för nästa kvotflyktinggrupp som ska anlända år 2018

- Enligt uppgift från NTM-centralen kommer följande grupp kvotflyktingar att anlända tidigast under hösten 2018. Samtliga förberedelser för flyktingmottagandet har därmed skjutits fram till år 2018.

Höja andelen e-ansökningar och e-fakturor för kunderna.

- Arbetet med e-ansökningar har av tekniska skäl flyttats fram till år 2018. Andelen e-fakturor har höjts från 99 st till 129 st (29 %). Arbetet fortsätter för att uppnå en ännu högre andel e-fakturor.

Delaktighet och engagemanget i staden skall vara högt.

- Valdeltagandet i kommunalvalet 2019 ska öka i förhållande till 64,4 % i valet 2015.
- Invånarnas bedömning av sina möjligheter till inflytande på stadens verksamheter och beslut ska förbättras.
- Antal tvärsektorieella samarbeten inom staden och samarbeten med andra kommuner, föreningar och näringsliv.

Aktiviteter

Arbetet med den digitala lärplattformen Unikum fortsätter, vilket innebär en utvecklad dialog mellan vårdnadshavare och personal samt ger en större medvetenhet om barnomsorgens styrdokument

- Arbetet med den digitala lärplattformen Unikum fortskrider. Nyttjandeprocenten bland familjerna är nu uppe i 67 %.

Satsning på information beträffande socialkansliets service till såväl samarbetspartners som invånare

- Förvaltningen har ordnat Öppet Hus i Nyfahlers med information om all verksamhet i huset. Aktiviteten var riktad till såväl invånare, förtroendevalda som samarbetspartners. Också äldreomsorgen har ordnat Öppet Hus på Trobergshemmet med information om äldreomsorgens serviceutbud till åldersgruppen 65+. I november uppmärksammades Tallbacken som fyllde 50 år. Inbjudna var samtliga kommuner och andra samarbetspartners.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.

- Den öppna arbetslöshetsgraden bland ungdomar under 25 år i Mariehamn ska minska jämfört med år 2016.
- Det upplevda hälsotillståndet bland eleverna i grundskolan ska förbättras.
- Andelen elever som upplever att de är utsatta för mobbing ska minska
- Invånarnas värdering av trygghet i staden skall förbättras.

Aktiviteter

Socialservice intensifierar samarbetet med AMS gällande yngre arbetslösa med syfte att förebygga marginalisering

- Personalen vid AMS har beretts möjlighet att direkt boka tider till förvaltningens personal för gemensamma klientbesök. Samarbetet fortskrider utgående från enskilda klienters behov. Gemensamma besök förekommer månatligen.

Arbetet med att införa kodlås på daghemmen fortsätter i likhet med Neptunus och Skutan, med syfte att förbättra tryggheten och säkerheten inom barnomsorgen

- Kodlås har installerats på ytterligare två av stadens daghem, Ängsbacken och Blåbäret. Blåbärets kodlås fungerar dock inte ännu på grund av avsaknad av fibernät.

Äldreomsorgen deltar i landskapsregeringens projekt om äldres psykiska ohälsa

- Äldreomsorgschefen är med i styrgruppen för landskapsregeringens projekt om äldres psykiska ohälsa. Hemtjänstledaren har deltagit i en utbildning som ger henne möjlighet att vidareutbilda övrig personal inom äldreomsorgen gällande första hjälp vid psykisk ohälsa.

Kulturell hållbarhet:

Invånarna ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv.

- Invånarnas bedömning av fritidsmöjligheter i staden skall förbättras.

Aktiviteter

Frivilligt arbete blir ett komplement till äldreomsorgen med syfte att ge de äldre ett mera aktivt och socialt liv

- Arbetet med att försöka hitta frivilliga till äldreomsorgen fortsätter genom annonser på hemsidan och i sociala media.

Staden vårdar sin kulturhistoria och främjar det samtida kulturutövandet.

- Antal egna och samproducerade kultur- och kulturarrivsfrämjande evenemang ökar jämfört med 2016.
- Antal insatser för vård av kulturarv och kulturturism ökar jämfört med 2016.

Aktiviteter

Äldreomsorgen påbörjar arbetet med att dokumentera Trobergshemmets historia.

- Trobergshemmets historia och utveckling har dokumenterats och illustrerats på en vägg vid ingången från fastighetens södra entré.

Staden mår om värdefulla kontakter och samarbeten.

- Staden omvärderar sina externa kontakter i syfte att delta i samarbeten och evenemang som ger mervärde för staden utgående från övriga målsättningar.

Aktiviteter

Samarbetet inom barnskyddet utvidgas till åtminstone Lemlands kommun.

- Samarbetsavtal med Lemlands kommun gällande barnskyddsarbete har ingåtts från och med 1.2.2017.

Deltagande i branschvisa evenemang som ger mervärde till förvaltningens arbete.

- Förvaltningens tjänstemän har deltagit i bland annat landskapsregeringens seminarier om Morgondagens vård och projektet Äldres psykiska ohälsa. Vidare har en stor mängd

tjänstemän deltagit i av landskapet ordnade temamöten som skall utgöra underlag för arbetet med den nya socialvårdslagen. Studiebesök har gjorts till Borgå beträffande barnskyddsarbete och skyddshem samt till Villmanstrand gällande utvecklande av äldreomsorgen.

Miljömässig hållbarhet:

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.

- Fortsatt ISO 14001 certifiering samt godkänd årlig ISO 14001 auditering.
- Uppfyllda miljömål, genom verkställande av årliga miljöhandlingsplaner.

Aktiviteter

Projektet Giftfria daghem fortsätter och en handlingsplan för giftfria daghem tas fram.

- En handlingsplan för giftfria daghem är framtagen och godkänd av socialnämnden.

Fortsatt arbete, i samarbete med kostservice, med att minska matsvinnet inom sektorns verksamheter.

- Arbetet med att minska matsvinnet pågår och regelbundna möten hålls med kökspersonalen. Inom barnomsorgen är matsvinnet minimalt. Inom äldreomsorgen satsar man på att förbättra den dagliga dialogen mellan enheterna och köket gällande antal portioner som behövs och mängder som verkligen går åt.

Minimera användandet av bil där det är möjligt, samnyttja den elcykel som sektorn införskaffat och ta i bruk teknik som kan minska bilanvändning.

- Förvaltningen i Nyfahlers har införskaffat en el-cykel. Tre elbilar har upphandlats till hemtjänsten och barnskyddet. Beslut om nyckelfri hemtjänst har tagits, vilket på sikt ska minska bilanvändningen och effektivera arbetet.

Nyckeltal

	Budget 2017	Bokslut 2017	Bokslut 2016
SOCIAL SERVICE			
Familjerådgivning, antal klienter	-	174	161
Familjerådgivning, antal besök	677	670	785
Familjerådgivning, kostnad	-92 000	-94 025	-89 658
Utkomststöd, antal hushåll	350	290	297
Utkomststöd, klienter under 30 år %	-	63,00%	62,00%
Utkomststöd, klienter med barn %	-	21,00%	21,00%
Utkomststöd, lyft stöd max 2 mån. %	-	40,00%	40,00%
Utkomststöd, kostnad	-878 000	-835 258	-879 807
Utkomststöd, euro/hushåll	-2 509	-2 880	-2 962
Barnskyddsanmälningar (inkl Jomala o. från 2017 även Lemland)	-	487	348
Barnskyddsanmälningar endast stadens	-	337	274
Brådskande barnskyddsplaceringar (inkl Jomala o. fr. 2017 även Lemland)	-	6	5
Brådskande barnskyddsplaceringar endast stadens	-	5	5
Nya omhändertaganden (inkl Jomala och fr. 2017 även Lemland)	-	3	3
Nya omhändertaganden endast stadens	-	1	3
Barnskydd euro	-110 523	-218 975	-315 450
Familjevård euro	-222 356	-259 078	-204 309
Stödfamiljer euro	-142 156	-155 482	-109 575
Institutionsvård barnskydd	-725 000	-802 932	-566 887
Arbetsplatser för ungdomar euro	2 580	0	0
Totalt barnskydd euro	-1 202 615	-1 436 467	-1 196 221
Barnskydd antal 0-17 år	1 957	-1 979	-1 957
Barnskydd euro 0-17 år	-615	-726	-611
Fältarbete euro	-96 316	-85 018	-91 349
Fältarbete antal 0-17 år	1 957	1 979	1 957
Fältarbete euro 0-17 år	-49	-43	-47
Tallbacken, antal vårdbehövande	-	45	43
Tallbacken, antal vårddygn	-	2 146	2 973
Tallbacken, kostnad	-505 919	-548 547	-495 464
Tallbacken, euro/vårddygn	-	-256	-197
Specialomsorg, klienter daglig verksamhet	54	54	55
Specialomsorg, klienter fritidsverksamhet	0	0	0
Specialomsorg, klienter boendeservice	41	43	41
Specialomsorg, klienter lägenhetsboende	18	15	15
Specialomsorg, klienter specialfritidshem	5	6	5
Ålands omsorgsförbund, kostnad	-4 994 633	-4 814 708	-4 658 177
Specialbarnomsorg euro/invånare	-436	-416	-406
Arbetsverksamhet och flitpeng	-120 000	-101 337	-109 497
Handikappservice, klienter serviceboende	24	19	21
Handikappservice, klienter färdtjänst	245	236	235
Handikappservice, klienter personlig assistans	37	40	36
Handikappservice, klienter redskap	8	12	11
Handikappservice, klienter bostadsändringar	14	18	6
Avlastningsläger	-35 000	-28 400	-29 617
Handikappunderstöd, kostnad	-317 504	-179 094	-167 967
Färdtjänst, kostnad	-294 000	-377 589	-353 203
Personlig assistans, kostnad	-1 033 500	-644 815	-807 879
Handikappservice, kostnad totalt	-1 680 004	-1 229 898	-1 468 163
Handikappservice, kostnad/invånare	-157	-106	-128
Beroendemottagning, klienter sammanlagt	-	258	263
Beroendemottagning, klienter, stadens	-	148	158
Beroendemottagningen, besök totalt	2 100	1 865	1 879
Beroendemottagningen, besök, stadens	-	1 161	1 224
Beroendemottagning, kostnad	-142 877	-118 570	-130 376
Institutionsvård, kostnad	-151 000	-101 882	-104 156
Missbrukarvård, kostnad totalt	-293 877	-220 452	-234 532
Missbrukarvård, kostnad/invånare	-26	19	20

	Budget 2017	Bokslut 2017	Bokslut 2016
BARNOMSORG			
Hemvårdstöd, antal familjer	235	274	240
Hemvårdstöd, kostnad	-780 000	-957 247	-874 497
Hemvårdstöd, kostnad/familj	-3 319	-3 494	-3 644
Stadens daghem, platser	505	505	505
Stadens daghem, kostnad	-5 148 944	-4 949 998	-5 873 801
Stadens daghem, kostn. extra personal	0	0	-34 696
Stadens daghem, kostnad tot.	-5 148 944	-4 949 998	-5 908 497
Stadens daghem, kostnad/plats	-11 852	-9 299	-11 700
Privata daghem, platser	11	9	12
Privata daghem, kostnad	-115 000	-73 518	-115 212
Privata daghem, kostnad/plats	-10 455	-8 168	-9 601
Familjedaghem, kostnad	0	0	-69 808
Gruppfamiljedaghem	-211 814	-209 961	-212 189
Skiftesbarnomsorg	-45 200	-29 967	-29 210
Familjedaghem, kostnad totalt	-257 014	-239 928	-311 207
Familjedaghem, platser	16	16	16
Familjedaghem, kostnad/plats	-16 063	-14 995	-19 450
Dagvård, kostnad totalt	-5 520 958	-5 263 444	-6 334 916
Antal barn 0-6 år	756	756	717
Euro/ 0-6 år	-7 303	-6 962	-8 835
Dagvård, platser totalt	533	530	533
Dagvård, kostnad per plats	-11 734	-9 931	-11 885
Barn heltid på daghem 31.12	366	360	346
Barn deltid på daghem 31.12	111	125	123
Barn heltid på familjedaghem 31.12	11	7	12
Barn deltid på familjedaghem 31.12	3	9	3
Barn i dagvård totalt	491	501	484
Barn i dagvård 0-6 år	756	756	717
Andel barn i dagvård %	70,00	66,20	68,00
Barn heltid på daghem, dagar	76 000	66 869	64 141
Barn deltid på daghem, dagar	22 000	17 968	16 641
Barn heltid på familjedaghem, dagar	2 400	1 960	2 825
Barn deltid på familjedaghem, dagar	1 000	659	758
Specialbarnomsorg, kostnad	-665 146	-625 039	-554 466
Specialbarnomsorg, antal 0-6 år	756	756	717
Specialbarnomsorg, kostnad/ 0-6 år	-880	-827	-773
Lekparker, kostnad	-27 459	-30 677	-22 417
Lekparker, antal platser	15	15	15
Lekparker, kostnad/plats	-1 831	-2 045	-1 494

	Budget 2017	Bokslut 2017	Bokslut 2016
ÄLDREMSORG			
Hemtjänst, antal besök	40 000	47 055	41 014
Hemtjänst, kostnad	-2 034 667	-2 050 435	-2 240 628
Hemtjänst, invånare 75+	1 057	1 093	1 074
Hemtjänst, kostnad/invånare 75+	-2 180	-1 876	-2 086
Hushåll med hemtjänst 75+	160	182	150
Hushåll med hemtjänst 75+ %	14,00%	16,00%	14,00%
Trygghetstelefon, antal klienter	130	167	145
Dagverksamhet, antal klienter per 31.12	50	66	42
Dagverksamhet, antal besök	3 000	2 906	2 572
Dagverksamhet, kostnad	-133 893	-133 050	-199 836
Dagverksamhet, kostnad/besök	-45	-46	-78
Färdtjänst enl. socialvårdsl., antal klienter	60	56	43
Färdtjänst enl. socialvårdsl., kostnad	-25 019	-29 834	-21 990
Närståendestöd, antal klienter	40	33	36
Närståendestöd, kostnad	-268 004	-223 878	-240 338
Närståendestöd, kostnad/klient	-6 700	-6 784	-6 676
Trobergshemmet inst, antal platser	52	52	52
Trobergshemmet inst., antal vårddygn	18 000	18 174	18 116
Trobergshemmet inst., kostnad	-2 982 670	-3 227 156	-3 391 071
Trobergshemmet inst., kostn./vårddygn	-166	-178	-187
Invånare 75+	1 057	1 093	1 074
Invånare 75+, % med inst.vård	5,00%	5,00%	5,00%
Stadens egna platser	52	52	52
Invånare 75+, % egna platser	5,00%	5,00%	5,00%
Trobergshemmet korttidsv., platser	10	10	10
Trobergshemmet korttidsv., vårddygn	2 900	3 226	3 267
Trobergshemmet korttidsv., kostnad	-504 680	-559 725	0
Trobergshemmet korttidsv., kostn./vårddygn	-174	-174	0
Trobergshemmet effekt. serv, platser	54	54	54
Trobergshemmet effekt. serv, vårddygn	18 700	18 790	18 116
Trobergshemmet effekt serv, kostnad	-2 902 846	-2 884 437	-3 314 375
Trobergshemmet effekt. serv, kostn./vårddygn	-155	-154	-183
Odalgården, antal platser	34	34	34
Odalgården, vårddygn effektiverat	0	0	11 959
Odalgården, vårddygn lägenheter	0	0	653
Odalgården, kostnad	-1 925 378	-1 889 919	-1 910 813
Odalgården, vårddygn totalt	12 095	12 736	12 612
Odalgården, kostn./vårddygn	-159	-148	-152
Linden Folkhälsan, platser	2	2	2
Linden Folkhälsan, vårddygn	730	387	726
Linden Folkhälsan, kostnad	-150 000	-63 735	-112 031
Linden Folkhälsan, kostn./vårddygn	-203	-165	-154
Invånare 75+, % effekt serviceboende	8,00%	8,00%	8,00%

	Total budget	Grundbudget	Ändr. i budget	Budget eft. ändr.	Bokslut	Avvik. bok-bud	Utfall	Utfall
Investering	2017	2017	2017	2017	2017	2017	tidigare år	totalt
SOCIALNÄMNDEN								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-32 000	0	-32 000	-32 000	0	32 000		
Totalt	-32 000	0	-32 000	-32 000	0	32 000		
3107 Bil till barnskyddet								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-32 000	0	-32 000	-32 000	0	32 000		
Netto	-32 000	0	-32 000	-32 000	0	32 000		

Bildningsnämnden

Nämndordförande: Henrik Boström

Bildningsdirektör: Kjell Nilsson

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

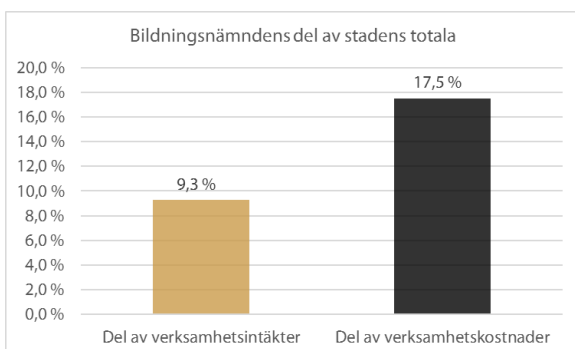
Till verksamhetsområdet hör stadens grundskolor, fritidshem och Medborgarinstitutet.

Grundskolan ska ge en god allmänbildande grund för fortsatt utbildning och beredskap att möta ett föränderligt samhälle och arbetsliv.

Fritidshemmen bidrar till att barn får goda uppväxtvillkor i en stimulerande och trygg miljö. Medborgarinstitutet erbjuder allmänbildande utbildning, yrkesinriktad fortbildning och uppdragsutbildning tillsammans med sina samarbetskommuner och landskapsregeringen, samt fungerar som innovativ kursarrangör och traditionsbärare. Utbildningstjänster säljs till organisationer och företag.

Bildningsnämnden

Resultaträkning	Grundbudget 2017			Ändringar i Budget efter 2017	Bokslut 2017	Avvikelse 2017	Bokslut 2016
Belopp i euro	2017	budget	2017	ändr. 2017	2017	2017	2016
RESULTAT							
Verksamhetsintäkter	2 867 717	0	2 867 717	3 529 090	661 373	3 152 200	
Försäljningsintäkter	1 924 997	0	1 924 997	2 297 488	372 491	2 034 806	
Avgiftsintäkter	360 538	0	360 538	388 918	28 380	367 996	
Understöd och bidrag	315 219	0	315 219	334 759	19 540	266 068	
Övriga intäkter	118 241	0	118 241	134 065	15 824	173 504	
Interna verksamhetsintäkter	148 722	0	148 722	373 861	225 138	309 827	
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0	0	0	
Verksamhetskostnader	-14 783 113	0	-14 783 113	-15 339 967	-556 854	-14 682 857	
Personalkostnader	-8 745 193	154 714	-8 590 479	-8 699 000	-108 521	-8 604 957	
Löner och arvoden	-6 933 437	92 235	-6 841 202	-7 014 479	-173 277	-6 828 094	
Lönebikostnader	-1 811 757	62 479	-1 749 278	-1 684 521	64 757	-1 776 864	
Pensionskostnader	-1 362 509	40 655	-1 321 854	-1 345 698	-23 844	-1 332 923	
Övriga lönebikostnader	-449 248	21 824	-427 424	-338 823	88 600	-443 940	
Köp av tjänster	-865 505	0	-865 505	-1 010 956	-145 451	-870 333	
Material, förnödenheter och varor	-507 141	-154 714	-661 855	-661 740	115	-497 691	
Understöd	-29 878	0	-29 878	-1 280	28 598	-10 683	
Övriga verksamhetskostnader	-350 617	0	-350 617	-421 008	-70 391	-382 374	
Interna verksamhetskostnader	-4 284 778	0	-4 284 778	-4 545 983	-261 204	-4 316 819	
-därav internhyra	-2 025 607	0	-2 025 607	-2 025 607	0	-1 954 349	
-därav kost- och lokalservice	-1 703 315	0	-1 703 315	-1 703 315	0	-1 646 136	
-därav IT-kostnader	-195 802	0	-195 802	-195 802	0	-193 481	
Verksamhetsbidrag	-11 915 396	0	-11 915 396	-11 810 878	104 518	-11 530 656	
Landskapsandelar och kompensationer	2 620 401	0	2 620 401	2 622 400	1 999	2 606 856	
Årsbidrag	-9 294 995	0	-9 294 995	-9 188 478	106 517	-8 923 800	
Avskrivningar och nedskrivningar	-39 005	0	-39 005	-38 955	50	-33 357	
Planenliga avskrivningar	-39 005	0	-39 005	-38 955	50	-33 357	
Årets resultat	-9 334 000	0	-9 334 000	-9 227 433	106 567	-8 957 157	
Årets överskott (underskott)	-9 334 000	0	-9 334 000	-9 227 433	106 567	-8 957 157	

på 220 000 euro. Genom omdisponeringar av lönekostnaderna kunde medel avsättas för en nödvändig uppgradering av skolornas nätverk till en kostnad av 40 000 euro. Datautrustning i form av läsplattor och bärbara datorer till ett värde av 97 000 kunde också införskaffas. Den nya datautrustningen ersätter gammal uttjänt utrustning.

Medborgarinstitutet har under året haft 2 vakanta tjänster under ett halvt år, i och med en pensionering och att Medis nya rektor innehade en lärartjänst som inte besatts. Detta är till stor del förklaringen till att budgeten underskreds med 58 842 euro.

Utfall drift och investeringar

Det ekonomiska resultatet för hela bildningsnämnden är 106 567 euro bättre än budgeterat. Konkurrenskraftsavtalet gav bildningssektorn en minskning av lönekostnader

I bildningskansliets budget återfinns rubriken köp av kommunala samfund, vilket är skolplatser som köps av andra utbildningsanordnare. Denna post har blivit 117 605 euro dyrare än budgeterat.

Ekonomisk hållbarhet:

Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande.

- Antalet företag med hemort Mariehamn ska öka jämfört med indexåret 2016
- Befolkningsstillväxten i staden ska öka till i genomsnitt 1 procent eller 116 personer per år.
- Invånarnas betyg på staden som plats att leva på ska förbättras.

Aktiviteter

Grundskolan bibehåller sin kvalitet på undervisningen genom att bibehålla timresursen. Detta möjliggör små klasser.

- Timresursen har bibehållits i stadens skolor under år 2017, vilket har gjort att också undervisningens kvalitet kunnat upprätthållas på samma nivå som tidigare.

Mariehamns skolor marknadsförs på mässor och positiv information om skolorna läggs på stadens hemsida.

- Stadens skolor har marknadsförts på rekryteringsmessa i Sverige. Mässan riktade sig specifikt till psykologer. Pressinformation har lämnats ut från skolorna i samband med aktiviteter som varit positiva.

Medis många kurstimmar och kursutbudets bredd bidrar till att göra Mariehamn intressantare.

- Kursutbudets bredd och antalet kurstimmar har förverkligats enligt plan och målsättningen har uppfyllts.

Staden ska ha en stabil ekonomi.

- Stadens lånebörda ska minska till att underskrida 25 miljoner euro.
- Stadens resultat före avskrivningar (årsbidrag) ska i genomsnitt, sett över mandatperioden, vara högre än investeringsnivån.
- Skattebasen år 2019 i Mariehamn ska efter inflationsjustering ha ökat med minst 6 procent jämfört med indexåret 2016.

Aktiviteter

Bildningssektorn skall iakta god budgetdisciplin.

- Bildningsnämndens budget för 2017 har hållits.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.

- Medarbetarindex för staden som helhet ska öka till att överstiga 80.
- Ledarskapsindex för staden ska öka till att överstiga 77.
- Sjukfrånvaron inom stadens verksamheter ska minska till högst 4 %.

Aktiviteter

Fortbildningsanslagen bibehålls på samma nivå som 2016.

- Fortbildning har genomförts med de avdelade medlen.

En fast tjänst som lärare i språk inrättas på Medis istället för att anställa timlärare årsvis. Denna tjänst är speciellt för svenska för inflyttade.

- Språklärartjänsten är tillsatt.

Social hållbarhet:

Invånarnas bedömning av stadens verksamheter ska förbättras från 68,5 år 2015.

- Antal undanröjda fysiska hinder skall vara fler än under indexåret 2016.
- Antalet e-tjänster som staden erbjuder ska öka jämfört med år 2016.

Aktiviteter

Fritidshem hålls öppna under skollov.

- Under sommaren 2017 har ett fritidshem hållits öppet och föräldrar har använt sig av denna service. Det nya för året har varit att föräldrar, vars barn slutat på daghemmen under sommaren, kunnat låta sina blivande skolbarn börja på fritidshemmen en vecka före skolstart istället för att barnen skulle återgå till daghemmen. Denna nyordning har utfallit väl och fritidshemspersonalen har kunnat skola in ett flertal blivande skolbarn på ett lugnare sätt.

Medis kursutbud är brett och tilltalar många.

- Medis breda kursutbud har gett många Mariehamnare möjligheten att hitta en kurs som de önskat gå. Man har också själv kunnat önska kurser hos Medis och har det blivit tillräckligt många som önskat och anmält sig till en speciell kurs så har den genomförts.

Undervisning ges i svenska som andraspråk vid stadens alla skolor.

- Alla stadens skolor har gett undervisning i svenska som andraspråk.

Generell information om grundskolan finns på flera språk.

- Landskapsregeringen har sammanställt generell information om skolan på ett flertal språk.

Ytterligare två speciallärare anställs.

- Speciallärarna har anställts.

Delaktighet och engagemanget i staden skall vara högt.

- Valdeltagandet i kommunalvalet 2019 ska öka i förhållande till 64,4 % i valet 2015.
- Invånarnas bedömning av sina möjligheter till inflytande på stadens verksamheter och beslut ska förbättras.
- Antal tvärsektoriella samarbeten inom staden och samarbeten med andra kommuner, föreningar och näringsliv.

Aktiviteter

Elevråden i skolorna hörs och görs delaktiga i angelägenheter som berör dem.

- Elevråden har hörts kontinuerligt under året. I december 2017 beslöt bildningsnämnden att elevrepresentanter från stadens åk 7-9 skulle utses och delta i bildningsnämndens möten. Elevrepresentanterna har yttranderätt men inte rösträtt. De deltar inte heller i behandlingen av konfidentiella ärenden.

Föräldrainsformation ges, förutom via personliga möten och samtal, via Fronter och Wilma. Appar

finns för de båda som underlättar kommunikationen.

- Föräldrainsformation har getts på ett flertal sätt. Under året har en enkät bland lärarna genomförts där det framkom att lärplattformen Fronter är svår att använda. Samma uppfattning har föräldrar gett uttryck för. Byte av lärplattform har utretts och en möjlighet är att börja använda lärplattformen showbie istället, som upplevs enklare att använda av de som under en period provat den.

Kursevärderingar görs kontinuerligt vid Medis.

- Kursutvärderingar har skett och dessa bidrar till att förbättra verksamheten.

Ett åländskt kursmaterial där man lär känna lokalsamhället produceras för nyinflyttade med annat modersmål i samarbete med landskapsregeringen och EU.

- Produktion av kursmaterial har pågått enligt plan med projektanställd personal.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.

- Den öppna arbetslöshetsgraden bland ungdomar under 25 år i Mariehamn ska minska jämfört med år 2016.
- Det upplevda hälsotillståndet bland eleverna i grundskolan ska förbättras.
- Andelen elever som upplever att de är utsatta för mobbing ska minska.
- Invånarnas värdering av trygghet i staden skall förbättras.

Aktiviteter

Anti-mobbingsarbetet och dess förebyggande insatser betonas i skolorna.

- Anti-mobbing arbetet har genomförts inom ramen för KiVa-programmet. Strandnäs skola har tillsatt en arbetsgrupp som sett över innehållet i de sk KiVa lektionerna. Temadagen LikaOlika i Övernäs och Strandnäs har genomförts och varit mycket uppskattat av elever och personal. Stadens Hem & Skolaföreningar har

engagerats i arbetet mot mobbing och kommit med förslag på vilka insatser föreningarna och föräldrarna kan göra. Detta diskuterades på det gemensamma mötet med bildningsnämnden under våren. En genomgång av forskningsläget kring befintliga anti-mobbingprogram har gjorts och det kan konstateras att det inte finns något enskilt anti-mobbingprogram som passar alla individuella fall. Att det program man beslutat sig för används på rätt sätt av engagerad, motiverad och kunnig personal är den största framgångsfaktorn.

Under hösten 2017 har man vid Strandnäs skolas åk 7-9 haft besök av företrädare för näringslivet och offentliga sektorns arbetsgivare. Eleverna informerades om vilka regler för uppförande som finns ute i arbetslivet och vilka konsekvenserna blir om man inte följer dessa.

Övernäs åk 7-9 har haft ett gemensamt möte med vårdnadshavare, elever och personal med målet att gemensamt arbeta fram ett handlingsprogram mot sexuella trakasserier. Handlingsprogrammet har färdigställts.

I Strandnäs åk 1-6 har andelen elever som upplevt sig mobbade minskat från 9 % år 2016 till 4 % våren 2017, när mätningen gjordes.

I Strandnäs åk 7-9 har andelen som upplevt sig mobbade minskat från 8 % år 2016 till 3 % våren 2017.

I Övernäs åk 1-6 har andelen elever som upplevt sig mobbade minskat från 14 % år 2016 till 6 % våren 2017.

I Övernäs åk 7-9 har andelen elever som upplevt sig mobbade minskat från 8 % år 2016 till 7 % år våren 2017.

I Ytternäs har andelen elever som upplevt sig mobbade ökat från 7 % våren 2016 till 8 % våren 2017.

Trygghetskameror installeras i skolornas korridorer. Åk 7-9 byggnadernas korridorer prioriteras.

- Registeranmälningar i enlighet med lagens föreskrifter har gjorts för att kunna sätta upp trygghetskameror i Övernäs och Strandnäs åk 7-9 byggnader. I Övernäs är ledningar dragna och platser för kameror finns. I Övernäs finns

kameror redan vid ingångarna som kan aktiveras, men inte inne i byggnaden ännu. De filmer som sparas kommer att raderas efter ett par veckor och det kommer inte vara möjligt att komma åt filmerna via internet. Rektor och biträdande rektor kan tillsammans se filmerna vid behov.

I Medis kursutbud återfinns program för hälsa och motion.

- Kursprogrammet har innehållit kurser för hälsa och för att främja motionsaktiviteter.

Regelbunden pulsträning införs med början för grundskolans åk 7, i syfte att förbättra hälsotillstånd och inläring.

- Pulsträning i åk 7 är schemalagda och aktiviteten har inletts i stadens skolor. Pulsträning hålls främst i syfte att främja elevers inläring, i andra hand kommer de rent hälsofrämjande effekterna.

Skolorna deltar i Tobakskampen.

- Programmet kallas Tobaksfri duo och innebär att man gör upp avtal med vårdnadshavare och barn i åk 6 att de ska avhålla sig från bruk av tobak. Programmet finns i samtliga skolor och är ett samarbetsprojekt med Folkhälsan.

Starka barn projektet för åk 1-2 startar i Strandnäs med målsättningen att alla stadens skolor ska delta i projektet. Barn aktiveras utanför skoltid.

- Projektet starka barn har genomförts i stadens skolor under året. Projektet finansieras av Ålands Idrott och genomförs i åk 2, där eleverna efter skoltid har fysiska aktiviteter. Projektet har varit mycket uppskattat.

Att ett flerårigt antimobbingsprogram tas fram och presenteras för stadsfullmäktige. Programmet måste innehålla mätbara mål och målsättningen är att eliminera all mobbing i stadens skolor.

- Det kan konstateras att bildningsnämndens ekonomiska resurser inte räcker för att skapa ett evidensbaserat anti-mobbingsprogram som skulle göra det möjligt att jämföra mobbing situationen med andra skolor. KiVa-programmet är utarbetat av forskare på fastlandet. Ett 20-tal forskare arbetade hel eller deltid med programmet under 3 år.

Kostnaden för att ta fram det evidensbaserade programmet var 1,9 miljoner euro. De personella resurserna finns inte heller varken i Mariehamn eller på Åland i övrigt.

Skulle ett eget program skapas vore stadens skolor de enda som sannolikt använde programmet, vilket skulle medföra att en jämförelse endast kunde göras mellan stadens skolor.

Vidare konstateras att de framgångsfaktorer som en svensk utredningen påvisar finns i stadens skolor. Det nuvarande anti-mobbingprogrammet KiVa har brett stöd i organisationen och implementeringen av nya program tar flera år och kräver betydande utbildningsinsatser. De kritiserade KiVa-lektionerna håller på att omarbetas för att bli mer aktuella och relevanta. För att kunna göra egna årliga uppföljningar skulle datasystem behöva skapas och att administrera egna system skulle kräva extra personalresurs.

Kulturell hållbarhet:

Invånarna ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv.

- Invånarnas bedömning av fritidsmöjligheter i staden skall förbättras.

Aktiviteter

Antalet budgeterade kurstimmar inom den ordinarie kursverksamheten vid Medis är minst 8 000.

- Den planerade mängden kurstimmar har hållits och målet uppfyllts.

Staden vårdar sin kulturhistoria och främjar det samtida kulturutövandet.

- Antal egna och samproducerade kultur- och kulturarvsfrämjande evenemang ökar jämfört med 2016.
- Antal insatser för vård av kulturarv och kulturturism ökar jämfört med 2016.

I Medis kursutbud finns kurser som stöder stadens målsättning.

- Medis har haft ett brett kursutbud och under ett läsår har kurser som stöder stadens målsättningar givits.

Staden mår om värdefulla kontakter och samarbeten.

- Staden omvärderar sina externa kontakter i syfte att delta i samarbeten och evenemang som ger mervärde för staden utgående från övriga målsättningar.

Aktiviteter

Medis samarbeten med landskapsregeringen fortsätter.

- Medis ansvarar för SFI utbildning som finansieras av Landskapsregeringen. Medborgarinstitutet har lämnat anbud på uppdrag kontinuerligt och fått uppdrag. Under hösten fick Medis exempelvis uppdraget att sköta utbildningen "svenska i arbetet".
- Medis ger anbud för att sköta undervisning i svenska för inflyttade och medverkar i MIK-projektet (medie och informationskunnighet)

Skolplatser i Övernäs skola erbjuds till Jomala.

- Skolplatser främst i Övernäs skola har erbjudits Jomala och Lemland under våren 2017. Vid Övernäs finns utrymme för fler elever. Stadens skolor tar emot enskilda elever från flera åländska kommuner som av olika anledningar önskar fullgöra sin skolgång i stadens skolor.

Miljömässig hållbarhet:

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.

- Fortsatt ISO 14001 certifiering samt godkänd årlig ISO 14001 auditering.
- Uppfyllda miljömål, genom verkställande av årliga miljöhandlingsplaner.

Aktiviteter

Miljöcertifierade läromedel används i så hög grad som möjligt.

- Läromedelupphandlingen och leveranser av läromedel för läsåret har genomförts. Många läroböcker är miljöcertifierade.

Skolornas tävlingar för att minska matsvinnet hålls.

- Avdelningen för kostservice anordnar tävlingar och mätningar av matsvinnet. De resultat som presenterats under våren 2017 visar att skoleleverna och skolköken är väldigt duktiga på att minimera matsvinnet.

Mängden ekologiska livsmedel i skolorna ökas.

- Avdelningen för kostservice ökar den ekologiska andelen livsmedel i stadens skolor. Bildningsnämnden budgeterade för ökade kostnader. Andelen ekologiska livsmedel uppgår till 35 %.

Bildningsnämnden är positiv till energieffektiverande lösningar vid stadens skolor.

- Kontakt har tagits med Mariehamns energi där det framförts att bildningsnämnden önskar ett samarbete. Rent konkret föreslås att Mariehamns energi placerar solceller på, i första hand Ytternäs skola och säljer energin direkt till fastigheten. Detta förfaringsätt är brukligt på fastlandet och i Sverige. Frågan utreds av Mariehamns energi.

Skolornas läroplaner stödjer målet om miljömässig hållbarhet.

- Arbetet för främjandet av miljömässig hållbarhet är ett pågående arbete i grundskolorna och görs i enlighet med den gällande läroplanens intentioner.

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val.

- Invånarnas bedömning av stadens insatser för att invånarna skall kunna leva miljövänligt skall förbättras.

Aktiviteter

I Medis kursutbud återfinns kurser som stödjer målsättningen.

- I Medis kursutbud under läsåret har funnits kurser som stödjer stadens målsättning.

Nyckeltal

	Budget 2017	Bokslut 2017	Bokslut 2016
GRUNDSKOLA			
Elever i Ytternäs skola	244	242	242
Elever i Strandnäs skola	407	413	406
Elever i Övernäs skola	414	418	402
Kostnad per elev i stadens grundskolor, brutto	11 304	10 983	10 830
Kostnad per elev i stadens grundskolor, netto exkl ls-andelar	10 158	9 714	9 737
Elever i specialskolor	8	12	8
Kostnad per elev i specialskolor, brutto	52 037	38 738	45 171
Elever i annan kommun	2	4	4
Elever i ersättande skolor	0	0	2
Elever som fullgör läroplikten hemma	6	8	6
Elever i stadens skolor	1 064	1 074	1 050
Elever från annan kommun i stadens skolor	100	105	90
Elever utanför stadens skolor	16	24	20
Läropliktiga mariehamnare	981	992	980
Kostnad per elev totalt, brutto	11 297	11 205	11 047
Kostnad per elev totalt, netto	10 149	9 991	9 931
Kostnad per elev, netto inkl ls-andelar	7 723	7 860	7 758
Nettokostnad per invånare, grundskola	935	939	918
FRITIDSHEM			
Barn i stadens fritidshem	181	144	145
Barn från annan kommun i stadens fritidshem	24	16	14
Konstaterade mobbningsfall	-	25	-
Uppklarade mobbningsfall	-	25	-
MEDBORGARINSTITUT			
Undervisningstimmar inom ordinarie kursutbud vid Medborgarinstitutet	8 000	9 283	8 985
Undervisningstimmar inom ordinarie kursutbud vid Medborgarinstitutet i Mariehamn	5 900	6 969	6 724
Undervisningstimmar inom ordinarie kursutbud vid Medborgarinstitutet i samarbetskommunerna	2 600	2 354	2 261
Undervisningstimmar inom uppdragsutbildningen vid Medborgarinstitutet	3 450	7 128	7 769
Undervisningstimmar inom EU-projekt vid Medborgarinstitutet *	400	68	-
Bruttokursdeltagare ordinarie kursutbud i Mariehamn	2 850	2 620	2 705
Bruttokursdeltagare ordinarie kursutbud i samarbetskommunerna	2 850	2 958	2 621
Kvinnliga bruttokursdeltagare ordinarie kursutbud	4 750	4 568	4 385
Manliga bruttokursdeltagare ordinarie kursutbud	950	1 010	941
Bruttokursdeltagare uppdragsutbildningen	270	478	502
Bruttokursdeltagare EU-projekt	16	34	
Bruttokursdeltagare i svenska	380	282	451
Nettokostnad per undervisningstimme vid Medborgarinstitutet	-55	-41	-39

*Enligt ursprunglig plan skulle projektet startat tidigare och fler timmar därför kunnat hållas

Kultur- och fritidsnämnden

Nämndordförande: Barbro Sundback

Kultur- och fritidsdirektör: Fredrika Sundberg

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Till kultur- och fritidsnämndens ansvarsområden hör bibliotek, ungdomsverksamhet, fritidsverksamhet, idrott, kultur, evenemang, kulturarv samt museiverksamhet.

Nämnden ska genom samarbete med föreningar i staden skapa förutsättningar för ett mångsidigt och rikt kulturliv, diversifierad idrottsverksamhet och hälsofrämjande motion samt för ett annars aktivt föreningsliv. Nämnden hanterar även ärenden som rör konstinköp.

Utöver vad som annars stadgas ankommer det på kultur- och fritidsnämnden:

Att fördela och följa upp användning av medel för understöd eller samarbetsavtal med föreningar, organisationer och enskilda konstnärer inom kultur-, idrotts- och ungdomsområdet

Att föreslå namn på gator, parker, torg och andra allmänna platser samt

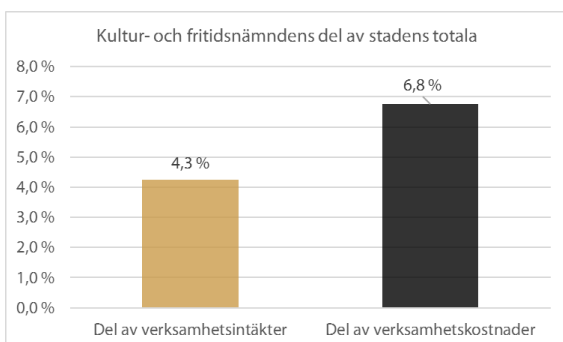
Att inköpa och förvalta konstverk för stadens räkning.

Kultur- och fritidsnämnden handhar och besluter i ärenden som enligt gällande bibliotekslagstiftning ankommer på staden.

Kultur- och fritidsnämnden

Resultaträkning

Belopp i euro	Grundbudget 2017	Ändringar i budget 2017	Budget efter ändr. 2017	Bokslut 2017	Avvikelse 2017	Bokslut 2016
RESULTAT						
Verksamhetsintäkter	1 467 201	0	1 467 201	1 623 226	156 024	1 648 625
Försäljningsintäkter	317 200	0	317 200	274 812	-42 388	265 618
Avgiftsintäkter	413 340	0	413 340	475 178	61 838	486 438
Understöd och bidrag	0	0	0	19 560	19 560	12 883
Övriga intäkter	664 903	0	664 903	779 787	114 884	804 907
Interna verksamhetsintäkter	71 758	0	71 758	73 889	2 130	78 779
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	-6 065 104	0	-6 065 104	-5 937 439	127 665	-5 992 247
Personalkostnader	-2 358 427	0	-2 358 427	-2 213 116	145 311	-2 254 190
Löner och arvoden	-1 838 760	0	-1 838 760	-1 761 021	77 739	-1 747 323
Lönebikostnader	-519 667	0	-519 667	-452 095	67 572	-506 867
Pensionskostnader	-399 823	0	-399 823	-368 591	31 232	-394 939
Övriga lönebikostnader	-119 844	0	-119 844	-83 504	36 340	-111 928
Köp av tjänster	-330 620	0	-330 620	-297 737	32 884	-279 862
Material, förnödenheter och varor	-610 436	0	-610 436	-675 317	-64 881	-688 442
Understöd	-372 412	0	-372 412	-361 509	10 903	-355 785
Övriga verksamhetskostnader	-18 845	0	-18 845	-15 862	2 983	-15 649
Interna verksamhetskostnader	-2 374 364	0	-2 374 364	-2 373 899	465	-2 398 321
-därav internhyra	-2 014 014	0	-2 014 014	-2 011 291	2 723	-2 048 010
-därav kost- och lokalservice	-183 783	0	-183 783	-183 783	0	-166 067
-därav IT-kostnader	-54 502	0	-54 502	-54 502	0	-53 855
Verksamhetsbidrag	-4 597 903	0	-4 597 903	-4 314 213	283 689	-4 343 623
Landskapsandelar och kompensationer	441 055	0	441 055	438 979	-2 076	436 515
Årsbidrag	-4 156 848	0	-4 156 848	-3 875 234	281 614	-3 907 107
Avskrivningar och nedskrivningar	-226 152	0	-226 152	-233 914	-7 762	-215 686
Planenliga avskrivningar	-226 152	0	-226 152	-231 314	-5 162	-215 686
Nedskrivningar	0	0	0	-2 600	-2 600	0
Årets resultat	-4 383 000	0	-4 383 000	-4 109 148	273 852	-4 122 793
Årets överskott (underskott)	-4 383 000	0	-4 383 000	-4 109 148	273 852	-4 122 793

Utfall drift och investeringar

Det ekonomiska resultatet för kultur- och fritidssektorn är 273 852 euro bättre än budget. Verksamhetsintäkterna är 10,6 procent (156 024 euro) högre än budget medan kostnaderna

stannade 2 procent (127 665 euro) under budgeterat.

Personalkostnaderna landar 145 311 euro under budget vilket beror på att minskningen av semesterpremie inte räknades med i budgeten och att några tjänster varit obesatta under en tid samt att arbetstagare gått ned i arbetstid jämfört med budget.

Samtliga enheter redovisar mer intäkter än budget.

Verksamhetsmässigt kan kultur- och fritidssektorn se tillbaka på ett aktivt och händelserikt år med flera nya satsningar. Ungdomsverksamheten koncentrerades till Uncan och Stallet då Tvärsan stängde efter sommaren. Ett nytt utegym öppnades i Idrottsparken och Uncan fick en klättervägg. De nya klotreturerna invigdes i Idrottsgården.

Investeringen i nytt bowlingmaskineri har varit budgeterat under åren 2016 och 2017. Projektet kom igång år 2016 men endast en liten del av budgeten användes för det året. Av den orsaken finns en budgetöverskridning för år 2017. Sett över båda åren har dock budgeten hållits. Investeringen i utegym och klättervägg har överskridit budgeten på kostnadssidan. Det totala utfallet är dock nästan 14 000 euro lägre än budgeterat eftersom investeringen även fått ett landskapsbidrag på ca 12 800 euro. Gällande byte av motionsbanornas armaturer blev kostnaderna ca 14 000 euro lägre än budgeterat samtidigt som investeringen fick ett landskapsbidrag på ca 8 400 euro vilket förklarar den positiva avvikelsen.

Ekonomisk hållbarhet:

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.

- Medarbetarindex för staden som helhet ska öka till att överstiga 80.
- Ledarskapsindex för staden ska öka till att överstiga 77.
- Sjukfrånvaron inom stadens verksamheter ska minska till högst 4 %.

Aktiviteter

Bibliotekspersonalens fortbildningsmöjligheter säkras för att upprätthålla en hög kompetensnivå.

- Studiebesök till Regionbibliotek Stockholm, Sollentuna bibliotek samt Arena Edsberg gjordes 21 september, hela personalen deltog. Personal har gått kurser om bland annat bibliotekssystemet, gallring och bokprat samt deltagit i seminarier om UX (user experience), agilt ledarskap och sociala medier.

Efterhöra personalens tankar och idéer för att öka besökstalen på anläggningarna.

- Har genomförts kontinuerligt på arbetsplatsmöten på de olika enheterna. Bland annat följande idéer från personalen har förvekligats: Utökning av isdisco i Islandia till tre tillfällen/säsong, pröva på-tillfälle för tennis och badminton i Baltichallen under hösten, besök av jultomten och After Work i Mariebad, novellcafé i biblioteket.

Idrottsanläggningarnas personal besöker Norrtälje kommuns idrotts- och fritidsförvaltning för utbyte av kunskap och erfarenheter.

- Studiebesöket genomfördes 17 maj 2017.

Social hållbarhet:

- Invånarnas bedömning av stadens verksamheter ska förbättras från 68,5 år 2015.
- Antal undanröjda fysiska hinder skall vara fler än under indexåret 2016.
- Antalet e-tjänster som staden erbjuder ska öka jämfört med år 2016.

Aktiviteter

Ökad och bättre information om Boken kommer, storstil och talböcker till grupper som berörs av den servicen.

- Information har getts via Äldreomsorg på distans. En ny affisch har tagits fram. Information om tjänster från Celia har hållits för biblioteken på Åland.

Möjligheten att ansöka om bidrag elektroniskt testas.

- Möjligheten att söka bidrag elektroniskt infördes redan hösten 2016.

Utreda möjligheter för mer-öppet i biblioteket.

- Möjligheterna att införa meröppet i stadsbiblioteket har utretts. Slutsatsen blev att det i dagsläget inte är aktuellt med en meröppetlösning men det utesluts inte för framtiden. I stället testas stadsbiblioteket från årsskiftet 2017-2018 att öka öppethållning med 5 tim/v genom att öppna kl. 9.00. Försöket utvärderas i juni 2018.

Delaktighet och engagemanget i staden skall vara högt.

- Valdeltagandet i kommunalvalet 2019 ska öka i förhållande till 64,4 % i valet 2015.
- Invånarnas bedömning av sina möjligheter till inflytande på stadens verksamheter och beslut ska förbättras.
- Antal tvärsektoriella samarbeten inom staden och samarbeten med andra kommuner, föreningar och näringsliv.

Aktiviteter

Delaktighet i bokval som ger låntagarna möjlighet att påverka bibliotekets inköp av media införs.

- Delaktighet i bokval, "Välja och vraka", försenades till följd av teknikproblem hos leverantören. I stället för under 2017 lanserades tjänsten i början av 2018.

Gårdsråd på ungdomsgårdarna en gång i månaden.

- Gårdsråd har hållits första tisdagen i månaden. På Stallet hölls gårdsråd en gång i månaden.

Ett kulturting/medborgarträff arrangeras i biblioteket.

- Den senaste medborgarträffen eller kulturtinget ägde rum för 2 år sedan i slutet av november. Planen var att genomföra ett i slutet av november 2017 mera i seminarieform med inbjuden/inbjudna föreläsare och ett program. Arrangemanget har flyttats fram till 2018.

Ungdomsbyrån utreder möjligheten att ordna ett ungdomsfullmäktige 2017.

- Ungdomsenheten koncentrerade sig under 2017 på att slå ihop Tvärsan och Uncan. Tid fanns inte för att arrangera ett ungdomsfullmäktige. En demokrati- och delaktighetsutbildning hölls för ungdomarna och den gruppen fortsätter att träffas under 2018. Frågor som tagits upp är bland annat trygghet, barnkonventionen, demokrati och inflytande.

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.

- Den öppna arbetslöshetsgraden bland ungdomar under 25 år i Mariefhamn ska minska jämfört med år 2016.
- Det upplevda hälsotillståndet bland eleverna i grundskolan ska förbättras.
- Andelen elever som upplever att de är utsatta för mobbing ska minska
- Invånarnas värdering av trygghet i staden skall förbättras.

Aktiviteter

Bygga ett nätverk för att samordna kulturaktiviteter för äldre.

- Vi har undersökt möjligheterna av att skapa ett nätverk men ser just nu varken ekonomiska eller praktiska möjligheter till ett sådant. Det skulle kräva personella resurser. Däremot föreslås en diskussion med tidningen Nyset om att inom ramen för tidningen kunna skapa en gratis evenemangsspalt där program för äldre tas med.

Aktivitetsverkstäder (maker space) för olika målgrupper arrangeras i biblioteket.

- Möjligheterna att skapa makerspaceverkstäder har undersökts. Slutsatsen är att vi i initialt inte skapar digitala verkstäder då dessa kräver teknisk utrustning som är dyr och dessutom kräver personalutbildning. I stället har en traditionell analog verkstad genomförts. När det gäller digitala makerspaceverkstäder kanske Ungdomsbyrån och Kulturenheten kunde samarbeta i framtiden och införskaffa en gemensam utrustning, som i första hand stationeras på Uncan.

Utredningen om Wiklöf Holding Arenas framtida nyttjande ges en fortsatt hög prioritet för att säkerställa att fotbolls- och friidrottsutövare fortsättningsvis ges goda verksamhetsförutsättningar i staden.

- Kultur- och fritidsnämnden har arbetat med frågan under hela 2017 genom olika utredningar och kompletteringar till beslutsunderlag. Beslut om projektet togs i stadsfullmäktige i slutet av februari 2018.

Öka antalet besökare i idrottsanläggningarna.

- En ständigt pågående process. Förvaltningen har arbetat med ärendet bland annat genom ny annons för säsongsbokningar, nyhetsbrev, utskick till alla hushåll i staden samt att Baltichallen linjerats även för badminton. Ett speciellt utskick gjordes i södra staden i samband med att öppet hus hölls i Baltichallen.

Baltichallen linjeras även för tennis.

- Genomfört.

Möjliggöra att badminton och tennis kan spelas i Baltichallen under outnyttjade tider.

- Möjligheten att spela har marknadsförts genom nyhetsbrev och stadens hemsida. Den 4 november hölls en öppet-hus-dag i Baltichallen.

Kulturell hållbarhet:

Invånarna ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv.

- Invånarnas bedömning av fritidsmöjligheter i staden skall förbättras.

Aktiviteter

Minst tre nya läsfrämjande aktiviteter som riktar sig till barn, unga och/eller vuxna.

- Bibliotekets dag, bokcirkel i samarbete med SFI på Medis samt en bokcirkel för unga i samarbete med Ålandstidningen är nya grepp som genomfördes. Novellcafé med högläsning för vuxna testades under Nordiska biblioteksveckan i november.

Utbudet av kultur ska vara varierat och stärka mångfalden.

- Mariehamn har ett rikt och varierat kulturutbud som inte minst genomförs av privata kulturbolag, föreningar och olika organisationer inom tredje sektorn. Många projekt genomförs också av eldsjälar och kulturarbetare. Kultur- och fritidssektorn stöder kulturprojekt genom att dela ut evenemangs- och projektbidrag. Under 2017 har 155 olika kulturprogram genomförts varav 128 i samarbete med andra. Evenemangen fördelar sig enligt följande: 9 utställningar, 29 barn- och ungdomsaktiviteter, 45 äldreprogram, 53 allmänkulturella program, 19 kultur i skolan.

Staden vårdar sin kulturhistoria och främjar det samtida kulturutövandet.

- Antal egna och samproducerade kultur- och kulturarvsfrämjande evenemang ökar jämfört med 2016.
- Antal insatser för vård av kulturarv och kulturturism ökar jämfört med 2016.

Aktiviteter

Biblioteket deltar i Kulturnatten 2017.

- Kulturnatten firades i biblioteket med program kring "Finland 100 år".

Arrangera Europeiska kulturmiljödagar och andra kulturarvsprogram.

- Kulturarvsprogram under 2017: Hilda Hongell-föreläsning på stadens födelsedag, samarrangemang av en utställning med stadsarkitektkontoret, detaljgeneralplan för Mariehamns centrum samt utställning och stadsvandring om Erik Bryggman.

Arrangera Unga Band 2017.

- Unga band genomfördes 25 mars 2017.

Kultur- och fritidsnämnden stöder och samarbetar med Mariehamnmuseet.

- Kultur- och fritidsnämnden har gjort ett studiebesök till Mariehamnmuseet. Flera diskussioner har hållits med representanter för museet. Nämnden har beviljat projektbidrag och kulturenheten har hjälpt till vid museet samt marknadsfört aktiviteterna så som utställning och stadsvandringar.

Skapa ett konstreglemente för konstinköp och konstnärlig utsmyckning i syfte att säkra underhåll av befintlig konst samt inköp av ny.

- Sommarungdomsjobbare påbörjade uppdateringen av stadens konstregister. Konstreglemente är under arbete och ska presenteras för nämnden under våren 2018.

Mariehamn läser 2017 - Ålands största bokcirkel där mariehamnarna lär känna sin stad genom ett skönlitterärt verk.

- "Jakthistorier" av Liselott Willén valdes som bok för projektet. I juni besökte författaren stadsbiblioteket och stadsvandringar i romanens spår arrangerades. Projektet avslutades i september med en öppen bokcirkel i biblioteket.

Staden månar om värdefulla kontakter och samarbeten.

- Staden omvärderar sina externa kontakter i syfte att delta i samarbeten och evenemang som ger mervärde för staden utgående från övriga målsättningar.

Aktiviteter

Mariehamns litteraturdagar 2017 arrangeras i samarbete med Kulturfestival på Åland.

- Mariehamns litteraturdagar genomfördes 24-26 mars 2017.

Ungdomsenheten samarbetar med flera föreningar och andra aktörer kring Unga Band 2017.

- Ungdomsenheten samarbetade bland annat med Ålands ungdomsförbund, Regnbågsfyren, Folkhälsan och Träffpunkt ungdom.

Stöda tredje sektorn och underlätta för samarbete lokalt, nationellt och internationellt.

- Kultur- och fritidssektorn samarbetar med föreningslivet genom hjälp vid olika arrangemang och via bidrag. Under 2017 beviljades exempelvis 28 projektbidrag i tre olika omgångar och 17 evenemangsbidrag. Kultur- och fritidsnämnden tog på hösten beslut om att Mariehamn ska bli medlem i Leader Åland vilket underlättar för de stadsföreningar som söker bidrag därifrån. 61 stadsföreningar beviljades grundbidrag.

Miljömässig hållbarhet:

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.

- Fortsatt ISO 14001 certifiering samt godkänd årlig ISO 14001 auditering.
- Uppfyllda miljömål, genom verkställande av årliga miljöhandlingsplaner.

Aktiviteter

En plan tas fram för att utveckla oljeuppvärmningen i Idrottsparken.

- En plan har tagits fram. Kultur- och fritidsnämnden har till år 2018 budgeterat
- 32 000 euro för annan energikälla för Idrottsparkens omklädnings- och kontorsbyggnad.

Utreda möjligheterna att införa miljömärkningen Green Key på anläggningarna.

- I verksamhetsplanen för 2018 ingår att biblioteket arbetar för att få en Green key-certifiering.

Diskutera energiinbesparingarna i anläggningarna inom nämndens verksamhetsområde.

- Detta är en process som pågår hela tiden. Byte till LED-belysning på Baltichallen gjordes i början av året och byte på motionsbanorna gjordes till hösten 2017.

Kvalitetshöjning och energieffektivisering av motionsbanor genom att ersätta kvicksilverarmaturer med LED-belysning.

- Genomfört.

Byte till LED-belysning i Baltichallen.

- Genomfört

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val.

- Invånarnas bedömning av stadens insatser för att invånarna skall kunna leva miljövänligt skall förbättras.

Aktiviteter

Kultur & fritid deltar, samarbetar och informerar aktivt om miljöfrågor och miljöprojekt.

- Kultur & fritid har på olika sätt uppmärksammat miljöfrågorna. Följande kan nämnas deltagande i Emmaus hållbarhetsfestival, utställning om Östersjön i biblioteket, miljövecka på Uncan och fågelvandring i staden.

Temavecka med miljötema på ungdomsgårdarna.

- Temaveckan genomfördes vecka 36.

Utfall nyckeltal

Lånen av medier i stadsbiblioteket sjönk under 2017 i motsats till 2016 då de ökade något. Även besöken minskar. Samarrangemangen ökade under året och totalt var kulturenheten involverad i 155 olika kulturprogram.

Besöken till våra idrottsanläggningar minskade men ligger över målet för 2017. Minskningen i Idrottsgården kan förklaras med att bowlinghallen var stängd när den nya utrustningen installerades. Bollhalla är den anläggning där besöken ökat mest. Glädjande har deltagandet i fritidsverksamheten i skolorna ökat.

Nyckeltal

	Budget 2017	Bokslut 2017	Bokslut 2016
Utlån totalt	212 000	204 662	215 950
Besök på huvudbibliotek	210 000	195 202	201 349
Samarrangemang	110	128	94
Besök Idrottsgården	56 000	60 721	65 834
Besök Islandia	43 200	47 474	49 102
Besök Baltichallen	37 300	35 317	38 613
Besök Bollhalla	30 500	37 835	34 635
Besök Ridanläggningen	11 100	10 550	10 494
Besök fritidsverksamhet i skolorna	8 700	12 222	11 219
Besök ungdomsverksamhet	18 000	18 621	19 538
Besök utomhusanläggningar	80 900	83 527	87 515
Besök Wiklöf Holding Arena	21 400	21 593	21 602
Besök Mariebad	110 000	104 674	106 247
Besökare sammanlagt	417 100	432 534	444 799

Investering	Total budget 2017	Grundbudget 2017	Ändr. i budget 2017	Budget eft. ändr. 2017	Bokslut 2017	Avvik. bok-bud 2017	Utfall tidigare år	Utfall totalt
KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN								
Inkomster	90 375		0	90 375	130 282	39 907		
Utgifter	-319 000		0	-319 000	-345 821	-26 821		
Totalt	-228 625		0	-228 625	-215 539	13 086		
44181 Möbler till stadsbiblioteket								
Inkomster	0		0	0	0	0		
Utgifter	-30 000		0	-30 000	-29 050	950		
Netto	-30 000		0	-30 000	-29 050	950		
47135 Bowlingmaskiner								
Inkomster	120 500	90 375	0	90 375	109 067	18 692	0	109 067
Utgifter	-250 000	-175 000	0	-175 000	-218 333	-43 333	-383	-218 716
Netto	-129 500	-84 625	0	-84 625	-109 266	-24 641	-383	-109 649
47143 Utegymsanläggningen o klättrvägg								
Inkomster	0		0	0	12 823	12 823		
Utgifter	-66 000		0	-66 000	-64 871	1 129		
Netto	-66 000		0	-66 000	-52 048	13 952		
47274 Motionsbanor, byte av armaturer								
Inkomster	0		0	0	8 392	8 392		
Utgifter	-48 000		0	-48 000	-33 567	14 433		
Netto	-48 000		0	-48 000	-25 175	22 825		

Infrastrukturnämnden

Nämndordförande: Jessy Eckerman

Infrastrukturdirektör: Kai Söderlund

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Infrastruktursektorn är indelad i tre avdelningar: räddningsverket, fastighetsavdelningen och samhällstekniska avdelningen. Som stöd för verksamheten finns ett kansli innefattande administration, ekonomistöd och kundservice. Sektorns verksamhetsområde inkluderar:

- räddningsverksamhet innefattande operativ räddningstjänst, ambulanssjukvård, förebyggande arbete mot bränder och olyckor, brandskyddsutbildning, befolkningskyddsplanering, Strandnäs FBK samt räddningsmyndighetsfunktionen i sex samarbetskommuner
- planering, byggande samt drift och underhåll av stadens fastigheter

- allmänna områden, parker och grönområden och specialobjekt
- gator, gc-vägar och trottoarer och andra trafikleder samt parkeringsövervakning och kollektivtrafik
- VA-ledningsnät och reningsverk för staden och sex samarbetskommuner
- utförande av mättningsförrättningar och förande av fastighetsregister, karthantering samt beredning av ärenden gällande markinköp, försäljning och arrende.

Infrastruktursektorn erbjuder alla mariehamnare och besökare en trygg och välkött stad med en väl fungerande infrastruktur dygnet runt. Sektorn tillhandahåller ändamålsenliga, väl underhållna och energieffektiva lokaler. Verksamheten bedrivs med hjälp av en samarbetsvillig och kunnig personal i samråd med entreprenörer eller andra aktörer.

Infrastruktursektorn upprätthåller en räddningstjänst och ambulanssjukvård med god utryckningsberedskap och en hög servicenivå, vilket gör att de som bor och vistas i Mariehamn kan känna sig trygga. Det förebyggande arbetet görs i samarbete med fastighetsägare och verksamhetsidkare och en högkvalitativ utbildning erbjuds i samarbete med Ålands sjösäkerhetscentrum.

Infrastruktursektorn förser stadens olika verksamheter med ändamålsenliga lokaler och sköter och underhåller fastigheterna så att deras värde består eller förbättras samtidigt som reparations- och underhållskostnaderna och energianvändningen minskas.

Infrastruktursektorn erbjuder ett varierat utbud av tomter för ny bosättning och tillhandahåller attraktiva och säkra gatu- och parkanläggningar samt fritidsområden. Gator, gc-vägar och trottoarer planeras och underhålls på ett sådant sätt att trafiksäkerheten förbättras. Både drift- och

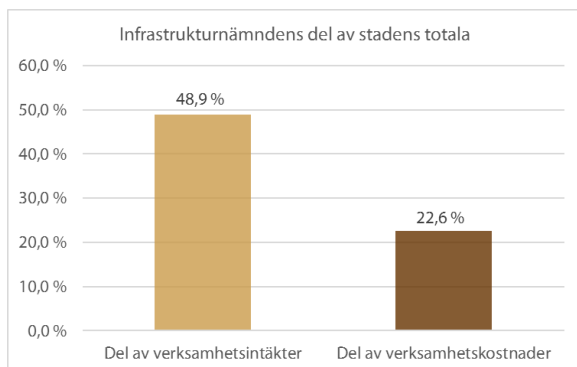
reinvesteringsprojekt genomförs med tanke på långsiktighet och god driftkostnadseffektivitet.

Sektorn erbjuder en miljö och handikappanpassad kollektivtrafik som utgör ett alternativ till bilen. Kartinformationen är behovsanpassad, korrekt och den upprätthålls med modern utrustning. Nya kartprodukter utvecklas såväl för stadens behov som för externa användare. Sektorn levererar ett rent vatten utan avbrott till abonnenterna, tar emot avloppsvattnet i staden och från samarbetskommuner och renar det bättre än vad tillståndsmyndigheterna kräver samt kontrollerar att dagvattnet inte påverkar vattnen kring staden skadligt.

Infrastruktursektorn övervakar stadens fysiska miljö tillsammans med samarbetspartners, bland annat landskapsregeringen, och vidtar åtgärder för att skydda miljön och reducera skadliga utsläpp.

Infrastrukturnämnden

Resultaträkning	Grundbudget	Ändringar i	Budget efter	Bokslut	Avvikelse	Bokslut
Belopp i euro	2017	budget 2017	ändr. 2017	2017	2017	2016
RESULTAT						
Verksamhetsintäkter	18 955 291	0	18 955 291	18 635 028	-320 262	19 009 905
Försäljningsintäkter	5 902 496	0	5 902 496	5 901 184	-1 312	6 021 738
Avgiftsintäkter	47 151	0	47 151	61 730	14 579	63 748
Övriga intäkter	2 029 528	0	2 029 528	1 928 328	-101 200	2 061 327
Interna verksamhetsintäkter	10 976 116	0	10 976 116	10 743 786	-232 329	10 863 091
Tillverkning för eget bruk	180 173	0	180 173	245 758	65 585	291 851
Verksamhetskostnader	-20 174 892	-100 000	-20 274 892	-19 878 889	396 002	-20 024 461
Personalkostnader	-6 369 364	0	-6 369 364	-6 059 576	309 788	-6 366 575
Löner och arvoden	-4 959 748	0	-4 959 748	-4 820 929	138 819	-4 964 488
Lönebikostnader	-1 409 616	0	-1 409 616	-1 238 647	170 969	-1 402 087
Pensionskostnader	-1 085 596	0	-1 085 596	-1 006 792	78 805	-1 082 295
Övriga lönebikostnader	-324 020	0	-324 020	-231 856	92 164	-319 792
Köp av tjänster	-2 680 443	-146 307	-2 826 750	-3 260 236	-433 486	-2 849 041
Material, förnödenheter och varor	-3 800 929	-63 666	-3 864 595	-4 366 756	-502 161	-4 235 244
Understöd	-20 575	0	-20 575	-42 236	-21 661	-18 473
Övriga verksamhetskostnader	-1 236 939	109 973	-1 126 966	-343 537	783 429	-505 827
Interna verksamhetskostnader	-6 066 641	0	-6 066 641	-5 806 549	260 093	-6 049 301
-därav internhyra	-887 963	0	-887 963	-887 963	0	-887 963
-därav kost- och lokalservice	-111 486	0	-111 486	-112 561	-1 075	-101 075
-därav IT-kostnader	-130 252	0	-130 252	-130 252	0	-128 708
Verksamhetsbidrag	-1 039 428	-100 000	-1 139 428	-998 104	141 325	-722 704
Årsbidrag	-1 039 428	-100 000	-1 139 428	-998 104	141 325	-722 704
Avskrivningar och nedskrivningar	-4 540 572	0	-4 540 572	-4 505 063	35 509	-4 468 375
Planenliga avskrivningar	-4 540 572	0	-4 540 572	-4 505 063	35 509	-4 468 375
Årets resultat	-5 580 000	-100 000	-5 680 000	-5 503 166	176 834	-5 191 080
Årets överskott (underskott)	-5 580 000	-100 000	-5 680 000	-5 503 166	176 834	-5 191 080

Utfall drift och investeringar

Kansliet, drift

Kansliet visar ett plusresultat om 52 100 euro. Förväntade inbesparingar på grund av konkurrenskraftsavtalet uppnåddes under personalkostnader.

Räddningsverket, drift

Räddningsverket visar ett minusresultat om 39 600 euro. Huvudorsakerna är att intäkterna från utbildningsverksamheten sjönk drastiskt och ett högt antal långtidssjukskrivningar. Intäkterna från utbildningsverksamheten för rekordåret 2016 var 430 000 euro och sjönk till 200 000 euro för år 2017. Budgeten baserades på intäkter om 250 000 euro eftersom det fanns kännedom om att efterfrågan skulle sjunka drastiskt, men även detta visade sig vara för högt. Den höga sjukskrivningsgraden gav en överskridning om 35 000 euro netto på personalkostnaderna. Kontona för övertid och vikarier överskreds med cirka 130 000 euro (inklusive lönebikostnader). Detta komparerades med högre sjukförsäkringsintäkter från FPA samt de kostnadsinbesparingar som konkurrenskraftsavtalet medförde.

Räddningsverket, investeringar

Under året slutfördes ombyggnaden av den gamla stegbilen till lastväxlare och byggnation av kemikalieskyddscontainer. Inredningen av den sistnämnda gjordes i egen regi med ett mycket lyckat resultat med små medel. Projektet underskred budget med 5 800 euro tack vare att understödet från brandskyddsfonden blev högre än budgeterat.

Medlen för transportbilen överfördes till 2018 på grund av sen leverans.

Fastighetsavdelningen, drift

Fastighetsavdelningen visar ett plusresultat om 72 600 euro till stor del beroende på uteblivna investeringar och därmed lägre kostnader för räntor och avskrivningar samt att driftsingenjörstjänsten inte var besatt under hela året. Utfallet för de så kallade konsumtionsutgifterna underskred budgeten med cirka 58 000 euro.

Under året genomfördes totalt 57 stycken driftsprojekt. Till Pondus inkom 1 192 stycken meddelanden om önskade åtgärder.

Fastighetsavdelningen, investeringar

Investeringsanslagen vid Mariebad blev inte fullt ut använda eftersom större åtgärder behöver vidtas i samband med en renovering som är planerad att genomföras under 2019.

Samhällstekniska avdelningen, drift

Samhällstekniska avdelningen exklusive VA-verket visar ett minusresultat om 42 900 euro medan VA-verket visar ett resultat om plus 497 200, vilket är 134 600 bättre än budgeterat. Infrastrukturen erbjöd vid årsskiftet 18 egnahemstomter och 14 övriga tomter för byggnation. Utöver dessa är sammanlagt 14 egnahemstomter och 5 övriga reserverade. Information om sektorns aktiviteter tillhandahölls kontinuerligt på hemsidan. Stadens gat-, park- och allmänna områden samt tillhörande anläggningar hölls i relativt bra skick. Ett extra anslag på 100 000 euro vid slutet av året bidrog till att en del extra anskaffningar kunde göras för förnyelse av sopkärl, lekredskap och julbelysning samt utrustning för ogräsbekämpning. Anslaget kom för sent för att kunna utnyttjas fullt ut. Trafiksäkerheten för samtliga trafikanter och speciellt för den lätta trafiken i centrum förbättrades genom färdigställandet av den första etappen av Ålandsvägens ombyggnad. Antalet passagerare i kollektivtrafiken var 72 088 vilket är cirka 6 % lägre än året förut. En plan togs fram för förnyande av stadens höjd- och koordinatsystem och en anskaffning av nytt instrument för GNSS-mätning (Global Navigation Satellite System) påbörjades. Kartor och registeruppgifter var tillgängliga via webbläsare på stadens interna nät och en uppdaterad karta med olika lager var tillgänglig på stadens hemsida.

I enlighet med fullmäktiges budgetbeslut inleddes planeringen och projekteringen av miljöförbättrande åtgärder för grönområden norr om Svibyiken och vid Nabben.

Planeringen görs i samarbete med stadens miljösamordnare och arkitektkansli och syftet är att ta fram nya förslag till mångfunktionella våtmarker. I arbetet ingick kompletterande provtagningar.

Vattentjänster till abonnenterna inom det egna verksamhetsområdet höll god kvalitet, med få avbrott i samband med underhållsarbeten. Totalt renades cirka 2,5 miljoner m³ inkommande avloppsvatten (cirka 80 % flödeskapacitet) i Lotsbroverket. Mängden avloppsvatten från samarbetskommunerna var cirka 0,7 miljoner m³, vilket är cirka 27 % av det totala inkommande flödet till verket. Lotsbroverkets reningsprocess fungerade planenligt och utsläppsvillkoren i miljötillståndet uppfylldes med goda marginaler. Samtidigt är livsmedelsindustrins andel av belastningen av närings- och syreförbrukande ämnen i det inkommande avloppsvattnet hög (cirka 20 %), vilket innebär att verket till den här delen ligger nära den teoretiskt beräknade högsta dimensionerande belastningen.

Högsta förvaltningsdomstolen avslag i två beslut av den 19.10.2017 Varggropens sands besvär över marknadsdomstolens beslut gällande infrastrukturnämndens beslut av den 26.8.2015 om upphandling av ramavtal dels för arbetsmaskiner och transporttjänster och dels för krossgrus.

Högsta förvaltningsdomstolen upphävde i beslut av den 2.6.2017 ett tidigare beslut av Ålands Förvaltningsdomstol efter besvär från Delfensdal Kom Ab om anbud på transport och behandling av avvattnat rötslam och konstaterade att infrastrukturnämndens ursprungliga upphandlingsbeslut av den 19.11.2013 var korrekt.

Samhällstekniska avdelningen investeringar

Det sammanlagda utfallet för avdelningens investeringar exklusive VA-verket visar ett överskott om 1,086 miljoner euro. Det stora överskottet är främst resultatet av uteblivna investeringar om totalt 1,005 miljoner euro för bostadsområde som inte förverkligades, GC-väg vid Östernäsvägen samt maskiner, då leverans av en beställd hjullastare försenades till januari 2018. Investering utfallet för anslaget VA-verket överskreds med 67 300 euro, främst med anledning av ökade kostnader för projekt Ålandsvägen och Ringvägen samtidigt som två projekt (Östernäsvägen och Apalängen) inte kunde startas.

Ekonomisk hållbarhet:

Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande.

- Antalet företag med hemort Mariehamn ska öka jämfört med indexåret 2016
- Befolkningstillväxten i staden ska öka till i genomsnitt 1 procent eller 116 personer per år.
- Invånarnas betyg på staden som plats att leva på ska förbättras.

Aktiviteter

Information om lediga tomter hålls uppdaterad på stadens hemsida. Infokampanj på Facebook görs vår och höst.

- Pågående och sköts fortlöpande av mätningseenheten.

Uthyrning av p-platser marknadsförs i parkeringsgaragen.

- Infotavlor gällande uthyrning av p-platser är placerade i Miramar och Nyfahlers.

Armaturer i stadens gatubelysning moderniseras i syfte att förbättra belysningen.

- Största delen av stadens gamla kvicksilverarmaturer (driftprojekt 50717) är nu utbytta. En del korta avsnitt kvarstår som byts med medel för gatubelysningen i driftbudgeten inom några år.

Med kontinuerligt underhåll kan trivsamma skolor och daghem erbjudas.

- De skolor och daghem vars ventilationsrengöring var inplanerad för 2017 har genomförts. Inomhusmiljön på Väktars daghem har sanerats. Befintliga utrymmen i Strandnäs Södra har byggts om för att få fram mera klassutrymmen. Innertak och belysningen i entren vid Strandnäs södra har förnyats.

Staden ska ha en stabil ekonomi.

- Stadens lånebörda ska minska till att underskrida 25 miljoner euro.
- Stadens resultat före avskrivningar (årsbidrag) ska i genomsnitt, sett över mandatperioden, vara högre än investeringsnivån.
- Skattebasen år 2019 i Mariehamn ska efter inflationsjustering ha ökat med minst 6 procent jämfört med indexåret 2016.

Aktiviteter

Byggnader som inte behövs för stadens egen verksamhet avyttras. Infrastrukturnämnden ombesörjer egna planeringsförslag för att snabba upp processen.

- Försäljning av Mariegård har förberetts men inte kunnat förverkligas. Anhållan om ändring av stadsplan för Strandnäs gård är inlämnad. Efter olika utvärderingar och hörande av de boende vid Lärbostäderna som upplevde att den uppskattade hyran efter en renovering skulle bli för dyr så var det mest ekonomiskt fördelaktigt att riva fastigheten.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.

- Medarbetarindex för staden som helhet ska öka till att överstiga 80.
- Ledarskapsindex för staden ska öka till att överstiga 77.
- Sjukfrånvaron inom stadens verksamheter ska minska till högst 4 %.

Aktiviteter

Regelbundna arbetsplatsmöten hålls.

- Kansliet: Sju möten enligt planen.
- Räddningsverket: Har hållits enligt plan.
- Fastighetsavdelningen: Enligt plan varje månad.
- Samhällstekniska avdelningen: Har hållits enligt planerna.

Utvecklingssamtal hålls med varje anställd.

- Kansliet: samtliga samtal har hållits.
- Räddningsverket: 50 % av avdelningens anställda har haft samtal med sin närmaste förman.
- Fastighetsavdelningen: samtal har hållits med medarbetarna.

- Samhällstekniska avdelningen: 80 % av avdelningens anställda deltog i ett utvecklingssamtal med sin närmaste förman.

Inom sektorn görs regelbundna kontroller av arbetsplatsens säkerhet. Arbetsledningen utför dessa tillsammans med personalen för att kartlägga, dokumentera och åtgärda eventuella brister i arbetsmiljön.

- Räddningsverket: Har genomfört en arbetsmiljöenkät och denna har presenterats för hela personalen på ett arbetsplatsmöte. Dessutom har en kartläggning av den psykosociala arbetsmiljön på kansliet utförts i slutet av året.
- Fastighetsavdelningen: Arbetsplatsutredning gjord.
- Samhällstekniska avdelningen: Detaljerad arbetsplatsutredning inklusive riskbedömningar gjord under ledning av stadens arbetarskyddschef. Alla anställda fick också fylla i ett personligt frågeformulär.

Arbetarskyddskurs ordnas för ledare.

- Samhällstekniska avdelningen: Arbetarskyddskurs med Ålands Näringsliv som arrangör ordnades 4.5.2017.

Deltagande i olika kultur- och sportaktiviteter uppmuntras.

- Räddningsverket: Är en naturlig del av verksamheten. De nya kraven på fysisk förmåga har även inneburit en ökning av personalens motionerande på sin fritid. Sammanställningen av vårens hälsoundersökningar uppvisar en stor förbättring av medarbetarnas BMI-index och kolesterolvärden.
- Fastighetsavdelningen: De som varit intresserade har deltagit i av staden ordnade aktiviteter.
- Samhällstekniska avdelningen: Aktiviteter som staden erbjuder gemensamt åt alla anställda har personalen fått ta del bl.a. via stadens Intranät Ankaret. Frågor som berör arbetshälsan har även tagits upp vid besök hos företagshälsovården.

Social hållbarhet:

Invånarnas bedömning av stadens verksamheter ska förbättras från 68,5 år 2015.

- Antal undanröjda fysiska hinder skall vara fler än under indexåret 2016.
- Antalet e-tjänster som staden erbjuder ska öka jämfört med år 2016.

Aktiviteter

Blanketter förbättras och sätts ut som e-blanketter.

- Räddningsverket: Detta har inte utförts under år 2017 p.g.a. att stadens hemsida inte stödjer webb-baserad ifyllnad av blanketter. De blanketter som redan finns följer stadens profilpolicy.
- Samhällstekniska avdelningen: Stor del av samhällstekniska avdelningens viktigaste blanketter kan laddas ner från nätet. System för verifierad elektronisk underskrift saknas ännu.

Tillgängligheten vid busshållplatserna förbättras

- Plan för skyltning av busshållplatser och namngivningen är klar. Montering av namnskyltarna återstår.

Ett utvärderingsmöte om Skateparken hålls med nyttjarna.

- Enligt skateföreningen är förbrukarna nöjda med anläggningen och nöjda med samarbetet som gjorde att anläggningen kunde förverkligas. Efter ett års verksamhet har föreningen gett följande kommentarer; ökat utbud av ramper och rails önskas samt bänkar att sitta på, vissa säkerhetsdetaljer borde ses över t.ex. skydd mot granitstenarna vid "halfpipen" och skyddsräcke för "quarterpipen", skyddsräcket är levererat men ej monterat då lösning med skyddsskivor av glas i stället för plåt skulle ses över, skarvar i ramperna visar sprickor och behöver repareras. Skateparken har överförs till kultur- och fritidsförvaltningen så utveckling och underhåll ska framöver skötas i dialog mellan skateföreningen och kultur- och fritidssektorn.

Vid upprustning av trafikleder och vid asfaltering prioriteras avsnitt i sämsta skick.

- Pågått planerligt, en del asfaltspår i Stora gatan, Ålandsvägen och Godbyvägen har reparerats med en ny metod.

Alla stadens byggnader och anläggningar skall vara tillgängliga.

- Alla stadens fastigheter som fastighetsavdelningen har hand om är tillgängliga.

Delaktighet och engagemanget i staden skall vara högt.

- Valdeltagandet i kommunalvalet 2019 ska öka i förhållande till 64,4 % i valet 2015.
- Invånarnas bedömning av sina möjligheter till inflytande på stadens verksamheter och beslut ska förbättras.
- Antal tvärsektoriella samarbeten inom staden och samarbeten med andra kommuner, föreningar och näringsliv.

Aktiviteter

Startmöten hålls inför större ombyggnadsarbeten.

- Fastighetsavdelningen: Möten har hållits.
- Samhällstekniska avdelningen: Pågått planerligt.

Informationsmöten om tillfälliga trafikarrangemang arrangeras i samband med Ålandsvägens ombyggnad.

- Infomöte gällande etapp 1 hölls för allmänheten i stadshuset 2.2.2017. Aktuell info och trafikmeddelanden publicerades i takt med projektets framskridande på stadens hemsida under rubrik "Ombyggnad av Ålandsvägen".

Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.

- Den öppna arbetslöshetsgraden bland ungdomar under 25 år i Mariefhamn ska minska jämfört med år 2016.
- Det upplevda hälsotillståndet bland eleverna i grundskolan ska förbättras.

- Andelen elever som upplever att de är utsatta för mobbing ska minska
- Invånarnas värdering av trygghet i staden skall förbättras.

Aktiviteter

Belysningen förbättras och en god städning upprätthålls.

- Pågår som prioriterad verksamhet i samhällstekniska avdelningens verksamhet. Utbyte av gamla kvicksilverarmaturer till led har gjorts bl.a. vid Nygatan i centrum och längs GC-vägen genom parken i Klinten.

Konkreta åtgärder för en god inomhusmiljö vidtas.

- Radonmätningar har utförts för alla fastigheter, ventilationsrengöring genomförs enligt plan och vid indikation om dålig inomhuslukt undersöks saken.

Räddningsverkets förebyggande arbete mot bränder och olyckor, samt beredskapen för ambulans- och räddningsuppdrag uppfyller fastställt servicenivåbeslut.

- Under år 2017 har beredskapen enligt fastslaget servicenivåbeslut uppfyllts till 100 %. Personalläget har varit mycket ansträngt p.g.a. långtidssjukskrivningar under hela året, vilket medfört kraftigt ökade kostnad för vikarier och övertid.

Kulturell hållbarhet:

Staden mår om värdefulla kontakter och samarbeten.

- Staden omvärderar sina externa kontakter i syfte att delta i samarbeten och evenemang som ger mervärde för staden utgående från övriga målsättningar.

Aktiviteter

Räddningsverket arrangerar en gemensam vattendyrkarövning med räddningsverk från fastlandet, sjöbevakningen och Stockholms brandförsvaret.

- I oktober hölls en lyckad samövning med Egentliga Finlands räddningsverk.

Stockholms brandförsvaret hade tyvärr ingen möjlighet att delta denna gång.

Miljömässig hållbarhet:

Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.

- Fortsatt ISO 14001 certifiering samt godkänd årlig ISO 14001 auditering.
- Uppfyllda miljömål, genom verkställande av årliga miljöhandlingsplaner.

Aktiviteter

I samband med upphandling ställs relevanta miljökrav.

- Räddningsverket: Inga tillämpliga upphandlingar.
- Fastighetsavdelningen: Har genomförts planenligt.
- Samhällstekniska avdelningen: Har genomförts planenligt.

Avloppsreningen optimeras på Lotsbroverket.

- Har pågått planenligt. Tillståndsmyndighet ÅMHM har tagit beslut gällande revidering av Lotsbroverkets miljötillstånd, det reviderade tillståndet gäller till utgången av år 2027.

Energisnåla armaturer installeras.

- Alla nya armaturer som monteras i fastigheterna är LED och även i gamla armaturer monteras LED-brännare när de gamla byts ut. Under året har nya LED-utarmaturer köpts in till Strandnäs- och Ytternäs skolor samt till Bollhalla.

Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val.

- Invånarnas bedömning av stadens insatser för att invånarna skall kunna leva miljövänligt skall förbättras.

Aktiviteter

Gång- och cykelvägsnätet förbättras för att locka till ökat gående och cyklande.

- Nya GC-leder färdigställdes längs Ålandsvägen etapp1 och längs Neptunigatan mellan Idrottsgatan och Norragatan.

VA-Verket			
RESULTATRÄKNING	Budget	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2017	2017	2016
Omsättning	4 574 584,56	4 521 722,33	4 416 310,07
Tillverkning för eget bruk	44 123,16	51 506,10	91 055,28
Övriga rörelseintäkter	105 000,00	115 899,47	98 368,79
Material och tjänster			
Material, förnödenheter och varor	-1 513 211,52	-1 396 863,16	-1 416 809,38
Köp av tjänster	-720 443,28	-710 746,41	-660 992,47
Personalkostnader			
Löner och arvoden	-560 207,96	-536 847,43	-562 508,47
Lönebikostnader			
Pensionskostnader	-124 629,84	-112 085,71	-122 607,01
Övriga lönebikostnader	-35 960,04	-26 007,34	-36 020,70
Avskrivningar enligt plan	-892 550,52	-883 145,29	-851 951,81
Övriga rörelsekostnader	-58 649,52	-70 736,59	-64 238,62
Rörelseöverskott (-underskott)	818 055,04	952 695,97	890 605,68
Finansiella intäkter och kostnader			
Till kommunen betalda räntekostnader	-137 280,96	-137 280,96	-140 829,00
Ersättning för grundkapitalet	-318 197,52	-318 197,52	-318 198,00
Överskott (underskott) före extraordinära poster	362 576,56	497 217,49	431 578,68
Extraordinära intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00
Överskott (underskott) före reserver	362 576,56	497 217,49	431 578,68
Förändring av reserver	0,00	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	362 576,56	497 217,49	431 578,68
Investering			
Investeringsinkomster	0,00	17 059,81	0,00
Investeringsutgifter	-965 000,00	-1 049 371,79	-994 693,90
Investeringsnetto	-965 000,00	-1 032 311,98	-994 693,90
BALANSRÄKNING		Bokslut	Bokslut
Belopp i euro per 31.12		2017	2016
AKTIVA			
BESTÅENDE AKTIVA			
Materiella tillgångar			
Byggnader		2 672 235,20	2 824 226,73
Fasta konstruktioner och anläggningar		11 805 191,84	11 623 826,96
Maskiner och inventarier		557 418,52	609 437,23
Pågående nyanläggningar		208 925,92	37 113,87
Placeringar			
Övriga fordringar		11 496,43	11 496,43
S:A BESTÅENDE AKTIVA		15 255 267,91	15 106 101,22
RÖRLIGA AKTIVA			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		1 144 068,96	1 091 210,73
Övriga fordringar		-167 160,25	-137 165,90
S:A RÖRLIGA AKTIVA		976 908,71	954 044,83
SUMMA AKTIVA		16 232 176,62	16 060 146,05
PASSIVA			
EGET KAPITAL			
Grundkapital		-7 954 938,13	-7 954 938,13
Tidigare års över/underskott		-2 270 060,17	-2 000 947,56
Årets resultat		-497 217,49	-431 578,68
S:A EGET KAPITAL		-10 722 215,79	-10 387 464,37
FRÄMMANDE KAPITAL			
Kortfristigt			
Lån från kommunen		-5 103 654,10	-5 362 578,02
Leverantörsskulder		-183 062,36	-239 242,22
Övriga skulder		-11 116,87	-12 173,26
Resultatregleringar		-212 127,50	-58 688,18
S:A FRÄMMANDE KAPITAL		-5 509 960,83	-5 672 681,68
SUMMA PASSIVA		-16 232 176,62	-16 060 146,05

VA-Verket**FINANSIERINGSANALYS**

Belopp i euro

	Bokslut 2017	Bokslut 2016
Kassaflödet i verksamheten		
Rörelseöverskott	952 695,97	890 605,68
Avskrivningar	883 145,29	851 951,81
Finansiella intäkter och kostnader	-455 478,48	-459 027,00
Rättelseposter till internt tillförda medel	0,00	0,00
	1 380 362,78	1 283 530,49
Investeringarnas kassaflöde		
Investeringsutgifter	-1 049 371,79	-994 693,90
Finansieringsandelar för investeringar	17 059,81	0,00
	-1 032 311,98	-994 693,90
Finansieringens kassaflöde		
Förändringar i lånebeståndet		
Ökning/minskning av långfristiga lån	0,00	-10 716,43
Ökning/minskning av kortfristiga lån från kommunen	-258 923,92	-128 659,88
Förändringar i eget kapital	-162 466,07	0,00
Övriga förändringar av likviditeten		
Förändringar av fordringar på övriga	-22 863,88	48 068,43
Förändringar av räntefria skulder till övriga	96 203,07	-197 528,71
	-348 050,80	-288 836,59
Förändring av likvida medel	0,00	0,00
Likvida medel 31.12	0,00	0,00
Likvida medel 01.01	0,00	0,00
Förändring	0,00	0,00
Finansiella nyckeltal:		
VA-verkets årsresultat, milj. euro	0,5	0,4
Kassamedel 31.12 milj. euro	0	0
Soliditetsgrad i procent	66,1 %	64,7 %
Nettolån 31 dec. i milj. euro	4,5	4,7
Lånestock 31.12 milj. euro	5,1	5,4
Lån euro/invånare	437	464
Verksamhetsintäkter i procent av verksamhetskostnaderna	165,5 %	162,9 %

Fastighetsavdelningen

RESULTATRÄKNING	Budget	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2017	2017	2016
Omsättning	229 202,28	212 467,95	267 259,66
Tillverkning för eget bruk	5 060,04	1 249,28	4 777,37
Övriga rörelseintäkter	8 213 211,12	8 141 942,75	8 099 222,74
Material och tjänster			
Material, förnödenheter och varor	-1 470 317,12	-1 645 622,47	-1 629 455,57
Köp av tjänster	-2 149 956,52	-2 081 836,20	-1 896 598,07
Material och tjänster totalt	-3 620 273,64	-3 727 458,67	-3 526 053,64
Personalkostnader			
Löner och arvoden	-405 559,96	-350 096,45	-425 751,92
Lönebikostnader			
Pensionskostnader	-88 590,00	-73 901,29	-92 546,37
Övriga lönebikostnader	-26 439,96	-17 123,27	-27 487,38
Personalkostnader totalt	-520 589,92	-441 121,01	-545 785,67
Avskrivningar enligt plan	-2 636 958,72	-2 622 683,57	-2 620 749,30
Övriga rörelsekostnader	-476 244,24	-299 923,34	-447 802,22
Rörelseöverskott (-underskott)	1 193 406,92	1 264 473,39	1 230 868,94
Finansiella intäkter och kostnader			
Till kommunen betalda räntekostnader	-1 098 435,72	-1 096 924,04	-1 146 739,78
Övriga finansiella kostnader	-94 971,12	-94 971,14	-93 845,00
Finansiella intäkter och kostnader totalt	-1 193 406,84	-1 191 895,18	-1 240 584,78
Överskott (underskott) före extraordinära poster	0,08	72 578,21	-9 715,84
Extraordinära intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00
Överskott (underskott) före reserver	0,08	72 578,21	-9 715,84
Förändring av reserver	0,00	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	0,08	72 578,21	-9 715,84
Investering			
Investeringsinkomster	0,00	6 458,42	0,00
Investeringsutgifter	-380 000,00	-114 956,45	-1 279 876,17
Investeringsnetto	-380 000,00	-108 498,03	-1 279 876,17

Fastighetsavdelningen**BALANSRÄKNING**

Belopp i euro per 31.12

	Bokslut 2017	Bokslut 2016
AKTIVA		
BESTÅENDE AKTIVA		
Immateriella tillgångar		
Övriga utgifter med lång verkningstid	328,08	4 436,31
Materiella tillgångar		
Byggnader	54 062 280,83	56 555 313,46
Fasta konstruktioner och anläggningar	242 121,70	199 844,90
Övriga materiella tillgångar	517 180,11	473 847,91
Pågående nyanläggningar	0,00	383,36
Placeringar		
Övriga fordringar	483 142,64	475 994,46
S:A BESTÅENDE AKTIVA	55 305 053,36	57 709 820,40
RÖRLIGA AKTIVA		
Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	47 975,57	63 267,20
Övriga fordringar	112 031,94	112 718,69
S:A RÖRLIGA AKTIVA	160 007,51	175 985,89
AKTIVA TOTALT	55 465 060,87	57 885 806,29
PASSIVA		
EGET KAPITAL		
Grundkapital	-37 093 099,58	-37 093 099,58
Tidigare års över/underskott	676 462,07	677 665,51
Årets resultat	-72 578,21	9 715,84
S:A EGET KAPITAL	-36 489 215,72	-36 405 718,23
FRÄMMANDE KAPITAL		
Långfristigt		
Övriga skulder	-6 886,00	-8 664,72
Kortfristigt		
Lån från kommunen	-18 556 986,31	-20 944 487,57
Erhållna förskott	-1 639,54	0,00
Leverantörsskulder	-356 035,76	-456 793,11
Övriga skulder	-11 866,45	-10 246,50
Resultatregleringar	-42 431,09	-59 896,16
S:A FRÄMMANDE KAPITAL	-18 975 845,15	-21 480 088,06
PASSIVA TOTALT	-55 465 060,87	-57 885 806,29

Nyckeltal

	Budget 2017	Bokslut 2017	Bokslut 2016
FASTIGHETSFÖRVALTNINGEN			
Våningsyta per invånare	6	6	6
Investeringar i fastigheter per invånare	23	11	109
Driftkostnader för fastighetsförvaltningen/invånare	544	538	761
Våningsyta per elev i skolorna	20	20	20
Lokalkostnad för skolorna per elev	1 146	1 138	1 218
Lokalkostnader per m ²	58	58	63
Värmekostnad per m ²	7	7	8
Elkostnad per m ²	6	6	8
SAMHÄLLSTEKNISK SERVICE			
Markavdelningen			
Gator	641 598	641 598	641 127
Driftkostnader för vinterunderhåll	210 000	104 385	193 240
Driftkostnader för vinterunderhåll/invånare	18	9	17
Driftkostnader för gatuunderhåll	806 308	841 438	818 188
Driftkostnader för gatuunderhåll/invånare	70	72	70
Driftkostnader för gång- o cykelbana samt trottoar	82 915	79 111	77 905
Driftkostnader för gång- o cykelbana samt trottoar/invånare	7	7	7
Driftkostnader för parker	508 730	470 002	395 725
Driftkostnader för parker/invånare	44	40	34
Driftkostnader för övriga grönområden	176 949	279 710	248 947
Driftkostnader för övriga grönområden/invånare	15	24	21
Driftkostnader för badplatser	88 275	91 371	54 403
Driftkostnader för badplatser/invånare	8	8	5
Driftkostnader för gatubelysning	303 190	296 759	304 693
Energiförbrukning för gatubelysning	1 800 000	1 859 343	1 893 757
Energikostnad för gatubelysning	207 460	185 091	194 633
Belysningspunkter gator	4 516	4 516	4 526
Driftkostnader för gatubelysning/invånare	26	25	26
Driftkostnader för stadsbussen	366 287	341 531	361 996
Driftkostnader för stadsbussen/invånare	31		
Passagerare på stadsbussen	68 000	72 088	76 722
Parkeringsböter	3 800	2 646	2 713
VATTENVERKET			
Abonnenter	2 560	2 854	2 570
Abonnenter som är storförbrukare	160	202	198
Inköpt vattenmängd	1 040 000	1 001 734	1 028 356
Svinn	240 000	189 891	216 023
Inköpskostnad/m ³ exkl. moms	1	1	1
Intäkt/m ³ exkl. moms	2	2	2
Såld vattenmängd	800 000	811 843	812 333
Såld vattenmängd totalt/invånare	70	70	69
AVLOPPSVERKET			
Anslutna abonnenter, Lemland	370	370	361
Anslutna abonnenter, Jomala	940	940	920
Anslutna abonnenter i staden	2 550	2 769	2 489
Avloppsvattenmängd totalt m ³	1 470 000	1 439 942	1 371 956

	Budget 2017	Bokslut 2017	Bokslut 2016
RÄDDNINGSVERKET			
Larm totalt vid Räddningsverket	2 900	2 990	2 938
Räddningstjänstuppdrag	400	361	324
Ambulansutryckningar	2 500	2 629	2 614
Dubbla ambulanslarm	400	412	369
Trippla ambulanslarm	40	64	44
Akutbilsuppdrag	700	706	673
Brandsyner	400	462	418
Strandnäs FBK			
Larm vid Strandnäs FBK	75	114	69
Manskap per larm i medeltal hos Strandnäs FBK	8	8	8
Övningar hos Strandnäs FBK	25	42	44
Deltagare per övning hos Strandnäs FBK	12	18	16
Utbildningsverksamhet			
Kursdeltagare totalt	1 700	1 798	2 348
Utbildningsdagar totalt	160	171	206
Sjöfartskurser	40	57	92
Övriga brandskyddskurser	50	69	52
Sjukvårdskurser	40	16	17

Investering	Total budget 2017	Grundbudget 2017	Ändr. i budget 2017	Budget eft. ändr. 2017	Bokslut 2017	Avvik. bok-bud 2017	Utfall tidigare år	Utfall totalt
INFRASTRUKTURNÄMNDEN INKL. VA-VERKET								
Inkomster	22 000	0	0	22 000	51 117	29 117		
Utgifter	-3 062 000	-466 901	-466 901	-3 528 901	-2 226 647	1 302 254		
Totalt	-3 040 000	-466 901	-466 901	-3 506 901	-2 175 530	1 331 371		
INFRASTRUKTURNÄMNDEN EXKL. VA-VERKET								
Inkomster	22 000	0	0	22 000	34 058	12 058		
Utgifter	-2 112 000	-451 901	-451 901	-2 563 901	-1 177 276	1 386 625		
Totalt	-2 090 000	-451 901	-451 901	-2 541 901	-1 143 218	1 398 683		
50015 Centrumplanering								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-71 901	-71 901	-71 901	-3 820	68 081		
Netto	0	-71 901	-71 901	-71 901	-3 820	68 081		
50150 Ålandsvägen								
Inkomster	0	0	0	0	0	0	0	0
Utgifter	-3 000 000	-1 000 000	0	-1 000 000	-985 943	14 057	-32 238	-1 018 181
Netto	-3 000 000	-1 000 000	0	-1 000 000	-985 943	14 057	-32 238	-1 018 181
50249 Gc-vägar och gångstigar								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-150 000	0	0	-150 000	-728	149 272		
Netto	-150 000	0	0	-150 000	-728	149 272		
59999 Ospecificerat								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-855 000	0	0	-855 000	0	855 000		
Netto	-855 000	0	0	-855 000	0	855 000		
60220 Daghem Horelli								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-40 000	-40 000	-40 000	-34 223	5 777		
Netto	0	-40 000	-40 000	-40 000	-34 223	5 777		
60409 Mariebad, styrning reningsprocess								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-90 000	-90 000	-90 000	-66 713	23 287		
Netto	0	-90 000	-90 000	-90 000	-66 713	23 287		
60410 Mariebad, behovstyrning								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-45 000	-45 000	-45 000	0	45 000		
Netto	0	-45 000	-45 000	-45 000	0	45 000		
60411 Mariebad, tätskikt konditionsbassäng								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-45 000	-45 000	-45 000	0	45 000		
Netto	0	-45 000	-45 000	-45 000	0	45 000		
60412 Mariebad, ato								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-50 000	-50 000	-50 000	-414	49 586		
Netto	0	-50 000	-50 000	-50 000	-414	49 586		

	Total budget	Grundbudget	Ändr. i budget	Budget eft. ändr.	Bokslut	Avvik. bok-bud	Utfall	Utfall
Investering	2017	2017	2017	2017	2017	2017	tidigare år	totalt
60413 Mariebad, plc ventilation								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-100 000	-100 000	-100 000	0	100 000		
Netto	0	-100 000	-100 000	-100 000	0	100 000		
60418 Mariebad, reserv								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-10 000	-10 000	-10 000	0	10 000		
Netto	0	-10 000	-10 000	-10 000	0	10 000		
66158 Odalg, värmepump och duc								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	0	0	0	-13 607	-13 607		
Netto	0	0	0	0	-13 607	-13 607		
66323 Lärarbost. rivning								
Inkomster	0	0	0	0	6 458	6 458		
Utgifter	0	0	0	0	0	0		
Netto	0	0	0	0	6 458	6 458		
83106 Transportbil								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-35 000	0	-35 000	-35 000	0	35 000		
Netto	-35 000	0	-35 000	-35 000	0	35 000		
83137 Lastväxlare								
Inkomster	22 000	0	22 000	22 000	27 600	5 600		
Utgifter	-72 000	0	-72 000	-72 000	-71 828	172		
Netto	-50 000	0	-50 000	-50 000	-44 228	5 772		
VA-VERKET								
Inkomster	0	0	0	0	17 059	17 059		
Utgifter	-950 000	-15 000	-965 000	-965 000	-1 049 371	-84 371		
Totalt	-950 000	-15 000	-965 000	-965 000	-1 032 312	-67 312		
50150 Ålandsvägen								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-150 000	0	-150 000	-150 000	-302 284	-152 284		
Netto	-150 000	0	-150 000	-150 000	-302 284	-152 284		
50249 Gc-vägar och gångstigar								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-150 000	0	-150 000	-150 000	0	150 000		
Netto	-150 000	0	-150 000	-150 000	0	150 000		
59999 Ospecificerat								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-210 000	210 000	0	0	0	0		
Netto	-210 000	210 000	0	0	0	0		
70502 Pumpstationer, uppgradering								
Inkomster	0	0	0	0	2 331	2 331		
Utgifter	0	-30 000	-30 000	-30 000	-43 208	-13 208		
Netto	0	-30 000	-30 000	-30 000	-40 877	-10 877		
70503 Badhusgatan								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	0	0	0	-37 590	-37 590		
Netto	0	0	0	0	-37 590	-37 590		
70504 Ringvägen								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-120 000	-120 000	-120 000	-208 926	-88 926		
Netto	0	-120 000	-120 000	-120 000	-208 926	-88 926		
70505 Lotsbro, systemsäkerhet								
Inkomster	0	0	0	0	14 728	14 728		
Utgifter	0	-50 000	-50 000	-50 000	-47 328	2 672		
Netto	0	-50 000	-50 000	-50 000	-32 599	17 401		
70506 Norrböle, vattenledning								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-15 000	-15 000	-15 000	-22 843	-7 843		
Netto	0	-15 000	-15 000	-15 000	-22 843	-7 843		
70508 Västra stamavlopp								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-30 000	-30 000	-30 000	-13 511	16 489		
Netto	0	-30 000	-30 000	-30 000	-13 511	16 489		
70520 Högbackagatan								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	0	0	0	-28 442	-28 442		
Netto	0	0	0	0	-28 442	-28 442		
70664 Solvändan								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-180 000	0	-180 000	-180 000	-194 637	-14 637		
Netto	-180 000	0	-180 000	-180 000	-194 637	-14 637		

Investering	Total budget	Grundbudget	Ändr. i budget	Budget eft. ändr.	Bokslut	Avvik. bok-bud	Utfall	Utfall
	2017	2017	2017	2017	2017	2017	tidigare år	totalt
70668 Brunnar, ventiler, lednings								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-90 000	-90 000	-140 781	-140 781	-50 781		
Netto	0	-90 000	-90 000	-140 781	-140 781	-50 781		
70711 Apalängen sanering flyttning								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-140 000	30 000	-110 000	0	0	110 000		
Netto	-140 000	30 000	-110 000	0	0	110 000		
70713 Ätthagsstigen - Snellmans åkrar								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	-120 000	120 000	0	0	0	0		
Netto	-120 000	120 000	0	0	0	0		
75500 Vattenmätare								
Inkomster	0	0	0	0	0	0		
Utgifter	0	-40 000	-40 000	-9 823	-9 823	30 177		
Netto	0	-40 000	-40 000	-9 823	-9 823	30 177		

Förtroendevalda i nämnder 2017

Stadsutvecklingsnämnden

Ordförande	Tom Forsbom
Vice ordförande	Peter Enberg
Ledamöter	Ingrid Johansson Daja Rothberg Christian Beijar Mikael Staffas Pia Häggblom

Byggnadsnämnden

Ordförande	Camilla Hägglund
Vice ordförande	Gunilla Grönlund
Ledamöter	Rasmus Basilier Kjell Sjöblom Clas-Folke Hansen

Bildningsnämnden

Ordförande	Henrik Boström
Vice ordförande	Viveka Landgårds
Ledamöter	Igge Holmberg Petra Svens Annelie Karlberg Maria Mattsén Stig Andersson Johnny Landström

Kultur- och fritidsnämnden

Ordförande	Barbro Sundback
Vice ordförande	John Holmberg
Ledamöter	Conny Qvarfordt t.o.m 28.2.2018/Henrik Löthman fr.o.m 1.3.2018 Anita Husell-Karlström Lillan Holmberg Robert Liewendahl Marie Norrgrann

Socialnämnden

Ordförande	Ulf-Peter Westmark
Vice ordförande	Ulla Andersson
Ledamöter	Joanna Isaksson Martin Nilsson Anna-Lena Groos Clas Öfverström Jenny Schuhmeister Conny Nylund

Infrastrukturnämnden

Ordförande	Jessy Eckerman
Vice ordförande	Christina von Hertzen
Ledamöter	Lennart Isaksson Böge Holmberg Anders Hallbäck Pernilla Söderlund Sune Axelsson Siv Forsbom

Redogörelse över hur kommunens interna tillsyn har ordnats

lakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Kommunens organisation finns fastslagen i förvaltningsstadga, instruktion samt i budget och bokslut.

Anslagsansvarig och godkännare för och inom respektive resultat- och balansräkningsenhet följer förvaltningsstadgan och finns närmare specificerad i godkännanderättslistan.

I förvaltningsstadgan finns även angivet förvaltningschefernas befogenheter och åligganden.

Tjänsteinnehavare med beslutanderätt är skyldig att, i löpande nummerordning, föra förteckning över fattade tjänstemannabeslut. Nämnd, motsvarande organ eller stadsstyrelsen har tagit del av besluten.

Uppnående av mål, tillsyn över användningen av tillgångar, kompetent och tillförlitlig bedömning av lönsamheten

Stadsfullmäktige har godkänt rambudgetering med nettoanslag för driften. Uppföljning av användningen av budgeterade medel, sker kontinuerligt i nämnd eller motsvarande organ. Två tertialuppföljningar behandlas i stadsstyrelsen och delges stadsfullmäktige. För stadsstyrelse/-fullmäktige presenteras hela årets verksamhet i bokslut och verksamhetsberättelse. I verksamhetsberättelsen klargörs även hur verksamhetsidéer och målsättning uppfyllts.

Finanschefen har fattat beslut om användarrätten till kommunens bankkonton. Vid årsskiftet beställs verifierade saldobesked från respektive bank. Registrering av leverantörsfakturor samt övriga betalningar sker centralt på finanskansliet. Hela betalningsrutinen kan inte genomföras av en och samma person. Ansvarig för en betalningsrutin kan inte registrera leverantörsfakturor.

Ordning av riskhantering

Risker i anslutning till verksamhet, investeringar och finansiering bärs i regel av kommunen. Ekonomiska risker (såsom minskade samfundsskatteintäkter, lånebördan), strategiska risker (såsom finansierings- och borgensåtaganden för bostadsbyggande, näringslivsfrågor), skaderisker (såsom eldsvåda, vattenläckage, andra olyckor) samt verksamhetsrisker (såsom tillräcklig och behörig personal) har vid behov beaktats av behörig instans.

Finansieringsriskerna har reducerats genom att finanskansliet följer regelbundet kommunens penningströmmar och likviditet. Kommunens likviditet har varierat. Penningmedel har inte placerats under året. Ingen upplåning har skett under året. Rapport över skatteintäkter, lånesaldon samt kassamedel har under året delgivits stadsstyrelsen och stadsfullmäktige. Egendomsriskerna och verksamhetsansvaret har minimerats genom försäkringar. Datariskerna hanterar kommunen genom väl skyddat nätverk och personliga lösenord. Backup görs kontinuerligt med regelbundna kontroller. IT-drift och underhåll sköts av ÅDA Ab.

Tillsyn av anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Investeringarna samt förvaltningarnas driftsupphandlingar i enlighet med stadens upphandlingsanvisningar faller under nämnd eller motsvarande organs ansvarsområde. I enlighet med förvaltningsstadgan och stadsstyrelsens beslut har förvaltningsgemensam upphandling genomförts av stadens upphandlingsledare i samarbete med intern expertis inom respektive produkt- och ämnesområde.

Infrastrukturnämnden och dess fastighetsavdelning ansvarar för skötseln av de kommunala fastigheter som ingår i internhyressystemet.

Avtal

Kommunens avtal finns samlade i mappar och förvaras i brandsäkert arkiv. Det finns en nummerad innehållsförteckning. Under år 2017 påbörjades arbetet med att uppgradera stadens ärendehanteringsprogram. Stadens avtal kommer även att registreras i programmet. Uppföljning av avtalsvillkor och -preskribering åligger respektive tjänsteman. Avtal som löper över budgetåret beslutas i enlighet med förvaltningsstadga och instruktion.

Bedömning av hur den interna revisionen är ordnad

Stadsstyrelsen ansvarar för ordnandet av den interna övervakningen och utfärdar vid behov direktiv för denna övervakning. Den interna revisionen ingår i respektive förvaltningschefs ansvarsområde.

Säkerställande av den interna kontrollen i koncernen

Varje juridiskt enskilt koncernsamfund i Mariehamns stads koncern har egen revision. I enlighet med förvaltningsstadgan är det stadsdirektören som ansvarar för koncernstyrningen om inte stadsstyrelsen i enskilda fall beslutar annat. Stadsfullmäktige utser

stämmorepresentanter och stadsstyrelsen styr via sitt direktiv till Mariehamns stads representanter vid bolagsstämmor. Under året och i enlighet med stadens fastställda koncerndirektiv har stadsstyrelsen gett instruktioner och anvisningar till stadens företrädare i olika samfunds förvaltningsorgan om hur staden ska ställa sig till de aktuella frågor som behandlats.

Stadsstyrelsen fattar med stöd av stadens ägande och bestämmanderätt beslut om vilka upplysningar de olika samfunden ska ge staden om sin verksamhet och sin ekonomiska ställning. Samtliga koncernbolag har redovisat bokslut för år 2017.

Bokslutsnoter

1. NOTER ANGÅENDE UPPRÄTTANDET AV BOKSLUTET

Värderingsprinciper och värderingsmetoder samt periodiseringsprinciper och periodiseringsmetoder som har följts vid upprättandet av bokslutet;

Periodiseringsprinciper

Intäkter och utgifter har tagits upp i resultaträkningen på prestationsbasis. Avvikande från redovisning på prestationsbasis har skatteintäkter bokförts enligt redovisningstidpunkten på räkenskapsperioden i fråga.

Bestående aktiva

Materiella och immateriella tillgångar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen enligt anskaffningsutgift minskad med avskrivningar enligt plan och med finansieringsandelar för investeringsutgifter. Avskrivningarna enligt plan har beräknats utgående från en på förhand upprättad avskrivningsplan.

Placeringar

Placeringar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgift eller lägre värde. Grunden för värderingen utgörs av de sannolika framtida inkomster som sammanhänger med tillgången eller dess värde för produktionen av tjänster.

Poster av placeringskaraktär bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen enligt anskaffningsutgift eller till sannolikt lägre överlåtelsepris.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna har upptagits i balansräkningen enligt FIFO-princip till beloppet för anskaffningsutgiften eller till beloppet för den sannolika anskaffningsutgiften om den är lägre eller till beloppet för det lägre sannolika överlåtelsepriset om det är lägre.

Finansieringstillgångar

Fordringarna har upptagits i balansräkningen till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre. Finansiella värdepapper har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgift eller till sannolikt överlåtelsepris om detta är lägre.

Hantering av understöd

Finansiella understöd för anskaffning av materiella tillgångar bland bestående aktiva har upptagits som minskningar av anskaffningsutgiften för tillgången.

Poster i utländsk valuta

Stadens utländska leverantörsskulder har omräknats till euro med följande valutakurser per 29.12.2017:

- SEK = 9,7488
- DKK = 7,4094

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN

2. VERKSAMHETSINTÄKTER ENLIGT ANSLAG		
	År 2017	År 2016
Stadsledning	521 269,12	533 101,60
4mbk Pommern	0,00	0,00
Finansiering (stadsledning)	290 549,96	945 185,49
Byggnadsnämnden	102 962,54	100 708,94
Socialnämnden	5 258 702,25	4 903 344,34
Bildningsnämnden	3 155 229,04	2 842 372,90
Kultur- och fritidsnämnden	1 549 337,16	1 569 845,51
Stadsutvecklingsnämnden	31 977,36	31 346,76
Infrastrukturnämnden	7 891 241,77	8 146 813,97
Summa verksamhetsintäkter	18 801 269,20	19 072 719,51

3. SPECIFIKATION AV SKATTEINKOMSTER						
År 2017	Årets kommunalskatt	Tidigare års kommunalskatt	Fastighets-skatt	Andel i samf.skatten	Åländsk källskatt	Skatter sammanlagt
Januari	21 068,09	3 504 493,25	2 527,06	522 488,46	0,00	4 050 576,86
Februari	3 269 493,65	1 346 196,12	973,56	361 050,19	0,00	4 977 713,52
Mars	3 478 020,48	147 603,29	2 661,07	406 965,26	139 516,82	4 174 766,92
April	3 698 300,46	198 444,99	13 477,40	238 584,09	0,00	4 148 806,94
Maj	3 919 124,82	101 336,28	6 227,46	1 893 682,30	0,00	5 920 370,86
Juni	3 534 909,76	49 508,91	3 007,22	352 400,89	0,00	3 939 826,78
Juli	4 099 631,17	46 446,06	4 788,12	463 016,47	0,00	4 613 881,82
Augusti	3 599 105,79	37 795,47	14 468,68	714 264,58	0,00	4 365 634,52
September	3 383 891,65	42 078,66	597 718,43	496 655,10	85 675,89	4 606 019,73
Oktober	3 466 310,15	58 731,27	569 010,06	488 407,09	0,00	4 582 458,57
November	3 422 639,66	-2 815 662,60	45 271,40	326 048,27	0,00	978 296,73
December	3 543 345,65	549 299,26	10 513,48	620 458,23	0,00	4 723 616,62
Summa totalt	39 435 841,33	3 266 270,96	1 270 643,94	6 884 020,93	225 192,71	51 081 969,87
År 2016	38 777 649,15	3 328 192,29	1 281 711,83	7 244 341,74	310 893,00	50 942 788,01

4. LANDSKAPSANDELAR OCH KOMPENSATIONER		
Belopp i euro	År 2017	År 2016
Landskapsandelar		
Socialvård	4 646 104,14	4 612 137,51
Grundskola	2 338 647,77	2 325 176,48
Medborgarinstitut	283 752,00	281 679,96
Bibliotek	197 748,12	196 629,36
Idrotts-, ungdoms- och kulturverksamhet	241 231,08	239 886,12
Allmänna landskapsandelar	0,00	0,00
Justering av överföringarna	-1 528 668,24	-1 520 066,72
S:a landskapsandelar	6 178 814,87	6 135 442,71
Landskapskompensationer		
Uteblivna intäkter från kapitalinkomstbeskattningen	198 207,18	206 163,73
Kompensation för "åländska avdrag"	0,00	381 019,73
S:a landskapskompensationer	198 207,18	587 183,46
S:a landskapsandelar och kompensationer totalt	6 377 022,05	6 722 626,17

5. SPECIFIKATION AV KÖPTA TJÄNSTER		
	År 2017	År 2016
Köp av kundtjänster	7 365 341,76	7 137 806,24
Köp av övriga tjänster	7 579 559,58	6 862 070,53
Köp av tjänster totalt	14 944 901,34	13 999 876,77

6. AVSKRIVNINGSTIDER ENLIGT PLAN

Immateriella tillgångar	5 år
Materiella tillgångar, Mark- och vattenområden.....	ingen
Förvaltnings- och institutionsbyggnader	40 år
Bostadsbyggnader.....	40 år
Fabriks- och produktionsbyggnader.....	30 år
Fritidsbyggnader	30 år
Ekonomibyggnader	20 år
Vattendistributionsnät.....	30 år
Avloppsnät	30 år
Fjärrvärmenät	20 år
Övriga jord- och vattenkonstruktioner.....	20 år
Broar, kajer och badinrättningar	20 år
Naturgasnät	20 år
Gator, vägar, torg och parker	20 år
Elledningar, transformatorer, utomhusbelysning	20 år
Övriga rör- och kabelnät	20 år
Fasta lyft- och flyttanordningar	20 år
Maskinerier och anordningar vid el-, vatten- o. dyl. verk.	10 år
Trafikregleringsanordningar	10 år
Övriga fasta maskiner, anordningar och konstruktioner	10 år
Telefonnät, central och abonnentcentraler	10 år
Fartyg av järn.....	15 år
Övriga tunga maskiner	10 år
Fartyg av trä och andra flytande arbetsmaskiner	10 år
Sjukhus-, hälsovårds- o. dyl. anordningar.....	10 år
Övriga transportmedel	10 år
Övriga rörliga arbetsmaskiner	10 år
Övriga lätta maskiner	10 år
Övriga anordningar och inventarier	5 år
Adb-utrustning	3 år
Övriga materiella nyttigheter;	Ingen avskrivning
Pågående nyanläggningar;	Ingen avskrivning
Placeringar;	Ingen avskrivning

Små anskaffningar av bestående aktiva, vilkas anskaffningsutgift är mindre än 30 000 euro har bokförts som årskostnader.

7. GENOMSNITTLIGA AVSKRIVNINGAR OCH INVESTERINGAR 2016-2020

(Uppgifterna för 2018 - 2020 bygger på stadsfullmäktiges beslut till investeringar år 2018-20 och budgetunderlag)

	2016	2017	2018	2019	2020
Avskrivningar enligt plan	4 802 936,89	4 890 721,83	5 447 502,80	5 443 108,68	5 685 910,65
Egna anskaffningsutgifter för investeringar som är föremål för avskrivning	5 599 542,56	2 781 479,26	6 251 000,00	6 292 000,00	5 269 000,00
Totalt för perioden 2016 - 2020					
Avskrivningar enligt plan	5 254 036,17	(Medeltal)			
Egna anskaffningsutgifter för investeringar som är föremål för avskrivning	5 238 604,36	(Medeltal)			
Avvikelse i euro	15 431,81				
Avvikelse i procent	0,29				
Avvikelsen är under 10%.					

8. FÖRSÄLJNINGSVINST ELLER -FÖRLUST PÅ SÅLDA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
	2017	2016
Övriga verksamhetsintäkter		
Försäljn.vinster av mark- och vattenomr.	290 267,71	933 488,79
Övriga försäljningsvinster	0,00	58 709,00
Försäljningsvinster totalt	290 267,71	992 197,79

9. SPECIFIKATION AV DIVIDENDINTÄKTER		
	2017	2016
Dividentintäkter från sammanslutningar inom koncernen	185 000,00	184 000,00
Dividendintäkter från andra sammanslutningar	10 094,00	9 794,00
Ränteintäkter totalt	195 094,00	193 794,00

NOTER TILL BALANSRÄKNINGENS AKTIVA

10. IMMATERIELLA TILLGÅNGAR OCH MATERIELLA TILLGÅNGAR												
	Immateriella tillgångar				Materiella tillgångar							
	Immateriella rättigheter	Övriga utgifter med lång verk.n.tid	Förskotts- betaln.	Totalt	Mark-områden	Byggnader	Fasta anl. o. konstr.	Maskiner o. invent.	Övr. materiell tillg.	Förskotts- betaln. o. pågående	Totalt	
Oavskriven ansk.utgift 1.1. 2017	200 292,41	9 606,97	0,00	209 899,38	10 824 981,92	61 493 456,74	22 262 856,16	1 957 484,24	26 000,00	159 703,85	96 724 482,91	
Ökningar under räkenskapsper.	0,00	0,00	0,00	0,00	25 000,00	34 375,67	2 013 128,35	462 858,78	0,00	2 264 383,60	4 799 746,40	
Minskning under räkenskapsper.	0,00	0,00	0,00	0,00	-22 559,09	-36 513,14	-38 274,46	-136 666,97	-2 600,00	-1 552 761,98	-1 789 375,64	
Överföringar mellan poster	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-21 014,70	45 902,62	7 087,98	12 225,95	-44 201,85	0,00	
Räkenskapsperiodens avskr.	-63 554,36	-7 672,09	0,00	-71 226,45	0,00	-2 769 053,09	-1 665 120,23	-385 322,06	0,00	0,00	-4 819 495,38	
Oavskr. ansk.utgift 31.12. 2017	136 738,05	1 934,88	0,00	138 672,93	10 827 422,83	58 701 251,48	22 618 492,44	1 905 441,97	35 625,95	827 123,62	94 915 358,29	
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Bokföringsvärde 31.12.2017	136 738,05	1 934,88	0,00	138 672,93	10 827 422,83	58 701 251,48	22 618 492,44	1 905 441,97	35 625,95	827 123,62	94 915 358,29	

1) Extra avskrivning gällande rivningen av Lärobostäderna ingår i Minskningar under räkenskapsperioden med 36 513,14.

SAMMANDRAG	ING. BALANS i Euro	AVSKRIVN. 2017	VÄRDE EFTER AVSKR. 2017	ÖKNING AV ANL.TILLG. 2017	MINSKNING AV ANL.TILLG. 2017	Överfört till färdiga arb. 2017	UTGÅENDE BALANS 2017 Euro
Anläggningstillgångar 31.12.2017							
Pågående nyanläggningar	159 703,85	0,00	159 703,85	2 264 383,60	1 552 761,98	44 201,85	827 123,62
Färdiga anläggningstillg.	129 258 955,13	4 890 721,83	124 368 233,30	2 593 171,25	493 072,08		126 468 332,47
Totalt 31.12.2017	129 418 658,98	4 890 721,83	124 527 937,15	4 857 554,85	2 045 834,06	44 201,85	127 295 456,09

11. PLACERINGAR BLAND BESTÅENDE AKTIVA									
	Aktier och andelar					Övriga fordringar			
	Aktier koncern-bolag	Aktier intresse-bolag	Andelar i kom-förbund	Övriga aktier o. andelar	Totalt	Fordringar på koncern-bolag	Övriga fordringar	Totalt	
Anskaffningsutgift 1.1	25 735 677,21	5 432 636,55	399 815,61	319 739,84	31 887 869,21	596 407,48	0,00	596 407,48	
Ökningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7 148,18	0,00	7 148,18	
Minskningar	-250 000,00	0,00	0,00	0,00	-250 000,00	0,00	0,00	0,00	
Överföringar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Anskaffningsutgift 31.12.	25 485 677,21	5 432 636,55	399 815,61	319 739,84	31 637 869,21	603 555,66	0,00	603 555,66	
Nedskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Bokföringsvärde 31.12	25 485 677,21	5 432 636,55	399 815,61	319 739,84	31 637 869,21	603 555,66	0,00	603 555,66	

12. INNEHAV I ANDRA SAMFUND						
Bolag	Hemort	Kommunens ägarandel	Koncernens ägarandel	Kommunkoncernens andel		
				av eget kapital	av främm. kapital	av räkensk. vinst/förl.
DOTTERSAMFUND						
*Fastighets Ab Marstad	M:hamn	100,0 %	100,0 %	10 810 789	39 503 622	798 612
*Mariehamns Energi Ab	M:hamn	100,0 %	100,0 %	4 181 444	10 847 698	-15 274
*Mariehamns Centralantenn Ab	M:hamn	100,0 %	100,0 %	81 385	576 195	19 017
*Mariehamns Elnät Ab	M:hamn	100,0 %	100,0 %	5 206 893	4 861 719	195 048
*Mariehamns Hamn Ab	M:hamn	100,0 %	100,0 %	11 168 132	24 829 206	868 536
Totalt				31 448 643	80 618 440	1 865 939
ÄGARINTRESSESAMFUND						
FAB Nyfahlers	M:hamn	45,8 %	45,8 %			
Ålands Vatten Ab	Jomala	37,5 %	37,5 %			
Svinryggens Deponi Ab	Jomala	47,7 %	47,7 %			
Åda Ab	M:hamn	25,0 %	25,0 %			
ANDELAR I KOMMUNFÖRBUND						
*Ålands omsorgsförbund	M:hamn	41,0 %	41,0 %			
*Södra Ålands högstadiedistrikt/Träningsssk.	Jomala	50,0 %	52,0 %			
*Ålands Miljöservice Ab	M:hamn	62,6 %	62,6 %			
Totalt				0	0	0
ÖVRIGA AKTIER						
Mariehamns telefon Ab	M:hamn	<20%				
Ålands Vindenergi	M:hamn	<20%				
Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området	H:fors	<20%				
Luottokunta	H:fors	<20%				
Ålands Skid- och Skidskyttecentrum	Jomala	<20%				
Försäkringsaktiebolaget Alandia	M:hamn	<20%				
TOTALT				31 448 643	80 618 440	1 865 939
<i>* Ingår i koncernens balansräkning</i>						

13. FORDRINGAR PÅ KONCERNSAMFUNDEN				
	2017	2017	2016	2016
	Långfristigt	Kortfristigt	Långfristigt	Kortfristigt
Fordringar på dottersamfund				
Kundfordringar	0,00	112 660,55	0,00	147 027,82
Lånefordringar	22 151 080,00	1 121 480,00	20 272 560,00	921 480,00
Resultatregleringar	0,00	75 616,44	0,00	30 000,00
Totalt	22 151 080,00	1 309 756,99	20 272 560,00	1 098 507,82
Fordringar på kommunförbund				
Kundfordringar	0,00	6 259,45	0,00	6 672,78
Resultatregleringar	0,00	206 638,78	0,00	55 311,74
Totalt	0,00	212 898,23	0,00	61 984,52
Fordringar på intressesamfund				
Kundfordringar	0,00	37 022,16	0,00	30 910,12
Totalt	0,00	37 022,16	0,00	30 910,12
Fordringar sammanlagt	22 151 080,00	1 559 677,38	20 272 560,00	1 191 402,46

14. RESULTATREGLERINGAR, AKTIVA		
	År 2017	År 2016
Kortfristiga resultatregleringar		
Icke erhållna inkomster		
Räntor som överförs	75 616,44	0,00
Ålands omsorgsförbund, slutredovisn.	206 638,78	55 311,74
Icke erhållna inkomster totalt	282 255,22	55 311,74
Utgiftsförskott		
Stiftelsen Sjukvarteret, bidrag för år 2017	0,00	30 000,00
Visit Åland, medlemsavgift år 2017	0,00	10 500,00
Prenumerationer för år 2017	0,00	11 371,52
Ecomar, förskottsrat	17 081,40	0,00
Övriga utgiftsförskott	483,07	2,02
Utgiftsförskott totalt	17 564,47	51 873,54
S:a resultatregleringar, aktiva	299 819,69	107 185,28

NOTER TILL BALANSRÄKNINGENS PASSIVA

15. SPECIFIKATION AV DET EGNA KAPITALET		
	År 2017	År 2016
Grundkapital 01.01.	78 167 195,67	78 167 195,67
Ökningar	0,00	0,00
Minskningar	0,00	0,00
Grundkapital 31.12.	78 167 195,67	78 167 195,67
Överskott från tidigare år 01.01	48 750 919,12	43 314 962,10
Rättelse av fel som uppkommit under föreg. räkenskapsperioder ⁽¹⁾	-957 733,54	0,00
Överskott från tidigare år 31.12.	47 793 185,58	43 314 962,10
Räkenskapsperiodens under-/överskott	3 996 324,80	5 435 957,02
Eget kapital totalt	129 956 706,05	126 918 114,79

1) Under räkenskapsperioden 1.1-31.12.2017 har följande rättelser gjorts:

Korrigerig av semesterlöneskuld per 31.12.201	-957 886,36
Korrigerig av konstaktivering, Övernäs skola	152,82
Totalt	-957 733,54

16. DONATIONSFONDERNAS KAPITAL				
FONDENS NAMN	ING. BALANS 01.01.2017 Euro	INBET. 2017 Euro	UTBET. 2017 Euro	UTG. BALANS 31.12.2017 Euro
FONDER FÖR SKOLORNA:				
Erik Johanssons stipendiefond	2 148,92	3,18	0,00	2 152,10
Skolnämndens fond	10 231,02	0,00	0,00	10 231,02
FONDER FÖR SOCIALVERKSAMHET:				
Lempi Lindströms fond (1)	14 238,17	1 839,87	-13 908,48	2 169,56
A och J Trobergs fond för sjuka	1 684,22	0,00	0,00	1 684,22
Gertrud Westerlunds fond	-0,17	0,17	0,00	0,00
Helenas Minnesfond	3 372,19	165,00	-189,60	3 347,59
N-K Johanssons fond för hemtjänsten	73 807,28	0,00	0,00	73 807,28
Edvard Vikströms fond	109 253,74	0,00	-33 120,83	76 132,91
Maire Holmbergs fond	17 449,96	0,00	-17 449,96	0,00
Doris Söderlunds fond	61 960,84	0,00	0,00	61 960,84
Marita Stenius fond	20 000,00	0,00	0,00	20 000,00
ÖVRIGA FONDER				
Bror Lindqvists fond	2 900,02	0,00	0,00	2 900,02
Sonja Nordlunds fond	0,00	102 600,74	-438,60	102 162,14
TOTALT	317 046,19	104 608,96	-65 107,47	356 547,68

(1) Finns även aktier i Nordea, 3.292 st, marknadsvärde 31.12.2017 = 33.249,20 euro

17. LÅN SOM FÖRFALLER TILL BETALNING EFTER FEM ÅR ELLER SENARE		
Långfristiga skulder:	År 2017	År 2016⁽¹⁾
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	7 753 159,92	8 869 131,82
Lån från offentliga samfund	5 051 565,90	6 544 696,72
Långfristiga skulder sammanlagt	12 804 725,82	15 413 828,54

1) Siffrorna för år 2016 korrigerade jämfört med bokslut år 2016, 2 lån saknades i summeringen.

18. SKULDER TILL KONCERNSAMFUNDEN				
	2017	2017	2016	2016
	Långfristigt	Kortfristigt	Långfristigt	Kortfristigt
Skulder till dottersamfund				
Leverantörsskulder	0,00	315 503,13	0,00	303 547,13
Totalt	0,00	315 503,13	0,00	303 547,13
Skulder till kommunförbund				
Leverantörsskulder	0,00	13 709,68	0,00	44 676,01
Totalt	0,00	13 709,68	0,00	44 676,01
Skulder till intressesamfund				
Leverantörsskulder	0,00	107 195,97	0,00	110 919,38
Totalt	0,00	107 195,97	0,00	110 919,38
Skulder sammanlagt	0,00	436 408,78	0,00	459 142,52

19. CHECKRÄKNINGSLIMIT		
	År 2017	År 2016
Limit för checkräkning med kredit 31.12	5 000 000,00	5 000 000,00
-outnyttjat belopp av limiten	5 000 000,00	5 000 000,00

20. RESULTATREGLERINGAR, PASSIVA		
	År 2017	År 2016
Kortfristiga resultatregleringar		
Obetalda utgifter		
Semesterlöneperiodisering ¹	4 502 576,07	3 642 374,95
Ränteperiodiseringar	24 192,35	43 172,21
Övriga obetalda utgifter	50 000,00	50 000,00
S:a kortfristiga resultatregleringar	4 576 768,42	3 735 547,16
S:a resultatregleringar, passiva	4 576 768,42	3 735 547,16

¹⁾ Till bokslutet 2017 räknades semesterlöneperiodiseringen ut enligt en ny beräkningsmodell. Skillnaden i räknasätt var per 31.12.2016 957.886,36 som korrigerades mot tidigare års resultat. Semesterlöneperiodiseringen per 31.12.2016 är med det nya beräkningsmodellen 4.600.261,31 euro.

NOTER ANGÅENDE SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER OCH ARRANGEMANG SOM INTE HAR TAGITS MED I BALANSRÄKNINGEN

21. STADENS HYRESANSVAR		
	År 2017	År 2016
<i>Hyresansvar totalt</i>	623 701,12	847 331,76
- Förfaller under följande räkensk.period	233 887,92	231 090,48
- Förfaller senare	389 813,20	616 241,28
<i>Leasingansvar totalt</i>	211 877,82	211 667,35
- Förfaller under följande räkensk.period	86 999,01	68 500,42
- Förfaller senare	124 878,81	143 166,93
Sammanlagt	835 578,94	1 058 999,11

22. BORGENSFÖRBINDELSER		
	År 2017	År 2016
Samfund inom samma koncern:		
Fastighets Ab Marstad	14 220 940,33	14 502 131,76
Fastighets Ab Dalnäs	1 217 213,45	1 257 213,45
Mariehamns Centralantenn Ab	0,00	32 529,32
Stiftelsen Sjökvarteret i Mariehamn rs ¹	13 079,47	5 176,84
Mariehamns Energi Ab ²	1 533 162,76	1 799 148,05
Sammanlagt	16 984 396,01	17 596 199,42
Övriga samfund:		
Kobba Klintars vänner rf	13 928,60	16 250,00
Mariehamns Seglarförening rf	28 000,00	28 000,00
Ridklubben Sleipner rf ³	0,00	0,00
Scoutkåren Ålandsflickorna rf	2 809,37	3 964,09
Skeppsföreningen Albanus rf	32 000,00	36 000,00
Åländska Segelsällskapet rf	61 749,36	66 689,30
Sammanlagt	138 487,33	150 903,39
Sammanlagda borgensförbindelser 31.12	17 122 883,34	17 747 102,81

¹⁾ Beviljad borgen för checkräkningslimit om 30.000,00 € till Stiftelsen Sjökvarteret, utnyttjad 31.12.2017 = 13.079,47 €.

²⁾ Beviljad borgen för checkräkningslimit om 100.912,76 € till Mariehamns Energi, utnyttjad 31.12.2017 = 0,00 €.

³⁾ Beviljad borgen för checkräkningslimit om 17.000,00 € till Ridklubben Sleipner, utnyttjad 31.12.2017 = 0,00 €.

23. ÖVRIGA ANSVAR

Efter hävning av hyresavtalet med Eat Mariehamn Ab har företaget stämt Mariehamns stad på 215 454 euro och staden har genstämt dem på 28 903,70 euro. Tingsrätten har den 19 september 2017 genom tredsdom fastställt stadens yrkande. Eat Mariehamn Ab har anhållit om återvinning av tredsdomen. Tingsrätten har inte ännu behandlat ärendet.

Karlssons Schakt och Transport Ab har i maj 2016 inlämnat ett besvär till förvaltningsdomstolen över infrastrukturnämndens beslut av den 16.2.2016 och avslag av rättelseyrkande av den 6.4.2016 gällande anbud på ombyggnad av Stora gatan, avsnittet Torggatan-Strandgatan. Ärendet har ännu inte avgjorts.

Firma Jan Widman har den 21.2.2017 inlämnat ett besvär till förvaltningsdomstolen gällande anbud på transport och behandling av avvattnat rötslam från Lotsbroverket för perioden 2017-2019. Nämnden tog upphandlingsbeslutet den 13.11.2016 och avslog ett rättelseyrkande den 17.1.2017. Ärendet har ännu inte avgjorts.

Staden har ett arrendeavtalet för Gröna Uddens campingområde som gäller till den 4 maj år 2020. Vid arrendeförhållandets upphörande äger arrendetagaren rätt till ersättning för av honom uppförda och bekostade byggnader och anläggningar såframt han yrkar därpå. Byggnaderna är idag värderade till 380 000 euro.

NOTER ANGÅENDE PERSONALEN OCH REVISORNS ARVODE

24. ANTALET ANSTÄLLDA 31.12 ¹

	År 2017	År 2016
Stadsledning	138,87	135,64
Stadsutvecklingsnämnden	4,00	3,50
Byggnadsnämnden	4,00	3,50
Bildningsnämnden	157,12	152,16
Kultur- och fritidsnämnden	44,17	47,52
Socialnämnden	355,51	346,69
Infrastrukturnämnden	110,93	116,98
Totalt	814,60	805,99

¹ Den deltidsarbetande personalen enligt situationen vid årets slut har omräknats till heltidsarbetande genom att deltiderna räknats ihop.

25. PERSONALKOSTNADER

	År 2017	År 2016
Personalkostnader enl. resultaträkningen	40 693 876,56	40 918 366,84
Personalkostnader som aktiverats bland immateriella och materiella tillgångar via tillverkning för eget bruk	57 694,54	123 220,53

26. ARVODEN TILL REVISOR

	År 2017	År 2016
BDO Auditor Ab		
Revisionsarvode	31 727,50	30 075,50
Revisorsutlåtande	150,00	663,50
Övriga arvoden	0,00	0,00
Arvoden sammanlagt	31 877,50	30 739,00

27. KOMMUNENS TRANSAKTIONER MED INTRESSETER

Kommunen har gett sitt helägda dotterbolag Mariehamns Hamn Ab följande lån:

- 23 037 000 euro, varav 20 272 560 euro återstår 31.12.2017. Lånet gavs när dotterbolaget bildades.
- 3 000 000 euro, varav hela lånet återstår 31.12.2017.

Räntan på båda lånen är 4 %. En medlem av stadsstyrelsen sitter i bolagets styrelse.

Mariehamns stad har gett Stiftelsen Sjö kvarteret 30 000 euro i verksamhetsbidrag. En ersättare i stadsstyrelsen sitter i stiftelsens styrelse.

KONCERNENS BOKSLUTSNOTER 2017

PRINCIPER OCH METODER FÖR UPPGÖRANDE AV KONCERNBOKSLUT

Interna transaktioner och internbidrag

Koncernsamfundens interna intäkter och kostnader samt fordringar och skulder har eliminerats. Intäkter och kostnader samt fordringar och skulder mellan koncernsamfunden och de kommunalförbund där staden är delägare har eliminerats förutom i fråga om transaktioner av ringa betydelse. Väsentliga interna bidrag har eliminerats.

Eliminering av internt innehav

Kommunens och dottersamfundens inbördes innehav har eliminerats enligt förvärvsmetoden.

Minoritetsandelar

Minoritetsandelarna har avräknats från koncernens över- och underskott i koncernresultaträkningen samt från koncernens eget kapital i koncernbalansen.

Planmässiga avskrivningar

Stadens dottersamfunds avskrivningar har inte korrigerats eftersom dotterbolagen följer koncernens avskrivningsprinciper.

Intressesamfund

Intressesamfunden har sammanställts i koncernbokslutet enligt kapitalandelsmodellen.

Avskrivningsdifferenser och reserver

Dottersamfundens avskrivningsplaner har tillämpats som sådana i koncernen fr.o.m. 2015. Avskrivningsdifferenser och reserver i dottersamfundens balansräkningar har i koncernbalansräkningen uppdelats i eget kapital och latent skatteskuld och förändringar i dem har i koncernresultaträkningen uppdelats i latent skatteskuld och räkenskapsperiodens resultat. Föregående års uppgifter har gjorts jämförbara enligt samma principer per jämförelseuppgifternas läge 31.12.2017. I jämförelseuppgifterna har inte avskrivningsdifferenserna beaktats i minoritetsintresset pga. dess ringa inverkan.

Korrigerig av jämförelseuppgifter

Koncernbokslutets jämförelseuppgifter har korrigerats så att avskrivningen på interna vinster lagts till resultaträkningen. Den interna vinsten har i koncernbokslutet 2016 eliminerats mot tidigare års vinster.

Jämförbarhet mellan åren

Siffrorna för 2017 och 2016 är inte helt jämförbara, eftersom förändringen Svinryggens deponis egna kapital inte är korrekt. (Felaktiga preliminära bokslutsuppgifter för 2016 som inte rättats i koncernbokslutet 2016).

Stadens ägarandel i MISE har ändrats under 2017, så inte heller där är siffrorna helt jämförbara mellan åren.

28. KONCERNENS FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER**Mariehamns stad**

Finansiella intäkter	2017	2016
Ränteintäkter	916 151,04	879 777,54
Övriga finansiella intäkter	234 922,45	273 288,39
S:a finansiella intäkter	1 151 073,49	1 153 065,93
Finansiella kostnader	2017	2016
Räntekostnader		
Räntekostnader	-215 166,67	-258 957,04
Övriga finansiella kostnader	-43 654,31	-47 229,72
S:a finansiella kostnader	-258 820,98	-306 186,76

Koncernen

Finansiella intäkter		
Ränteintäkter	25 942,63	28 956,60
Övriga finansiella intäkter	60 344,08	97 997,07
S:a finansiella intäkter	86 286,71	126 953,67
Finansiella kostnader		
Räntekostnader	-664 012,03	-778 753,64
Övriga finansiella kostnader	-111 569,77	-90 213,72
S:a finansiella kostnader	-775 581,80	-868 967,36

29. KONCERNENS ANSLUTNINGSAVGIFTER UNDER AKTIVA

	2017	2016
Mariehamns stad		
Anslutningsavgifter (Återbäringsbara)	487 458,88	480 310,70
Elanslutn.avg. (Återbäringsbara)	116 096,78	116 096,78
Koncernen		
Anslutningsavgifter	10 356,57	10 356,57

30. KONCERNENS VÄSENTLIGA RESULTATREGLERINGAR

	2017	2016
Väsentliga resultatregleringar aktiva		
Mariehamns stad		
Inkomstrest. Ålands omsorgsförbund k.f.	206 638,78	0,00
Väsentliga resultatregleringar passiva		
Mariehamns stad		
Semesterlönepreperiodisering	4 502 576,07	3 642 374,95
Mariehamns energi Ab		
Övriga resultatregleringar	245 458,43	247 651,25
Ålands omsorgsförbund K.f.		
Semesterlönepreperiodisering	923 922,57	356 437,48
Löneskulder	275 596,13	152 615,35
Mariehamns Elnät Ab		
Personalrelaterade resultatregleringar	210 579,03	199 688,13
Mariehamns Hamn Ab		
På förhand uppbokade tillgångar	319 914,00	0,00
Semesterlönepreperiodisering	129 590,00	157 963,54
Förlikning Birka och Viking Line	260 714,26	260 714,26
Marstads passiva resultatregleringar under 100 000		

31. SPECIFIKATION AV KONCERNENS EGET KAPITAL

	2017	2016
Grundkapital 1.1.	78 167 195,67	78 167 195,67
Ökningar	0,00	0,00
Minskningar	0,00	0,00
Grundkapital 31.12.	78 167 195,67	78 167 195,67
Överskott från tidigare räkenskapsperioder 1.1.	48 848 857,53	19 279 924,06
Överföringar till skadefonden	0,00	0,00
Rättelser från föregående räkenskapsår, parivärde	-54 687,47	-54 687,47
Överskott från tidigare räkenskapsperioder 31.12.	47 810 318,86	39 590 514,13
Räkenskapsårets under/överskott	7 765 443,46	9 258 343,40
Eget kapital totalt	133 742 957,99	127 016 053,20

Inte helt jämförbara uppgifter mellan åren p.g.a. av att ett intressesamfunds förändring av det egna kapitalet inte är korrekt.

32. SPECIFIKATION AV ÖVRIGA SKULDER

	Koncernbolag och -samfund		Mariehamns stad	
	2017	2016	2017	2016
Övriga långfristiga skulder				
Anslutningsavgifter	8 401 867,60	8 125 996,28	0,00	0,00
Övriga	0,00	0,00	9 977,81	16 404,03
Övriga långfristiga skulder totalt	8 401 867,60	8 125 996,28	9 977,81	16 404,03
Övriga kortfristiga skulder				
Övriga	606 235,86	956 569,33	866 878,29	840 876,39
Övriga kortfristiga skulder totalt	606 235,86	956 569,33	866 878,29	840 876,39
Koncernen totalt	9 884 959,56	9 939 846,03		

33. KONCERNENS ANSVARSFÖRBINDELSER

	2017	2016
Mariehamns stad		
Borgensförbindelser	17 122 883,34	17 747 102,81
Leasingansvar	176 387,11	211 667,35
Hyresgarantier	623 701,12	847 331,76
Koncernen		
Leasingansvar	17 345,40	24 832,21 1)
Hyresgarantier	172 126,93	214 434,11 1)
Skulder mot vilka inteckningar i fastigheter ställts som säkerhet	32 082 513,98	33 118 673,24
Givna panter och ansvarsförbindelser		
För egna skulder	7 904 642,57	8 722 246,48 2)
Elhandelsinstrument till gängse värde	2 176 333,00	2 754 894,00

1) Korrigering av koncernens hyres- och leasingansvar för 2016.

2) Korrigering av 2016-års uppgifter.

Behandling av årets resultat

Stadsstyrelsens förslag med anledning av årets resultat är att överskottet på 3 996 324,80 euro förs vidare till tidigare års överskott på 47 793 185,58 euro.

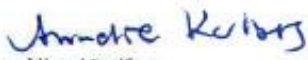
Bokslutets undertecknande

Mariehamn 05.04.2018

Tage Silander
Ordförande

Sara Kemetter
I vice ordförande

Jörgen Pettersson
II vice ordförande

Nina Lindfors
styrelsemedlem
ersättare

Tony Wikström
styrelsemedlem

Birgitta Johansson
styrelsemedlem

Julia Birney
styrelsemedlem

Jonny Andersen
styrelsemedlem

Barbara Heinonen
stadsdirektör

Revisionsanteckning

Över utförd revision har idag avgetts berättelse.

Mariehamn 17.04.2018

Andreas Holmgård
Ordförande

Pia Fredriksson
Vice ordförande

Margareta Flink
Ledamot

Fredrik Häggblom
Ledamot

Produktion: Mariehamns stad

Omslagsfoto: Stadsbiblioteket, fotograf Theresa Axén

Mariehamns stad Pb 5 AX-22101 Mariehamn Åland
Tel: +358 (0)18 5310 Fax: +358 (0) 18 531 206 E-post: info@mariehamn.ax
www.mariehamn.ax